

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΤΑΥΘΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙ- ΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΤΕΥΘΕΝ

Οι ἐν Νευροκόπῳ Ἑλληνες καὶ Βουλγαροί μέχρι τοῦ ἔτους 1862 καθὼς ἀπειέλουν μίαν Κοινότητα Ὁρθόδοξον Ἑλληνικήν, χωρὶς τέως νὰ ὑπάρχῃ ζῆτημα περὶ ἐθνικότητος καὶ γλώσσης, εἴτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἴτε ἐν τῇ Σχολῇ. Μετὰ τὴν ἐμφάνισιν δομῶς τοῦ Βουλγαρικοῦ ζητήματος οἱ τοῦτο ιθύνοντες κατώρθωσαν νὰ κερδήσωσιν ὑπὲρ τῆς Βουλγαρικῆς Ἰδέας ἐν Γαϊτανίνᾳ τὸ πρῶτον, τετράδορον ἀπεχούσῃ ἐντεῦθεν καὶ Ν.Δ. τοῦ Νευροκόπου κειμένη, πρόκριτόν τινα αὐτῆς ὀνόματι Κωνσταντῆ Τσιορμπατζῆ καὶ τὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίσιον δριμώμενον καὶ τὸν Ἑλληνοδιδάσκαλον ἐπαγγελλόμενον Πέτρον Σαράφωφ, πατέρα τοῦ διαβοήτου ἀρχηγοῦ τοῦ δελιοφονικοῦ Κομιτάτου Μπροὺς Σαράφωφ, ἐφεξῆς δὲ τὸν Παπᾶ Χαρίτωνα ἐκ Λιμπάδιβας πενθεόδον τοῦ Π. Σαράφωφ, καὶ αὖτιν τῆς πυρκαϊᾶς τῆς Ι. Μονῆς τῶν Ἰβήρων, εἰς ἥν εἶχε μεταβῆ, δις προσκυνητής, καὶ τὸν Παπᾶ Ἀθανάσιον ἐκ Σταρτίστης. Ο Παπᾶ Χαρίτων προσηλύτισε τοὺς συνεγχωρίους του Γεώργιον Στοῖδην καὶ Γεώργιον Ἀθανασίου, Ἑλληνοδιδασκάλους ἀτυχῶς χρηματίσαντας, τὸν μὲν α' ἐν Δράμᾳ καὶ Τσατάλτζα, ἐν Νευροκόπῳ δὲ καὶ Σέρραις τὸν δεύτερον.

Ἡ ἀνωτέρω σπεῖρα ἐλθοῦσα ἐνταῦθα, καὶ μετὰ μεγίστης μυστικότητος ἐργασθεῖσα, ἐπέτυχε τὸν εἰς τὴν Βουλγαρικήν Ἰδέαν προσηλυτισμὸν τῶν ἐκ τῶν προκρίτων Ἡλία Δούκα, τῶν τριῶν ἀδελφῶν Ἀσταρτζήδων, ἐξ ὧν δομῶς ὁ νεώτερος Ἰωάννης, μεγάλως προστιτευθεὶς καὶ ὑποστηριζθείς, ἀτε ἀπορος τότε, ὑπὸ τε τοῦ μακαρίτου Ν. Βαΐδου καὶ δι' αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Κοινότητος, ὑποβοηθησάσης τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἐνωρὶς ἀπεκήρυξε τὸν βουλγαρισμόν, καὶ ἦνη μετὰ τῶν τριῶν λαμπρῶν νιῶν του ἀποτελεῖ ἐπίλεκτον αὐτῆς μέλος, πρὸς τούτωις τοῦ Ἀποστόλου Σμηλιὰν ἀμπατζῆ, α' ἐξαδέλφου τῶν ἡμετέρων Ἀποστολιδῶν ἀδελφῶν, ἀκολούθως τῶν ἀδελφῶν Ἀγγελάκη καὶ τοῦ Γιοβᾶν ἀμπατζῆ.

Ἡ νέα σπεῖρα τοῦ Νευροκόπου μετὰ τῆς αὐτῆς αὐστηροτάτης μυστικότητος ἐργαζομένη, κατιάρθωσε νὰ προσελκύσῃ καὶ αὐτὸν τὸν ἐκ τῶν

Ἄποστολιθῶν ἀδελφῶν Μιχαήλ, ἄνδρα εὐθυνῆ μὲν καὶ λόγιον καὶ ἴκανόν, ἀλλ' ἀτυχῶς ἀνευ θρησκευτικῶν καὶ ἡθικῶν πεποιθήσεων, δστις, καίπερ ἐν τῷ οἶκῳ τοῦ Ἡλ. Δούκα διάδοσας τὸν βουλγαρικὸν ὅρκον, οὐχ ἥττον ἐν τῷ φαινεῷ ἀπειέλει μέλος τῆς Ἐλλην. Κοινότητος διὸ οἰκογενεια-κούς πάντως λόγους. Ἡ αὐτὴ σπεῖρα, βλέπουσα, δτι ἔδεσμενετο σπου-δαίως ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῆς τόσον ἐντὸς τοῦ Νευροκόπου, δσον καὶ ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ἐπαρχίας ὑπὸ τοῦ αὐτητοῦ ἥθους καὶ τῆς ἀγρούπνου δια-στηματικούς τοῦ, τότε ἀρχιερ. Ἐπιτρόπου τοῦ ἐπαρχάτου μνήμης Ἀπόδημας Μελετίου, Παπᾶ Γεώργιου, ἐπεισε καὶ ἄλλους μὴ μεμυημένους εἰσέτι, δπως συντάξωσι κατηγορητήριον κατ' αὐτοῦ ἀναφορὰν πρὸς τὸν κυ-ρίαρχον Μητροπολίτην, πιαρ' οὖ ἔξητοῦντο τὴν ἀνάλησιν αὐτοῦ λόγῳ καπῆς δῆθεν διαγωγῆς.

Ο αὐτοῦ Παπᾶ Γεώργιος, πληροφορηθεὶς τὴν σύνταξιν τῆς τοιαύτης ἀναφορᾶς, χωρὶς δμως νὰ ἔννοιησῃ τὸ πραγματικὸν ἐλατήριον αὐτῆς, τόσον ἔξωφρίσθη, ὥστε ἐν τῇ παραφορᾷ του συντυχῶν τῷ πρωταυτίφ Ἡλ. Δούκᾳ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἔξιλοκότητεν αὐτὸν, μὴ ἀρκεσθεῖς δὲ εἰς τοῦτο, μετέβη πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ παρὰ τῷ Μιχ. Ἀποστολίδη, καθ' οὖ δμως μὴ τολ-μήσας, ἦ μὴ δυνηθεῖς, νὰ ἐπιτεθῇ, ἥρκεσθη εἰς λογομαχίαν μόνον, καθ' ἥν λέγεται, δτι δ μὲν Παπᾶ Γεώργιος εἶπε: «βρέ σκύλε, τί ζητεῖς νά με βγάλῃς; δὲν θὰ τὸ ἐπιτύχῃς δμως, διότι ἔγὼ ἐπιτὰ δκάδες φλουρί, ὅπου ἐκέρδησα εἰς τὸν Νευροκόπου, δλον θὰ τὸ ἔξοδεύω, καὶ δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ κάμητε ἐκεῖνο, ὅπου θέλετε». δ δὲ Μιχ. Ἀποστολίδης ἀπήντησεν «δχι ἐπιτὰ ἄλλὰ καὶ δέκα ἐπιτὰ δκάδες ἐὰν ἔξοδεύσῃς, ἔγὼ θά σε βγάλω, καὶ μάλιστα σε ἔχω βγαλ-μένον». Καὶ τῷ δντι μετ' δλίγον ἐπαύθη μὲν δ Παπᾶ Γεώργιος, ἀντικατε-στάθη δέ, ὡς ἀρχ. Ἐπίτροπος, ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ. Σλβέστρου, ἐφ' οὖ οι Βουλγα-ρισταί, εὶς καὶ ἐτίχουν τὴν προτέραν μυστικότητα, οὐχ ἥττον ἔγένοντο δμη-τικώτεροι ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν. Παρουσίασαν λοιπὸν ἐν πρώτοις τὴν ἀξιω-σιν, δπως ἐν τῇ Σχολῇ πρὸς τῇ Ἐλληνικῇ διδάσκηται καὶ ἦ Βουλγαρική ἐπειδὴ δμως δὲν ἐπέτυχον τούτου, ἀλέστελλον μὲν τὰ τέκνα των εἰς τὴν Σχο-λήν, νύκτῳ δμως ἰδιαίτερος βουλγαροδιδάσκαλος ἐδίδασκεν αὐτὰ τὴν βουλγα-ρικὴν ἐντὸς τοῦ χοροβιολῶνος δμόφρονος τινος αὐτοῖς Πολυζώη. Ταῦτα συνέ-βαινον μέχρι τῆς ἐκ Σβαρνικίου εἰς Δράμαν μεταθέσεως τοῦ ἀοιδίμου Ἀγα-θαγγέλου, τοῦ μετὰ ταῦτα Ἐφέσου. Οὗτος περὶ τὰ μέσα Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1862 ἐπισκεφθεὶς καὶ τὸν Νευροκόπου τὸ πρῶτον, ἡξίωσε κατὰ τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν διπλῆν τὴν ἐπ 35.000 γροσίων ἀποτελουμένην Ἀρχ. ἐπιχορήγησιν τοῦ τμήματος Νευροκόπου. Ὁτε λοιπὸν οι Βουλγα-ρισταὶ ἐμφανισθέντες πρὸ αὐτοῦ παρεπονέθησαν κατὰ τῶν Ἐλλήνων, μὴ ἐπιτρεπόντων τὴν ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίαν τῆς Βουλγαρικῆς καὶ ἀναγκα-ζόντων τοὺς βουλγαρόπαιδας, ἵνα συναγελάζωνται ἐντὸς τοῦ γνωστοῦ χορο-βιολῶνος, δ εὐλογημένος Ἀγαθάγγελος, εἴτε διότι ἡγνόει τὰ βυσσοδομούμενα

καὶ συνεπῶς ἔθεώρει ἀθώαν τὴν ἀξίωσιν ἐκείνων, εἴτε διότι ἐφοβεῖτο, μὴ ἡ ἀπόδοψις τῆς προτάσεως καὶ ἀξιώσεως αὐτῶν θὰ συνεπήγετο τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἰδικῆς του ἀξιώσεως, οὐ μόνον αὐτὸς ἐνέδωκεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἡμετέρους ὑπερχρέωσε νὰ ἐνδώσωσιν. 'Ἄλλ' οὖτις Βαλγαρισταί, ἀποθραυσυνθέντες ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν ἐπιτυχίας, διετύπωσαν καὶ δευτέραν ἀξίωσιν, δπως δηλ. καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ ἀριστερὸς κορυφὴς ψάλλῃ βουλγαριστί, τοῦθ' ὅπερ ἐπίσης ἀπεδέξατο ὁ Ἀγαμαγγέλος, καταπέισας περὶ τούτου καὶ τοὺς ἡμετέρους, μήπω βλέποντας τὰ πράγματα σοβαρά. Καὶ δὲν εἶνε μὲν γνωστόν, ἐὰν εἰσεπράχθη ἡ ἔβδομη κοντακιστιλόγοροσσος ἐπιχορήγησις, τὰ ἐλληνικὰ ὄμως δίκαια ὑπέστησαν ἥδη τὴν πρώτην ἐπίθεσιν ὑπὸ τῆς Σκυθικῆς βαρβαρότητος ἐνταῦθα.

'Ἄλλ' οὐδὲν κακὸν ἄμεικτόν γε καλοῦ λέγει γνωμικόν τι ἀρχαῖον. Αἱ πρῶται αὕται ἐπιτυχίαι καὶ ἡ ἐκ τούτων ἐπίτασις τῆς θραυστητος τῶν βουλγαριστῶν ἀφύπνισαν ἐξ τοῦ ληθάργου τοὺς ἡμετέρους, οἵτινες κατανοήσαντες πλέον τοὺς καταζητούντος πόθους καὶ σκοπούς ἐκείνων, συνησπόσθησαν καὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀντιμετωπίσωσι διὰ πάσης θυσίας τὸν ἐμφανισθέντα κίνδυνον.

Τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἡμετέρων αὐτοδικαίως ἀνέλαβεν ὁ πρεσβύτερος κατά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὸν νοῦν, ὁ ἀδοίδιμος Ἀθανάσιος Κωνσταντίνου (ὅ πατὴρ τῶν ἀδελφῶν Ἀθανασιαδῶν), ἀνὴρ ἀγράμματος μὲν καὶ ἀπλοῦκος, αἰσθητηματίας ὄμως εἰς μέγαν βαθμόν, καίπερ δὲ βουλγαρόφωνος ἐκ βουλγαροφώνων καὶ χωρικῶν γονέων γεννηθείς, ἀτε τοῦ μὲν πατρός του δρυμωμένου ἐκ τοῦ χωρίου Δόλιαν, τῆς δὲ μητρός του ἐκ τοῦ χωρίου Λιάσκη, οὐχ ἡτον μετά τόσον ἔνθεου ζῆλου εἰργάσθη διὰ λόγων τε καὶ ἔργων ὑπὲρ τῆς Ἐλληνικῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς τε δικαιώς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, ὡς δ ἀπαίδηρη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐλληνικῆς Κοινότητος Νευροκόπου, ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ πρός διάσωσιν αὐτῆς ἐκ τῆς Σκυθικῆς πλημμύρας. Ὁ μακαριστῆς μνήμης ἀνὴρ οὗτος, διακρινόμενος ἐπὶ βαθυνοίᾳ καὶ πρακτικῇ συνέσει, ἐπὶ ἀρχοντικῇ εὐγενείᾳ καὶ σοβαρότητι, ἀμα δὲ καὶ περιεσκεμένῃ ἐλευθεριότητι, ἐπεβάλλετο, οὐ μόνον παρὰ τοῖς ἡμετέροις, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ὁθωμανοῖς, καὶ πολλῷ μᾶλλον παρὰ τῷ βουλγαροφώνῳ πλημμυρῷ οὗτως ὕστε οὖτε τε ἡμέτεροι, οἵτινες προσηγόρευον αὐτὸν Κύρῳ Ἀθανάσην, καὶ οἱ ἀλλογενεῖς, παρ' οἷς προσωνυμιεῖτο Ἀτανᾶς Τσιορμπατζῆ, οὐδαμῶς ἐτόλμων, ἢ ηθελον, ν' ἀντείπωσιν αὐτῷ.

Τὸ ἐπιτελεῖον, οὗτως εἰπεῖν, τοῦ Κύρου Ἀθανάση ἐν τῇ Κοινοτικῇ δράσει καὶ τῷ ἔθνικῷ ἀγῶνι ἀπετέλουν ἔνθεν μὲν οἱ ἐπίσης βουλγαρόφωνοι, ὃ τε πρεσβύτερος αὐτοῦ Κύρος Θεολόγος, οἱ Ἀποστολίδαι Ἀδελφοὶ Χ' Γεώργιος καὶ Κωνσταντῖνος (Δίνας), ἔνθεν δὲ οἱ βλαχόφωνοι (σίσκο) Γιάντσιος Ἀθανασίου, Τάντσιος Ἀθανασίου, Γεώργιος Ἀθανασίου ψάλτης, μαθητὴς τοῦ ἐν Σέρραις περιφέρμου ψάλτου Σταμούλη, διακεκριμένος

καὶ αὐτὸς ψάλτης καὶ καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ δωρεὰν κοσμήσας τὸν δεξιὸν χορὸν τοῦ Ι. Μητροπολ. Ναοῦ τῆς Παναγίας καὶ παθὼν ἐν αὐτῷ, ὃς εἰρήσειαι ἐφεξῆς, οἱ ἀδελφοὶ Στέφανος καὶ Γεώργιος Ζωγράφοι, Τέγος Σούφρας, Σίσκο-Τέγος; καὶ Ρίζος, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις καὶ οἱ ἔλληνόφωνοι Ἀδελφοὶ Γιώτη Παναγιώτης καὶ Γεώργιος, Μιχαὴλ Ἀπ. Σεκερτζῆς, ἐκ Παπίγκου τῆς Ἡπείρου καταγόμενοι, Στογιάννης Νικολάου, εὐεργέτης τῆς Κοινότητος καὶ Κάτωτος Δημητρίου, ἀμφότεροι ἐκ Μελενίκου καὶ ὁ Γρηγόριος Κουντουρᾶς.

Πάντες λοιπὸν οἱ προιμηθέντες, συνεννοηθέντες ποδὸς ἀλλήλους καὶ βαρέως φέροντες τὰς πρὸ τῶν Βουλγαριστῶν ὑποχωρήσεις καὶ τὸ ὅς ἐκ τούτων ἐπιταθὲν θράσος αὐτῶν, ἐξηγέρθησαν ἀποκοσύπτως κατὰ τῆς προηγούμενῆς τοῦ Μητροπολίτου Ἀγαθαγγέλου ἀποφάσεως, καθ' ἣς συντίθεντες ἐγγραφὸν διαμαρτυρίαν, δι' ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς ἐξ αὐτῶν ἀπέστειλαν αὐτὴν εἰς Ἀρχιστράτην, πρωτεύουσαν τότε ἔδραν τοῦ Μητροπολίτου, μετὰ τῆς ἐντολῆς, ὅπως πείσῃ τὸν Ἀρχιερέα, ἵνα ἀνακαλέσῃ τὴν ὑπὲρ τῶν βουλγαριστῶν προηγούμενην ἀπόφασιν αὐτοῦ. Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ πληροφορηθεῖσα καθ' ὅδόν, ὅτι ὁ Ἀρχιερεὺς περιοδεύων εὑρίσκετο ἐν τῷ χωρίῳ Καλαπότη, μετέβη ἐκεῖσε καὶ καθυπέβαλεν αὐτῷ τὴν ἐντολὴν αὐτῆς.

Οἱ Ἀγαθαγγελοίς, δεξιὸς διπλωμάτης, ἀπεκοίμισε τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὸν ἐντολεῖς αὐτῆς, εἰπὼν, ὅτι μετ' ὅλιγον θὰ ἥρχετο αὐτοπροσώπως εἰς Νευροκόπον καὶ τότε θὰ ἔθερῷε ἐκ νέου τὴν ὑπόθεσιν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἀγαθαγγελος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προσεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὃς Συνοδικός, ἢ δὲ ἐνταῦθα κατάστασις κατ' ἀνάγκην παρετάθη ἐπὶ ἐν ὅλον ἔτος, μεθ' ὁ ἀφίκετο ἐνταῦθα, ὃς ἔκτακτος Ἀρχ. Ἐπίτροπος, ὁ τότε μὲν τιτουλάριος καὶ βοηθὸς τοῦ Ἅγιου Δούμας Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως, τὰ νῦν δὲ Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Ταράσιος, μετ' ὅλιγον δὲ ἔφθασε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τότε Ἐλευθερουπόλεως, κατόπιν δὲ Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, Ἀδριανουπόλεως, Πελαγωνίας, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης καὶ τέλος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύρος Νεόφυτος. Ἀμφότεροι οἱ Ἐπίσκοποι, παραμείναντες ἐνταῦθα ἐπὶ ἐν ὅλον ἔτος, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου, τότε μὲν Ἀρχ. Ἐπιτρόπου ἐνταῦθα, βραδύτερον δὲ Ἐπίσκοπου Ἐλευθερουπόλεως, κατέβαλον πολλὰς καὶ ἀξιγάστους προσπαθείας ὑπὲρ εἰρηνεύσεως τῶν διαμαχούμενων καὶ καταπαύσεως τοῦ φυλετικοῦ ἀγῶνος. Μάτην διιώς, διότι οἱ βουλγαρόφρονες ἐνθουσιῶντες πλέον ὑπὲρ τῆς ἔθνικῆς αὐτῶν ἰδέας, κατ' οὐδένα τρόπον ἐνόσουν νῦν ἡσυχάσωσιν, ἐπέμενον δὲ ἀνενδότως ἐν ταῖς σκληροτραχήλοις αὐτῶν ἀξιώσεσι περὶ Ἐκκλησίας καὶ Σχολείου. Ἐπὶ τέλους ἐνεργίηθ, ὅπως τὸ μὲν ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς Σχολῆς, τὸ καὶ στερεώτερον, κρατήσωσιν οἱ ἡμέτεροι, οἵτινες παραπλεύρως ἔκτισαν καὶ ίδιαίτερον Παρθεναγωγεῖον, τὸ δὲ δυτικὸν τμῆμα, χρησιμεῦν τέως ὃς ἀλληλοδιδακτικόν, καταλάβωσιν οἱ βουλγαρί-

ζοντες. Καὶ ἡ μὲν κοινὴ αὕτη κατοχὴ τῆς Σχολῆς διήρκεσε μέχρι Μαρτίου τοῦ 1891, ότε καὶ ἔξεβλήθησα: τέλεον οἱ βουλγαρόφρονες ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ὡς λεχθήσεται κατιωτέρω.

‘Ως πρὸς δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἐνεκρίθη καὶ ἀρχάς, ὅπως ἀνὰ μίαν ἑβδομάδα λειτουργῇ αὕτη ἐκ περιτροπῆς Ἐλληνιστὶ καὶ βούλγαριστί. Ἐπειδὴ δικαστὸς τὸ Πάσχα τοῦ ἔτους ἐκείνου συνέπεσεν εἰς τὴν ἑβδομάδα τῶν ἡμετέρων, οἱ ὑπεναντίοι βιαζόντες φέροντες τοῦτο, ἔσπευσαν μὲν καὶ κατέλαβον πρῶτοι τὸν Ι. Ναόν, ἀλλ’ εἴτε ἐπελθόντιον τῶν ἡμετέρων μετὰ ροπάλων καὶ ἔγκλων, κακοὶ κακῶς ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ αὐτῶν, ἡ δὲ λειτουργία ἐτελέσθη ὡς ἦτορ δίκαιον νὰ τελεσθῇ.

Συνεπείᾳ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἐφηδημόσθη καὶ αὐθίς τὸ ἀρχαιότερον καθεστώς, καθ’ ὃ διὰ μὲν δεξιὸς χροδὸς ἔψιλλεν ἐλληνιστί, δ δὲ ἀριστερὸς σλαυωνιστί, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἔτυχε τῆς ἀμοιβαίας εὐαρεστείᾳς ἀμφοτέρων τῶν μεριδῶν, καὶ ἔξικολούθουν αἱ ταραχαὶ καὶ οἱ διαπλητισμοὶ μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1871, ότε συνέβη ἀληθής ρωπαλομαχία ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, διὰ ἐπὶ τῇ ἕօρτῃ καὶ πανηγύρει τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἡθέλησαν μὲν νὰ καθέξωσι μάρνοι οἱ βουλγαρόφρονες, ἀγεληδὸν εἰσελάσσοντες ρωπαλοφόροι εἰς αὐτόν, κακοὶ κακῶς διμως ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ἐνίσχυσμένων καὶ ὑπὸ τῶν χάριν τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως παρεπιδημούντων ἐνταῦθα διμογενῶν ἐμπόρων ἐκ Σερρῶν καὶ Ἰδίᾳ Μελενίκου. Τότε δὲ ἐπλήγη σοβαρῶς κατὰ τὴν κεφαλὴν διὰ μακαρίτης Γεώργιος Ἀθ. Ψάλτης ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, ὡς καὶ διὰ Σίσκο-Τέγος πρὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ δὴ διὰ μὲν αἱ διὰ ροπάλου, δ δὲ β’ διὰ μαραΐδας εἰς τὰς χεῖρας, καὶ συνεπείᾳ τῶν πληγῶν τούτων διὰ μέχρι θανάτου κατετύχετο, ὡς ἔλεγεν, ὑπὸ ἐγκεφιλικῆς ζάλης καὶ μελαγχολίας τινός, δ δὲ β’ ἔφερε δακτύλους τινάς ἀναπτήρους.

Συνεπείᾳ τῆς αἵματηρᾶς ταύτης σκηνῆς ἐπειτόπιος Ἀρχή, ἐκλεισε προσωρινῶς τὸν Ναόν, Καίμακάμη ὄντας τοῦ Ἀλῆ Ριζᾶ Βέη, ἀνδρὸς ἀσυνειδήτου καὶ αἰσχροκερδοῦς, διστις ἀμφοτέρας τὰς μερίδας ροπολογῶν, ἐπαιζεν ἐπαίσχυντον διπλοῦν πρόσωπον. Τὸ κλείσιμον τοῦ Ναοῦ παρετάμη ὑπὲρ τὸ ἔτος, οὔτεως ὥστε κατὰ 7)βριον τοῦ 1872, ότε ἀνεκρούχηθη τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα, διὰ Ναὸς ἦν κλειστός. Οἱ ἡμέτεροι ἐν τοῖς βιαζότατα φέροντες τὴν ἀξιοθήνητον ταύτην κατάστασιν, προέβησαν εἰς διάφορα παρὰ τῇ Σ. Κυβερνήσει διαβήματα, ὑποστηριζόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἐγκρίτων ἐνταῦθα Ὁθωμανῶν, καὶ Ἰδίᾳ τοῦ γηραιοῦ Χουσεΐν ἀγᾶ, ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου, φιλανθρωποτάτου, συνετωτάτου καὶ μεγάλου ἡθικοῦ κύρους, εἰς ἐπίμετρον δὲ καὶ εὐπορωτάτου, διστις οὐ μόνον τοὺς ἡμετέρους ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς χωρίοις καὶ Ἰδίᾳ τοῖς ἐν Σταρτίστῃ σπουδαίως ηύνοει καὶ ἐκθύμιως ὑπεστήγιζεν. Οὗτος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συνεβούλευσε τοὺς ἐν Σταρτίστῃ ἡμετέρους, δπως μὴ μά-

την ἐπιμένωσιν, ἀξιοῦντες ὑπὲρ ἔαυτῶν τὸν Ναὸν τοῦ γωρίου των, ἀλλὰ κτίσωσιν Ἰδιαίτερον ἔαυτοῖς καὶ Ναὸν καὶ Σχολεῖον, τοῦθ' ὅπερ ἐκεῖνοι φρονίμως ποιοῦντες ἔθεσαν ἐν ἔραριμογῇ, τῇ Ἰσχυρῷ αὐτοῦ προστασίᾳ, τὰ μέγιστα συντελέσαντος πρὸς σύνταξίν τε τοῦ ἀναγκαιοῦντος μαζίστα ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Ἰδαὶς μιτζησίους καὶ πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ὑψηλοῦ φρεμανίου. Λιὸς καὶ ἀξίος διβείλεται τῇ σεβαστῇ αὐτοῦ μνήμῃ εὐγνωμοσύνῃ ἐκ μέρους τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἡμετέρων. Ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ σημειωτέον, ὅτι ἀντίπαλος τοῦ μακιρίτου Χουσεΐν ἀγάθη ἦτο δὲ τερερος πρόκριτος Ὁθωμανὸς Τεφρήκης Βένης, εὐφυῆς μὲν καὶ οὔτος καὶ ἱκανώτατος, εἰς ἐπίμετρον φέρων καὶ τὸ χρίσμα τοῦ Ἑὐρωπαϊκοῦ ψευδοπολιτισμοῦ, ἀτε διαμείνας ἐπί τινα χρόνον ἐν Παρισίοις, βίαιος ὅμως καὶ αὐθαίρετος φεουδάρχης, ἐκ προσωπικῆς δὲ πρὸς ἐκεῖνον ἀντιζηλίας φίλος καὶ προστάτης τῶν βουλγαριστῶν, καίτοι ἐφ' ὅσιν ἔτη ἀδύνατον ἐστάθη νὰ ἐπιτρέψῃ τοῖς βουλγαροφόνοις δουλοπαροίκοις τοῦ τσιφλικίου αὐτοῦ Κουμανίτες ν' ἀποστιχήσωσιν εἰς τὸ σχίσμα, ἐπὶ τέλους δὲ κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἐπώλησαν τὴν ἐν τῇ συνοικίᾳ Μέγα Βαρόσιον ἐνταῦθα νέαν καὶ μεγαλοπρεπῆ οἰκίαν αὐτοῦ, ἔχουσαν ἔμπροσθεν μὲν μέγα δενδρόφυτον προαύλιον, ὅπισθεν δὲ ἀπέραντον κῆπον, ἡγόρασε δὲ σχετικῶς ἐν εὐτελεστάτῃ τιμῆς ὁ ἐνταῦθα βούλγαρος ψευδεπίσκοπος καὶ ἔχει αὐτὴν ὡς ψευδομητρόπολιν αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς κεκλεισμένης Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τέλους λοιπὸν οἱ ἡμέτεροι διὰ τῆς προστασίας τοῦ μέγα τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει σημαίνοντος Χρηστάκη Ἐφέντη Ζωγράφου ἐπέτυχον τὴν ἔκδοσιν Βεζυρικῆς διαταγῆς, καὶ διὰ τοῦτον ἐπέτυχον τὴν Ἐλληνες καὶ οἱ βουλγαρόφρονες, εἰς δὲ τὸν πολυαριθμοτέρους νὰ δοθῇ δὲ Μητροπολιτικὸς Ναὸς τῆς Παναγίας, καὶ κεκλεισμένος διατελών. Ἐνταῦθα παρατηρητέον, ὅτι δὲ ἄγων ἐπόρκειτο κυρίως περὶ τοῦ Ναοῦ τούτου, καθόσον δὲ τερερος Ναὸς τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν ἐν τῇ συνοικίᾳ Κουμσάλ, καὶ παλαιότερος καὶ μικρότερος ὁν, δὲν ἐλαμβάνετο πολὺ πολὺ ὑπὲρ δψιν, ἐπὶ πολλὰ δὲ ἔτη ἐλειτούργει οὕτος ποτὲ μὲν Ἐλληνιστί, ποτὲ δὲ βουλγαριστί.

Ἐνεργηθείσης οὕτω τῆς ἀπαριθμήσεως, ενδέθησαν πλειοψηφοῦντες οἱ ἡμέτεροι, διὸ καὶ συνῳδὰ τῇ προμηνησθείσῃ Βεζυρικῇ διαταγῇ παρέλαμψον ἐν μέσῳ ἀκρατήτου χιριμοσύνου ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τὴν Ἰδίαν αὐτῶν κατοχὴν ἐπισήμως τὸν κεκλεισμένον Μητροπολιτικὸν Ναόν, οἱ δὲ βουλγαρίζοντες καὶ ἀνάγκην παρέλαβον καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν αὐτῶν κατοχὴν τὸν ἐν Κοιμαστάλ Ναὸν τῶν Π. Ταξιαρχῶν. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦτο ἐκανονίσθη δριστικῶς διὰ τῆς ἀνωτέρω λύσεως, τὸ δὲ καθεστώς τοῦτο ἔξακολουθεῖ μέχρι σήμερον ἀναλλοιώτως.

Ἄλλ' οἱ ἡμέτεροι δυσθύμως ἔβλεπον τὸν συναγελασμὸν τῶν τέκνων αὐτῶν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ Σχολῇ μετὰ τῶν βουλγαροπαίδων, οἵτινες ὑπο-

κινήσει τῶν κακούργων διδασκάλων αὐτῶν καθ' ἐκάστην ὥροντο εἰς ἔριδας καὶ διαπληκτισμοὺς μετὰ τῶν ἡμετέρων μαθητῶν, ὡς ἐκ τῆς μιᾶς εἰσόδους καὶ αὐλῆς. Ἐν τούτοις ἔξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ἔστεργον κατ' ἄναγκην τὰ παρόντα, καὶ πάντως θὰ ἔξηκολούθουν στέργοντες αὐτὰ ἐν τῇ διακρινούσῃ τὴν ἡμετέραν φυλὴν ἀνεξικαίᾳ, ἐὰν μὴ ἡ θεία Πρόνοια, ἀναντιρρήτως προλαμβάνουσα νέας καὶ μᾶλλον ἐπικινδύνους τῇ ἡμετέρᾳ. Κοινότητι ταραχάς, αὐτινες ἀφεύκτιως θὰ ἐπισυνέβαινον συνεπείᾳ τῆς φοβερᾶς σὺν τῷ χρόνῳ ἐνισχύσεως τῶν θεομισήτων σχισματικῶν ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς ἐμφανίσεως τῶν αἱμοχαρῶν δολοφόνων καὶ ληστανταρτῶν τοῦ ἀπασίου βουλγαρικοῦ Κομιτάτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τοῦ διορισμοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1892-93 σχισματικοῦ φευδεπισκόπου Νευροκοπίου, ἔξφονόμει τὲ πράγματα, ὡς ἔξης :

Τῇ 30ῇ Ιανουαρίου τοῦ 1891, Ἐορτῇ τῶν Τριῶν τῆς Οἰκουμένης Φωστήρων, Διδασκάλων καὶ Ιεραρχῶν καὶ χαριούσυνφ Πανηγύρει τῶν ἔλληνικῶν Σχολείων, καὶ ἡ ἡμετέρα ἐνταῦθα Σχολή, ὡς κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, οὕτω καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, προσηκόντως ἐώρατας τὴν Σχολικὴν ταύτην ἕօρτὴν διὰ πανδήμου συναθροίσεως ἐν τῷ ἴδιῳ Σχολικῷ αὐτῆς διαμερίσματι. Οἱ βουλγαροδιάσκαλοι δύως ἐν τῷ ἀδιαπλάκτῳ φανατισμῷ καὶ τῇ φυλετικῇ αὐτῶν λύσῃ οὐ μόνον τιγράζοντο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ ἐπίτηδες ἔδιδον ἀφροδάς καὶ ἐπέτρεπον εἰς τοὺς ἔχιδνογενεῖς μαθητὰς αὐτῶν ἐπὶ τὸ δαιμονιωδέστερον πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως νὰ θορυβῶσι καὶ ἀτακτῶσι πρὸς παρενόχλησιν καὶ ἐπισκίασιν τῆς ἡμετέραις τελετῆς. Ως ἐκ τούτου οἱ ἡμέτεροι κατηγανακτημένοι, καὶ δὴ τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον τὸ αὐτὸ σκάνδαλον συνέβιαινε συχνάκις καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἀκολουθιῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἡς ἀλλως τε πάντοτε ἀνησύχουν ὡς ἐκ τῆς παρουσίας τῶν βουλγάρων ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτῆς, ἔζήτουν κατάληλον εὐκαιρίαν, ἵνα ἔξώσωσιν αὐτοὺς ἀντὶ πάσης θυσίας καὶ ἐκ τῆς Σχολῆς, ὡς είχον ἔξωθλήσει ἀλλοτε ἐκ τοῦ Μητροπ. Ναοῦ.

Ἡ εὐκαιρία λοιπὸν αὕτη παρουσιάσθη ἐν τῇ περιστάσει ἐκείνῃ, καθ' ἥν θείᾳ πάντως εὐδοκίᾳ καὶ οἰκονομίᾳ Καϊμμακάμης ἐνταῦθα ἔξηκολούθει ὃν δ ἀλήστου μνήμης Νουφῆ Βένης, δστις πρόσπιφ ὃν ἐκ Βουλγαρίας καὶ δυσμενέστατα τοῖς βουλγάροις διακείμενος, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ηνύνοησε καὶ ἐπροστάτευσε τοὺς ἡμετέρους, καὶ δὴ δλως ἀφιλοκερδῶς, διὸ καὶ ἐγένετο ἀληθῆς εὐεργέτης τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Κοινότητος, ἀλλοιον τῇ προσφιλεῖ αὐτοῦ μνήμῃ ὅφειλούσης εὐγνωμοσύνην δ.ά τε τὰς ἀλλας αὐτοῦ πρὸς αὐτὴν σπουδαίας χάριτας καὶ εὐεργεσίας καὶ διὰ τὴν μεγίστην τούτων, οἵα τυγχάνει ἡ πολύτιμος οὐντοῦ προστασία καὶ ὑποστήριξις πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Σχολῆς. Διότι, διε οἱ ἡμέτεροι κατ' ἴδιαν ὑπέβαλον αὐτῷ παράπονα διὰ τὴν σχολικὴν κατάστασιν, οὗτος ὑπὸ πᾶσαν ἔχεμυθίαν συνέστησεν αὐτοῖς, δπως ἔκδιώξωσιν ἐκ τῆς σχολῆς βουλγαροδιάσκαλονες

τε καὶ βουλγαρομαθητάς, ἐν τέλει δὲ δεχθῶσι τὴν χρηματικὴν τῶν βουλγάρων ἀποξημίωσιν διὰ τὸ ἥμισυ ἐπὶ τῆς σχολικῆς οἰκοδομῆς δικαίωμα αὐτῶν· κατ’ ἀγαθὴν σύμπτωσιν καὶ διότε στρατιωτικὸς διοικητής Νευροκόπου Καϊμακάνης Νουσὸς Ἐβένης ἔτυχε φίλα τοῖς ἡμετέροις φρονῶν, καὶ τό γ’ ἐπ’ αὐτῷ ὑπεστήθισεν αὐτούς. Οὗτοι λοιπὸν οἱ ἡμέτεροι ἥθικῶς ἐνισχυμένοι καὶ ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς σπουδαιοτέρους ἐκ τῶν ἡμετέρων Προσκρίτων καὶ ἰδίᾳ τοὺς ὑπὸ πατριωτικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν ἔποψιν ἀξιολόγους διασκάλους Ἀνδρέαν Τοζίδην καὶ Μιχαὴλ Χρονίδην εἰσελθόντες τῇ 26ῃ Μαρτίου 1891 εἰς τὴν Σχολήν, ἔξεδίωξαν ἐξ αὐτῆς τούς τε βουλγαροδιδασκάλους καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν, κλείσαντες δὲ τὴν ἔξω θύραν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνέψευνον τὸ ἀποβησόμενον. Οἱ βουλγαροὶ μόλις ἐπληροφορήθησαν τὸ γεγονός, ἔξαλλοι ὑπὸ τῆς δργῆς, πάραυτα κατήγγειλαν τὸ γεγονός εἰς τὴν Ἀρχήν, συνηθροίσθησαν δὲ καὶ αὐτοὶ σωρηδὸν ἐν τῇ μεγάλῃ δδῷ παρὰ τὸν φοῦρον τοῦ Ν. Γκάμπη.

‘Ο Καϊμακάμης Νουρῆς, καίπερ ἐνδομύχως εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας τῶν ἡμετέρων, οὐχ ἦτον ἐπιδέξιος ὃν διπλωμάτης, προσεποιήθη δργὴν κατὰ τῶν δῆθεν ταραξιῶν, ἀπέστειλε δὲ ἀμέσως τὸν Ἀρχιαστυνόμον μετά τινων χωροφυλάκων μετὰ τῆς διαταγῆς, δπως ἀποκαταστήσωσι τὴν τάξιν. Ἄλλ’ οἱ ἡμέτεροι γινώσκοντες, δτι ὁ Ἀρχιαστυνόμος ἦν δωροδοκημένος ὑπὸ τῶν βουλγάρων καὶ ἦν εὐτελές δργανον αὐτῶν, ἀπήντησαν αὐτῷ, δτι τότε μόνον θὰ ἥνοιγον τὴν θύραν, δταν αὐτὸς δ Καϊμακάμης ἀφ’ ἐνδὸς καὶ δ στρατιωτικὸς διοικητὴς ἀφ’ ἐτέρου προσήρχοντο, καθόδον μόνον εἰς αὐτοὺς εἶχον ἐμπιστοσύνην. Τοῦτο καὶ ἐγένετο.

‘Ἐντὸς δλίγου ὁ τε Καϊμακάμης καὶ δ στρατιωτικὸς διοικητὴς ἀφίκοντο πρὸ τῆς κεκλεισμένης θύρας, ἥτις ἥνοιγή πάραυτα πρὸς αὐτούς. ‘Ο Νουρῆς Βένης ἥρξατο ἐπιτιμῶν δῆθεν τοῖς ἡμετέροις διὰ τὸ αὐθαίρετον αὐτῶν διάβημα, καὶ διέταξεν αὐτοὺς νὰ διαλυθῶσιν· ἀλλ’ ἐπειδὴ ἐπέμενον οἱ ἡμέτεροι, ἵνα ἀσφαλισθῶσι τὰ δίκαια αὐτῶν καὶ μηδαμῶς ἐπιτραπῇ ἡ περαιτέρω φοίτησις τῶν βουλγαροπαίδων εἰς τὴν Σχολήν, ὁ Καϊμακάμης διέταξεν, δπως ἐν τῷ μεταξὺ κλεισθῆ αὐτῇ καὶ σφραγισθῆ μέχρις οὗ ζητηθῶσι καὶ ληφθῶσι σχετικαὶ διδηγίαι παρὰ τοῦ Μουτεσαρίφου Σερρῶν. Τῶν δὲ ἡμετέρων ἀποδεξαμένων τοῦτο καὶ ἐκκενωσάντων τὴν Σχολήν, ἐσφραγίζουσι αὐτη, ἀφ’ οὗ διενηργήθη ἔοεινά τις πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν δπλων καὶ τῶν πολεμοφοδίων, ἀτινα ἥσαν δῆθεν κεκρυμμένα ἐκεῖ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ὡς ἐρραδιούργησαν οἱ βουλγαροὶ παρὰ τῷ στρατιωτικῷ διοικητῇ, δστις ἐξήτησεν, δπως ἐξατέρας μερίδος δρισθῆ ἐν πρόσωπον, δπως παρίστανται κατὰ τὴν ἔρευναν, ὡς καὶ ἐγένετο, τῶν βουλγάρων δρισάντων τὸν Γ. Τσαρικτσῆν, τῶν δ’ ἡμετέρων τὸν κ. Ἡ. Ἀθανασιάδην, ἐπὶ τῶν ἀφηγήσεων τοῦ δποίου ὡς τὰ πολλὰ γράφονται καὶ τὰ παρόντα χρονογραφήματα· περιττὸν νὰ σημειωθῇ,

δτι ή ἔρευνα ἀπέβη πρὸς κατισχύνην τῶν ἀχρείων συκοφαντῶν, καθόπον οὐδὲν ἐπιλήψιμον ἀνεκαλύφθη.

Ἐπὶ ἔνα μῆνα παρετάθη τὸ κλείσιμον τῆς Σχολῆς, ὅτε πρὸς μεγίστην θλῖψιν τῶν ἡμετέρων ἀνεκλήθη ὁ πολύτιμος προστάτης αὐτῶν Νοορῆς Βέης, διορισθεὶς κατόπιν Μουτεσαρίφης Λήμνου, ἔνθα λέγεται, ὃι καὶ ἀπέθανεν, ἐνταῦθι δέ, ὡς Καῦμασακάμ Βεκιλὶ ἀπεστάλη ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Διοικήσεως Σερρῶν (Ταχριφὰ Μουδιρῆ), Ζιαζ Ἐφέντης, δστις εὐτυχῶς προδιατεθεὶς εὐμενῶς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ὑπὸ τῶν ἔκει ἡμετέρων, ὁμολογουμένως συνετέλεσεν οὐκ δλίγον εἰς τὸν θρίαμβον τῶν ἡμετέρων, τούτους μὲν ὑποχρεώσας νὰ μετρήσωσιν ἑβδομήκοντα λίρας, ὡς ἀποζημίωσιν, τοῖς βιολγάροις, τούτους δὲ καὶ τὸν θρησκευτικὸν ἀρχηγόν των Πρεδσεδάτελον δυστροποῦντας καὶ μὴ στέργοντας πειθαναγκάσας διά τε νουθεσιῶν καὶ ἀπειλῶν νὰ δεχθῶσιν αὐτὰς ἐπ' ὄνόματι τῆς κοινότητος αὐτῶν καὶ δώσωσιν ἔξόφλησιν πρὸς τὴν ἡμετέραν Κοινότητα, ἥτις καὶ ἔσπεισεν εὐθὺς καὶ ἐνήργησε τὰ δέοντα παρὰ τῷ Κτηματολογικῷ Γραφείῳ (Ταποῦ Καλεμῆ) πρὸς ἔκδοσιν ἐπ' ὄνόματι αὐτῆς καὶ μόνης τῶν σχετικῶν τίτλων.

Οὔτω κατὰ θείαν πάντως οἰκονομίαν ἀπεμαρχόνθησαν ἐκ τοῦ περιβόλου τοῦ Ἱ. Μητροπολ. ἡμῶν Ναοῦ τέλεον πλέον οἱ Βούλγαροι, οἵ: ὁ μετὰ τριετίαν περίπου κρίμασιν οἵσι οἴδε Κύριος ἀφικόμενος ἐνταῦθα ἀντιρρόσωπος τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ Βλαδίκας αὐτῶν αὐτοκαλούμενος ὁνείδισε δριμύτατα, εἰπὼν, ὅτι ὥφειλον νὰ μὴ δεχθῶσιν οὐχὶ 70 μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς 70 ἀκόμη, ἐὰν τοῖς ἑδίδοντο, καθίσσον ὑπῆρχε πάντοτε ἡ βεβαία κατ' αὐτὸν ἐλπίς, ὅτι ἐν δεδομένῃ εὐκαιρίᾳ θὰ κατέσχον καὶ αὐτὸν τὸν Μητρ. Ναόν, μὴ λαμβάνων ὑπ' ὅψιν δ γεννάδας καὶ τὸν ξενοδόχον, τὸ δὴ λεγόμενον, ἀνευ τοῦ ὄποίου ἐποίει τοὺς ὑπολογισμούς του.

Καὶ ταῦτα μὲν φιλοτίμως πάντις καὶ φιλογενῶς διεπράξαντο οἵ ἡμέτεροι ἐνταῦθα δμογενεῖς· τί δὲ οἵ κατὰ καιροὺς πνευματικοὶ αὐτῶν κυβερνῆται;

Ἐντόνως ἀποκρούοντες πᾶσαν περὶ μισαδελφίας καὶ φιλοκατηγορίας μοιφὴν καθ' ἡμῶν, εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν δὲ τῆς δικαιοσύνης καὶ μόνης φωνὴν ὑπείκοντες, μετὰ πόνου ἐθνικοῦ παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ ἀτυχὴς αὖτις Ἐπαρχία δὲν ηὑμοίρησε πάντοτε τῶν καταλλήλων πνευματικῶν ίθυντάρων, καὶ ἵδια ἐξ οὗ ἀποχωρισθεῖσα τῆς Ἐπαρχίας Δράμας ἀνεκρηύχθη ἀνεξάρτητος Ἀρχεπισκοπὴ τὸ πρῶτον καὶ εἰτα Μητρόπολις

Ἡ ἀνακήρυξις αὕτη ἐγένετο ἀρχομένου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1883 ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', πατριαρχεύοντος τὸ α'. ὅτε διὰ λόγους ἐκκλησιαστικούς τε καὶ ἐθνικοὺς ἔδοξε τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ ἐνῶσαι τὴν ὑποδιοίκησιν (τότε ναχιέν εἰσέτι) Ραζλοκίου, τέως ἀποτελοῦσαν ταῦτα τῆς Μητροπόλεως Σαμοκοβίου, καὶ τὴν ὑποδιοίκησιν Νευροκόπου εἰς μίαν Ἁγκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν, ἥτις περιλαμβάνουσα ὑπὲρ τὰς 60 χριστιανικὰς Κοι-

νότητας, ἀριστα ἥδυνατο νὰ διατηρήσῃ, καὶ δὴ ἀξιοπρεπῶς, ἵδιον Ἀρχιερέα, ἐὰν μὴ αἱ ἐν λόγῳ Κοινότητες ἀλληλοδιαδόχως σὺν τῷ χρόνῳ εἴτε ἐκ πνεύματος φυλετιστικοῦ, εἴτε ἔξαναγκαζόμεναι ὑπὸ τῶν ἀθεοφόβων, ἀσυνειδήτων, αἷμοχαρῶν καὶ ἀνθρωπομόρφων τεράτων, ἢ καλοῦνται Κομιτατέζηδες, ἀπεσκίτων εἰς τὸ ἐπάρατον σχίσμα.

Πρῶτος Ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου, ὃς δι’ ἀγγώστους λόγους ἐκλήθη ἢ Ἐπαρχίᾳ, ἐψηφίσθη ψήφοις κανονικαῖς τῆς Ἐκκλησίας δ τοῦ Γέροντος Ἀγίου Νικομηδείας Φιλοθέου τοῦ Βρυνενίου Πρωτοσύγκελλος Ἰγιάτιος, Ρόδιος τὴν πατρίδα, ἀνὴρ σεβάτιμος καὶ πεπειραμένος, εἰ καὶ μὴ πολὺ πεπαιδευμένος. Κατά τινας πληροφορίας δ Ἰγιάτιος ἦν πρότερον ἔγγαμος ἱερεὺς καὶ πατήρ μιᾶς θυγατρὸς ἐν Ρόδῳ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς πρεσβυτιέρας αὐτοῦ ὑπανδρεύσας τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, μὴ δινηθεὶς δὲ νὰ συζῆσῃ, ὃς ἤθελε καὶ ἥλπιζεν, ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τοῦ γαμιθροῦ αὐτοῦ, κατέλιπε τὴν γενέτειραν καὶ γενόμενος ἕροιμόναχος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Γέροντος Ἀγίου Νικομηδείας, ἕτι δυτος Σερρῶν, ὑφ' οὗ καὶ προήχθη. Ἡν δὲ καὶ ἀρκούντως εὔπορος, ἀφοῦ 400 λίρας εἶχε δεδανεισμένας μόνον ἐν Νικομηδείᾳ, εἰσπραχθείσας μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Πότε ἀκριβῶς ἔξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου, δὲν εἶνε ἔξηκριβωμένον· πιθανότατα δύμας ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1883, ἐνταῦθα δὲ ἀφίκετο αἰγνιδίως, χωρὶς προηγουμένως νὰ προαναγγεῖῃ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου τοῦ ἔτους ἔκεινου. Κατὰ τὸν ἔξω ἀνθρωπὸν ἦν μέτριος τὸ ἀνάστημα μὲ μακρὰν καὶ μέλαιναν γενειάδα παρὰ τὸ προβεβηκός ὄπωσον τῆς ἥλικίας, διότι ἦτο ἐβδομηκοντούτης περίπου. Περὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ, ὃς Ποιμενάρχου, οὐδὲν δυστιχῶς εἶναι γνωστόν, καθόσον οὐδεμία πρᾶξις αὐτοῦ εὑρηται ἐν τοῖς Κώδιξιν, οὐδὲν ἀπλῆ ὑπογραφὴ αὐτοῦ, ἢς δ τύπος διὰ τοῦτο καὶ μένει ἀγνωστος. Ἰσως ἡ ἔλλειψις αὕτη διείλεται εἰς τὸ βραχὺ διάστημα τῆς ποιμαντορίας αὐτοῦ, διότι ἀκριβῶς μετὰ ἐν ἔτος περιπεσὼν βραχεῖσα μέν, ἀλλὰ θανατηφόρῳ ἀσθενείᾳ, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐνταῦθα ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῶν Βαΐων. Ἄμα τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἡ ἡμετέρα ἐνταῦθα Κοινότης ἀνήγγειλε τὸ θλιβεόν ἀγγελια τηλεγραφικῶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ εἰς τοὺς γείτονας Μητροπολίτας Σερρῶν, Δράμας καὶ Μελενίκου ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, διτι θὰ προσήγορετο τις ἔξ αὐτῶν, δπως προστῇ τῆς κηδείας αὐτοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Κοινότης τελεταιρχοῦντος πάντοτε καὶ εἰσηγουμένου τὰ προσήκοντα τῇ περιστάσει τοῦ κ. I. Ἀθανασιάδου, ἐμπείρου περὶ τὰ τοιαῦτα ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἀλλοιε παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ Μητροπολίτῃ Μογλενῶν Μελετίῳ, ἐνεθρόνισε τὸν σεπτὸν νεκρὸν ἐπὶ πολυθρόνας καὶ ἀνεπισήμως μετεκόμισεν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ, ἔνθα μετὰ παννύχιον ἀγρυπνίαν καὶ ἐπιανημόσυνον ἱερατικὸν συλλείτουργον τὴν πρωΐαν τῆς γ' ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου οὐτοῦ, καθ' ὃ διάστημα Ὁρθόδοξοί τε καὶ Σχισματικοί

πανδημεὶ προσερχόμενοι ήσπάζοντο τὸ σεβαστὸν λείψανον, εἴτα ἐκῆς ευσεν αὐτὸ μεγαλοπρεπέστατα καὶ κατὰ τρόπον πρωτοφανῆ βεβαίως ἐνταῦθα, καθόσον εἰ καὶ οὐδεὶς Ἀρχιερεὺς προΐστατο τῇ; κηδείας, οὐχ ἥιτον πλὴν τῶν ἡμετέρων δύο ἐφημερίων ἐπετράπη ἔξι ἀμαθείας βεβαίως νὰ συμμετάσχωσι καὶ πλῆθος σχισματικῶν ψευδοϊερέων ἐντεῦθέν τε καὶ ἐκ τῶν περιχώρων, παρέστησαν αὐτοπροσώπως δ ἀείμνηστος Καΐμακάμης Νευροκόπου Νουρῆ Βέης, δ ἀξιόλογος στρατιωτικὸς διοικητὴς Νετζὴπ Βέης δ Ἀιθίοψ, δ καὶ διὰ τοῦτο Ἀράπ Μπίμπαση κοινῶς λεγόμενος, πρὸς δν ἀείποτε εὐμενῶς διαικείμενον τοῖς ἡμετέροις πολλὰ ἐπίσης ὅφειλει ἥ ἡμετέρα ἐνταῦθα Κοινότης, δ φιλοθυλλαρος Τεφρήκ Βέης, Δήμαρχος ὅν, ἐπιεικῶς δεχθέντες νὰ προσδεθῆ μέλαινα ταινία ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, πολλοὶ ἄλλοι πρόσκοιτοι Ὁθωμανοί, Σχισματικοί, Ιουδαῖοι καὶ ἀπασι ἥ ἡμετέρα Κοινότης, λόχος δὲ στρατιωτῶν καὶ χωροφυλάκων μὲ ἀνεστραμένα τὰ δπλα σεβασμοῦ χάριν ἥγειτο τῆς ὅλης ἐπικηδείου πομπῆς. Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν δ σεπτὸς νεκρὸς ἐτάφη ἐν τῷ ἐντὸς τοῦ Νάρθηκος πρὸ τῆς μεγάλης θύρας τοῦ Ναοῦ ἀνοιγέντι τάφῳ, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ εἰχε ληφθῆ ἀπαντητικῶς ἐκ Φαναρίου τηλεγράφημα τοῦ μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' Τοποτηρητοῦ τοῦ Οίκουμενικοῦ Θρόνου ἐκλεγέντος ἀοιδίμου Γέροντος Ἀγίου Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου τοῦ Μάγνητος, τὸ μὲν συλλυτουμένου ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῇ Ἐπαρχίᾳ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιερέως αὐτῆς, τὸ δὲ ἐντελλομένου τὴν ἀρχιερεοπρεπῆ κήδευσιν αὐτοῦ ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν σφράγισιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ δ κ. I. Ἀθανασιάδης ἐκ προσώπου τῆς Δημογεροντίας ἀμα τῇ ἐκπνοῇ τοῦ ἀσθενοῦς Ἀρχιερέως οἴκοθεν ἐπράξεν. Βραδύτερον δυνάμει νεωτέρας διαταγῆς τῆς Ἐκκλησίας ἥ Κοινότης ἐξεποίησε μὲν τὰ διάφορα ἐπιπλα καὶ σκεύη ἐνταῦθα, πλὴν ἐνὸς στενοῦ καὶ ἐπιμήκους ὅσονεὶ Περσικοῦ τάπητος (σετζιαδέ), δν ἐκράτησε καὶ ἐστρωσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου (μεντέρ) τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου, ἀπέστειλε δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ ἀντίτιμον τῶν ἐκποιηθέντων καὶ τὰ Ἀρχιερατικά ἄμφια, ἔξι ὁν ἐκράτησεν ἐν ἐπιτραχήλιον καὶ ἐν μικρὸν ὀμόφορον, σφῦρόμενα μέχρι σήμερον ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ναῷ εἰς μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου κατόχου αὐτῶν, μὴ δητα δμως πολλῆς ἀξίας, τοῦ ἐπιτραχηλίου μάλιστα ἵκανῶς φθαρέντος, ἥμεις ἀντικατεστήσαμεν αὐτὸ δι' ἐτέρου, ἐπίσης μικρᾶς ἀξίας, προσενεγκλέντος δ' ἥμιν, ὃς δῶρον, ὑπό τινος Ἱερέως, περιοδεύσαντος τὸ Ἀγιον Ὅρος δι' ἡμετέρας συστάσεως πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα αὐτοῦ.

Ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην οὐδενὸς σκεφθέντος, ἥ θελήσαντος, νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ ἀειμνήστου Ἰγνατίου, δ ἐκ τῶν Πανιερωτάτων Προκατόχων ἡμῶν Κύρι Νικηφόρος ἐκ φιλαδελφίας πάντως κινούμενος ἐξετέλεσε μὲν ταύτην κιτ' Ἰανουάριον τοῦ 1894, εὐρῶν δὲ ἄλιτον τὸ λείψανον, ἐπανέθαψεν αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ διαπαντός, καλύψας τὸν τάφον δι'

ἐπιτυμβίας πλακός, ἐφ' ᾧ πλὴν τῶν Ἀρχιερατικῶν συμβόλων ἔχαράχθη καὶ τὸ ἔξῆς ἐπίγραμμα, ποιηθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀνευ πολλῆς ἐπιτυχίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς ὕφος ἐν πολλοῖς ἀκατάληπτον :

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἔχει φέδε :

Ρόδῳ ἀμφιρύτοιο ἀπὸ γείνατο τύμβος
δν ἐκάλυψε φερόνυμον δντα
Θειοφόρῳ ἀνέρος περικλύτῳ Ἰγνάτιον ἔνθα
οἱ φύσιος δῶκε πατέρος νόμος καλέεσθαι
Οὐνόματ' ἀριγνώτῳ· Παιονέων δὲ
κρέσσονα κλέα χώρη Νευροκοπίη
Γέγηθεν αὐθις ἀρχὸν ψυχῶν ἰδοῖσα
ἡδὲ Πατέρα χάριτι Παρακλήτου
Ἡγήτορά τε φωτῶν σοφίης ὁρθῆς τάξιος ἡδὲ
εὐφρόνης· αὐτὰρ ἐπεὶ γήραος οὐδῆφ βῆ
Πόλω Οὐρανοῖο, εὐτραφένην ποίμνην λιπὼν
ἀπέπτῃ· οὖτοι πολλῶν ἀστεα καὶ νόον πρὸν
φρεσὶν ἔοισιν ἐνὶ βαλῶν, ἀφῆκε γεηρὸν σκῆνος
εὐχωλῆς ἵερένης οὕνεκα νομῆς ἐνιαυσίου ἀγχοῦ
Πρῶτά τ' ὑστατα τηλόθι πάτρης ἔης
φίλοις γόνυις τοῖσδ' ἐνταυθοῖ σῆμα
ἀπολαύσασι τόδ' ἴδρυσασιν οὔτω.

Ἐπὸ τὸ ἀνωτέρῳ ἐπίγραμμα ἔχει χαραχθῆ καὶ ἡ ἔξῆς σημείωσις :

Ο μὲν θάνατος ἐγένετο τῇ 21ῃ Μαρτίου 1884
ἡ δ' ἴδρυσις τοῦ τύμβου τῇ 9ῃ Ἰανουαρίου 1894

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀνωτέρῳ ἐπιγράμματος ἐποιήσαμεν καὶ ἡμεῖς
δημοιον, ἀλλὰ συντομώτερον, δπερ καὶ εἰς ἀνάμνησιν καταχωρίζομεν καὶ
ἡμεῖς ἐνταῦθα :

Ἀμφιρύτῳ Ρόδου μὲν ὅδ' ἐπλετο νέος ἀριστος
νεκρός, δν ὀκρυόεις φέδε κάλυψε τάφος,
Τούνομα Ἰγνάτιος, τὴν κλῆσιν διμόνυμον αὐχῶν
Ἄντιόχου πόλιος Ποιμένι Θειοφόρῳ,
Τῆς δ' ἐν Νευροκόπου χώρῃ Ποίμνης Σαοτῆρος
Ποιμὴν ἥγαθμεος, σῶμα φρένας τε γέρων,
Ἄλλα μόνον λυκάβανθ' ἔνα πᾶν φίλον γε νομεύσας,
βῆ Πόλον ἀστερόενθ', ἦς ἀρετῆς τὸ γέρας
ληψόμενος χερὸς ἐκ Ζαθέηφι Δικαιοχρίταο,
εὗτ' ἀν ἀπασι βροτοῖς εἰκότα πάντ' ἀποδῆ.

Ἀπὸ τῆς κα' Μαρτίου 1884, δτε ἐπισυνέβη ὁ θάνατος τοῦ δοιδίμου

Ίγνατίου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1885, ὅτε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔξελέγη νέος Ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου δὲ τέως τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Ἀβύδου Κὺρο Χρύσανθος, ἢ ήμετέρα Ἀρχιεπισκοπὴ διετέλεσεν ἐν χηρείᾳ, κυβερνωμένη ὑπὸ τοῦ ἐγχωρίου Ἀρχιμ. Κωνσταντίου Προσκυνητοῦ, κοινῶς λεγομένου Χατζῆ Παπᾶ Κωνσταντῆ, ἢ καὶ ἀπλῶς Χατζῆ Παπᾶ, πατρὸς τοῦ ἐν Καβάλλα καλοῦ νέου Στεφάνου Παπαδοπούλου, ὃς Ἀρχιερ. Ἐπιτρόπου, καὶ τῶν Προκρίτων τῆς ἡμετέρης ἐνταῦθα Κοινότητος. Ο Χρύσανθος, Β' οὗτος ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου, ἀφίκετο ἐνταῦθα ἐντὸς τοῦ β' δεκαπενθημέρου τοῦ Μαΐου ἢ πιθανώτερον ἐντὸς τοῦ α' δεκαπενθημέρου τοῦ Ιουνίου τοῦ 1885, ὃς ἔστιν εἰκάσιαι ἐκ τῆς ἡμερομ. 18 Ιουνίου 1885, καθ' ἥν ἡμέραν συνεκάλεσε τὴν α' συνεδρίαν τῶν ὑπαρχόντων Δημογερόντων καὶ συστήσας αὐτοῖς τὰ δέοντα ἐξέθετο διὰ γενικῶν γραμμάτων τὸ πρόγραμμα τῆς μελλούσης ποιμαντορίας αὐτοῦ ἐνταῦθα. Ο Χρύσανθος, καίπερ ἀμοιδος θεολογικῆς καὶ ἐν γένει συστηματικῆς μορφώσεως, οὐχ ἥττον ἐκέκτητο πρατικὴν σύνεσιν, πολύτιμον πειρασμὸν καὶ ποιμαντορικὴν ἱκανότητα, θεῖς τὰς βάσεις κανονικῆς Κοινοτικῆς ἐργασίας καὶ τακτοποίησας τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν αὐτοῦ Γραφεῖον, οὗ τὴν ἐργασίαν ἀνέθηκεν εἰς ἐπὶ τούτῳ Γραμματεῖαν, διὸ μετὰ τῆς γηραιᾶς μητρὸς αὐτοῦ, γυναικὸς εὐψυχοῦς, ἀστείας καὶ τουρκομαθοῦς, διὸ καὶ λίαν προσφιλοῦς Ὁθωμαναῖς τε καὶ Ὁθωμανοῖς, ὑφ' ὃν προσωνυμεῖτο ἐπὶ τὸ τιμητικῶς ἀστειότερον Βαλιδὲ Σουλτάνα, ἔτρεσε μεθ' ἔαυτοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐγκαυπίνιας Πρωτόκολλον τῆς ἐπισήμου καὶ ἰδιωτικῆς αὐτοῦ ἀλληλογραφίας, βιβλίον πρατικῶν τῶν συνεδριάσεων τῆς Δημογεροντίας, ἐκτελούσης καὶ καθήκοντα Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, καὶ ἀλλὰ σχετικὰ πρὸς τὸ Γραφεῖον, διώρισεν ἰδιαιτέραν Ἐφορίαν τῶν Σχολείων, ὑπὲρ ὃν φιλομούσως ἐμερίμνα, ἐπεσκέφθη κατ' ἐπανάληψιν τὰς ἐν τοῖς διαμερίσμασι Μεσέ Κόλ, Ὁρτά Κόλ καὶ Δεμιρτζῆ Κόλ πιστὰς εἰσέτι τῇ Ὁρθοδοξίᾳ παραμενούσας Κοινότητας Μουσομίστης, Λιάσκης, Λιμπάλοβας, Σάδοβας, Σατόφτσιας, Δόλιανης, Μπελλοτίντσας, Τσεφεσιόβιον, Ζιρονόβιον, Κουμανιτσίον, Σταυτίστης, Κάτω Βροντοῦ, Μοναστηρέζικίον (Καρά-Κιό), Τηγλισίον, Λόφτσας, Τεσιόβιον καὶ Παπᾶς Τσιατό, ἔνθα τῇ προτροπῇ αὐτοῦ καὶ παρακελεύσει ἴδρυθη τὸ πρῶτον δὲ μέχρι σήμερον ὑφιστάμενος ἐν εἴδει πρωταρήγματος ἕρθος Ναὸς τῶν Ἀγίων ἐνδόξων Ἀποστόλων καὶ Πρωτοχορυφαίων Πέτρου καὶ Πιεύλου, ἐφεξῆς τοῦ Διγύ-Τσιφλικίον, Στρέδνας, καὶ Τρικορύφου (Οὔτε-Δαυρού), περὶ ἐκάστης τῶν δποίων κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμερίμνησε, καίτοι τὸ μικρόβιον τοῦ ἐπαράτου πόθου πρὸς ἀπόκλισιν εἰς τὸ θεομίσητον σχίσμα πρὸ πολλοῦ ἡδη εἶχε διαδοθῆ καὶ καλλιεργηθῆ παρὰ ταῖς πλείσταις ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐν γένει ἐμαρτύρησεν ἀξιάγαστον Ποιμαντορικὸν ζῆλον καὶ διώκησεν ἀρκούντως ἐπιτυχῶς τὴν ἐπαρχίαν, ἐργασθεὶς τελεσφόρως τό γ' ἐπ' αὐτῷ ὑπό τε ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν ἔποψιν. Πρὸς τοῦτο λίαν ἐβοήθη-

σεν αὐτῷ καὶ ἡ πλήρης γνῶσις τῆς Τουρκικῆς γλώσσης, ἥν μητρικὴν αὐτοῦ οἶσαν, ἀτε Ανατολίτου, ὁμίλει εὐχερέστατα καὶ δὴ καὶ μετὰ πολλῆς γάριτος, καθόσον γνώσεης ὧν πλείστων ἀστείων Τουρκικῶν ἀνεκδότων, οἵτις, ὡς γνωστόν, τὰ μάλιστα οἵ πλεῖστοι τῶν Ὁθωμανῶν ἀσμενίζουσιν, ἔκαρπύκευψεν ἐπικαίρως δι' αὐτῶν τὸν λόγον καὶ ἀπέβαινεν ἐπίχαρις καὶ ποθητὸς συνοικιλητῆς. Ἐντεῦθεν καὶ αἱ φιλικώταται σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν Ὁθωμανῶν, καὶ δὴ τῶν τε Πολιτικῶν καὶ τῶν Στρατιωτικῶν ἀρχόντων, οὕτινες πάντοτε ἡδέως ἥκουν αὐτοῦ καὶ πολλὰ χαριζόμενοι αὐτῷ ἐποίουν. Περὶ πόσου δὲ ἐποιοῦντο οἱ ἐν λόγῳ ἀρχοντες, καὶ δὴ οἱ Στρατιωτικοί, τὴν φιλίαν αὐτοῦ, ἀρκούντως, νομίζουμεν, δύναται νὰ μαρτυρήσῃ τὸ ἀκόλουθον γεγονός.

Ἐξασκῶν δὲ Χρύσανθος τὰ κυριαρχικὰ αὐτοῦ, ὡς Ἀρχιεπισκόπου Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου, δικαιώματα, ἔγραψε πρὸς τὸν στενὸν φίλον αὐτοῦ Ἐτζέμ Βένη Μιραλάην, πρόην μὲν ἐν Νευροκόπῳ χρηματίσαντα, τότε δὲ Ἀνω Τζιουμαγιᾶς στρατιωτικὸν διοικητὴν ὅντα, ὑφ' οὗ τὴν δικαιοδοσίαν ὑπήγετο, ὡς φαίνεται, καὶ τὸ Ραζλόκιον, ὅτι ἐπεδύμει νὰ ἐπισκεφθῇ τοῦτο, ὡς Κανονικὸς καὶ Κυβερνητικῶς ἀνεγνωρισμένος Ἀρχιερεὺς αὐτοῦ. Τοῦ Ἐτζέμ Βένη ἀπαντητικῶς, οὐδὲ μόνον τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ δόντος, ἀλλὰ καὶ δηλώσαντος, ὅτι καὶ αὐτὸς αὐτοπροσώπως θὰ ἡρχετο πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ ἐκεῖ, δὲ Χρύσανθος κατὰ 7)βριον τοῦ 1886 μετέβη εἰς Μαχομίαν, ἔδραν τοῦ καζᾶ Ραζλοκίου, ἔνθα ταῦτοχρόνως εἰχε φθάσει ἐξ Ἀνω Τζιουμαγιᾶς καὶ δὲ Μιραλάης Ἐτζέμ Βένης. Ἄλλ' οἱ φανατικώτατοι Βούλγαροι κάτοικοι τοῦ τόπου οὐ μόνον πρὸς προϋπάντησιν τοῦ Ἀρχιερέως δὲν ἔξηλθον, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἐπίσκεψιν κανὸν αὐτοῦ μετέβησαν πλὴν εὐαρίθμων τινῶν διμογενῶν ἐμπορευομένων ἐκεῖ, ἐν οἷς καὶ οἱ ἐντεῦθεν δομιώμενοι καὶ ἐμπορικῶς ἀκμάζοντες τότε ἀδελφοὶ Γραμματίκη Νικόλαος καὶ Δημήτριος. Οὐχ ἦτον δὲ Χρύσανθος μεταβάς εἰς τὸ Διοικητήριον ἐπέδωκε τῷ Καῆμμακάμῃ τὸ βερθάνιον αὐτοῦ, οὗτος δὲ ἐκάλεσε πάραντα τοὺς ἐπισημοτέρους Πρωκρίτους, παρόντος δὲ καὶ τοῦ Ἐτζέμ Βένη ἀνέγνω εἰς ἐπήκυον πάνιων τὸ βερθάνιον, καὶ εἴτα ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς τελιθημένους Ηροκρίτους, συνέστησεν αὐτοῖς ὑπακοὴν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν νόμιμον Ἀρχιερέα αὐτῶν. Τί δὲ ἀπήντησαν τὰ ἐπαίσχυντα τοῦ Βόλγα ἐκβολάσματα; Χαίρομεν, εἴπον οἱ υἱοὶ τῆς ἀπειθείας, ἐπὶ τῇ γνωριμίᾳ καὶ τῇ εἰς τὸν τόπον μας ἀφέει τοῦ Μετροπολίτη Ἐφέντη, ἀλλ' ὡς θρησκευτικὸν ἡμῶν ἀρχηγὸν δὲν δυνάμεθα ν' ἀιγανωρίσωμεν αὐτόν, καθόσον ὅλοι ήμεῖς ἐδῶ εἴμεθα Προτεστάνται!!! Δυσπερίγραπτος ὑπῆρξεν ἡ λύπη καὶ ἀγανάκτησις, οὐ μόνον τοῦ Ἀρχιερέως, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν Ὁθωμανῶν, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐπαισχύντων καὶ ἀθεοφόβῳ ἀπαντήσει τῶν ἐν λόγῳ Κρονομογενῶν τερράτων, δὲ Ἐτζέμ Βένης μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἀποτεινόμενος τῷ Χρυσάνθῳ, εἴπεν αὐτῷ: «Ἄχ! Μετροτολίτε Εφέντη! ἐπερπετε νὰ ἔχω

τὴν ἔξουσίαν νὰ σύρω τὸ ξίφος, καὶ τότε θὰ ἐβλέπομεν, ἐὰν οἱ οὐτιδανοὶ οὗτοι εἶνε Προτεστάνται, ἢ 'Ορθόδοξοι'. Τοιαύτη λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ ἔκβασις τοῦ ταξειδίου τοῦ τελευτικού Κανονικοῦ Ἀρχιερέως, δστις ἐπεσκέψθη τὸν ἐπάρχιον ἐκεῖνον τόπον, καὶ δστις ἀντὶ νὰ ἐκτινάξῃ ἀναχωρῶν ἐκεῖθεν καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν Εὐαγγελικὴν ἐντολήν, πρὸς τυπικὴν τούλαχιστον περιφρούρησιν τοῦ γοήτρου αὐτοῦ συνέστησε παρὰ ταῖς Ἀρχαῖς τοῦ τόπου, ὡς Ἐπίτροπον αὐτοῦ, τὸν κ. Ν. Γραμματίκην καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἔδια, ἔνθα ἀνέμενε τὸν δυστυχῆ ἄλλη τρομεροτέρα περιπέτεια, ἐπισυμβᾶσα μετά τινας μῆνας, ὡς ἔξῆς Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τὸ παρὰ τὸ χωρίον "Ανω Σιγκιρτῆ ἐνοριακὸν Μοναστήριον τοῦ Ἅγίου Γεωργίου, ὡς καὶ τὰ περικείμενα χωρία, καθὰ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐσημειώθη, ὑπῆργοντο εἰσέτι ὑπὸ τὴν Ἑκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τῆς καθ' ἡμᾶς I. Μητροπόλεως καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς ἐνταῦθα ἡμετέρας Κοινότητος, ἥτις ἀθρόα κατά τε τὴν ἐτησίαν πανήγυριν καὶ κατ' ἄλλας ἡμέρας μεταβαίνουσα ἐκεῖσε πρὸς προσκύνησιν, σπουδαίας κατέλειπεν ἐκάστοτε εἰς εἴδη τε καὶ χρῆμα συνδρομάς, δι' ὃν δ τε Ναὸς περικόμιψως διεκοσμήθη, ἵκανά τε ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτοῦ δωμάτια χάριν τῶν προσκυνητῶν φριδομήθησαν καὶ φρέαρ βαθύτατον μετ' ἀφθόνου καὶ νοστιμωτάτου ὕδατος ἀνωρέχθη καὶ Κωδωνοστάσιον ἀρκούντως ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς ἐκτίσθη καὶ πολλὰ ἄλλα εὐλαβῆ ἔργα ἐτελέσθησαν. Κατὰ τὰς παραμονὰς λοιπὸν τῆς πανηγύρεως τοῦ ἔτους 1886, ὡς κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, οὕτω καὶ τότε μετέβη εἰς τὸ Μοναστήριον, εἰς δὲ εἶχον προσέλθει καὶ ἵκανοὶ τῶν σλισματικῶν ἐκ τε τῶν περιχώρων καὶ ἐντεῦθεν. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων ὑπῆρχε καί τις ἐκ τῆς ἐνταῦθα Βουλγαρικῆς οἰκογενείας Τσιαντζῆ, δστις τὸν φίλον ὑποκρινόμενος, ἐπανειλημμένως προσῆλθε πρὸς ἐπίσκεψιν παρὰ τῷ Χρυσάνθῳ, οὐδὲν κακὸν ὑποπτεύοντι ἐξ αὐτοῦ. Οὗτος λοιπὸν ἐγερθεὶς ἀθροιζόμενος περὶ τὸ μεσονύκτιον μετέβη πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ ἀτυχῶς εὑρὼν ἐλευθέρων τὴν εἴσοδον, πλησιάζει πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα ἐκεῖνος κατεκλίνετο κοιμώμενος καὶ μηδὲν ἐννοήσας, καὶ περισφίγγει δυνατῶς δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἀμφιφροτέρωθεν τὸν λαιμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δολοφονικῇ προθέσει νέονταντοντόν. Εὔτυχῶς ἔνεκα τοῦ σκότου τοῦ πάντως δολοφόνου δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ἐμποδίσῃ τὸ θῦμα του, δπως μὴ οἵτε γοεράς καὶ ἀπελπιστικάς κραυγάς, πρὸς ἓντομοι ἀφυπνισθέντες οἱ ἐν τοῖς παρακειμένοις δωματίοις ὑπονύντες ἡμέτεροι ἐσπευσαν καὶ συνέλαβον τὸν κακοῦργον, δν παρέδωκαν μὲν τῇ Ἀρχῇ, ἀλλὰ βραδύτερον οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ἀπήλλαξαν αὐτὸν τῆς φυλακῆς, παραστήσαντες αὐτόν, ὡς περιοδικῶς πάσχοντα τὰς φρένας. Τὸ φρικτὸν τοῦτο γεγονὸς¹ ἐπέδρασε φρικωδῶς ἐπὶ τοῦ Χρυσάνθου, δστις διη-

¹ Εξ ἀκριβεστέρων πληροφοριῶν ἔγνωσθη, δτι τὸ γεγονός τοῦτο συνέβη πρὸ τῆς μεταβάσεως τοῦ Χρυσάνθου εἰς Ραζλόκιον.

μέραι ἐπὶ μᾶλλον ἀπογοητευόμενος τὸ μὲν, διότι αἱ ἐπανειλημμέναι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν θερμότεραι παρακλήσεις αὐτοῦ ὑπὲρ χρηματικῆς ἀνακουφίσεως αὐτοῦ ἔμενον ἀνεύ ἀποτελέσματος, τὸ δέ, διότι μερίς τις ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Κοινότητος, σχηματισθεῖσα καὶ διευθυνομένη ὑπὸ τῶν ἀντιπολιτευομένων αὐτῷ διδασκάλων αὐτῆς Ἀνδρέου Τοζίδου καὶ Μιχ. Χρονίδου, τοῦ μὲν ἀρχαίου τελειοφοίτου τοῦ Διδασκαλείου Θεσσαλονίκης καὶ νῦν φρευθέντος ἐνταῦθα τὴν θυγατέρα τοῦ Κὺρου Θεολόγη Κωνσταντίνου καὶ πολλὴν ἴσχυν κτησαμένου ἐν τῇ Κοινότητι, τοῦ δὲ τελειοφοίτου τοῦ ἐν Σέρραις Διδασκαλείου τοῦ ἀριθμοῦ Δ. Μαρούλη καὶ ἐγχωρίου ἐνταῦθα, ἀμφοτέρων ἀρχίστων μὲν ὑπὸ ἔποψιν διδακτικὴν καὶ ἐθνικήν, οὐχ ἥτεν δύως τίς οἶδε διὰ τίνας λόγους ἀντιπολιτευομένων τῷ Χρυσάνθῳ, οὗ διέσυνδον τὸ ἥμισον, ἀπεφάσισεν ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν. Ζητήσας δὲ καὶ λαβὼν τὴν σχετικὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀδειαν, ἀρχομένου τοῦ Οκτωβρίου τοῦ 1887 ἀνεγώησε διὰ τὴν Βασιλεύονταν, ἀφείς, διὸς Ἐπιτρόπους μὲν αὐτοῦ τὸν Χ' Πατρᾶ Κωνστάντιον καὶ τὸν γηραιόν στύλον τῆς Κοινότητος Κύρου Ἀθανάσην, ἀφοῦ προηγουμένως ἐχειροθέτησε τὸν μὲν αἱ Ἀρχιμανδρίτην, τὸν δὲ β' Λογοθέτην, ἀντιπρόσδοχον δὲ τῆς Δημογεροντίας τὸν ἐπίσης πολὺ σημαίνοντα τόις Νάσκαν ('Αθανάσιον) Ιωαννίδην, δοστὶς μετὰ τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γεωργίου πάνυ εὐδοκίμως περὶ διαφόρους ἐμπορικάς καὶ κομικαὶς ἔργασίας ἀσχολούμενος, παρέσχε πολυίμους τῷ ἔθνει καθόλου καὶ τῇ Κοινότητι ἵδιᾳ ἐκδοντεύσεις. Μικρὸν μετὰ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφίξιν τοῦ Χρυσάνθου, ἵστως τῇ αἰλίησει αὐτοῦ, ἡ τέως Ἀρχιεπισκοπὴ Νευροκοπίου ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας περὶ τὰ τέλη Οκτωβρίου τοῦ 1887 Μητρόπολις, τοῦθ' ὅπερ ἀνηγγέλθη τῇ ἐνταῦθα ἀντιπροσωπείᾳ, ἥτις ἀρχομένου τοῦ Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐσπευσε νὰ εὔχαται τῆση μὲν τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως νὰ πιστακαλέσῃ, ὅπως ἰκανοποιηθῶσι μὲν αἱ οἰκονομικαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν, συστήθῃ δὲ καὶ αὐτῷ ἡ ἔγκαιρος ἐπάνοδος εἰς τὰ ἴδια, ἀτε τῆς παρουσίας αὐτοῦ οὕσης ἀναγκαιοτάτης. Ἐν τούτοις δὲ Χρύσανθος ἦκαστα ἐπιμνύῶν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἴδια, κατέβαλλε συντόνους προσπαθείας καὶ ἐνεργείας πρὸς μετάθεσιν αὐτοῦ εἰς ἄλλην τινὰ καλλιτέραν Ἐπαρχίαν, τοῦθ' ὅπερ καὶ κατώρθωσεν, διὸ εἰρήνησεται ἐφεξῆς. Ἀλλὰ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀρχιερατείαν τοῦ Χρυσάνθου, δίκαιαν νέαναγραφῶσι πρὸς ἔπαινον αὐτοῦ τὰ ἑτῆς δύο γεγονότα, καὶ δὴ αἱ ἡ οἰκοδομὴ διωρόφευ παραρτήματος τοῦ Μητροπολ. Οἰκήματος, ὅπερ κληροδοτηθέν ποτε ὑπὸ τινᾶς συγγενοῦς τῆς ἐνταῦθα ἐγκρίτου οἰκογενείας τῶν Ἀποστολιδῶν τῇ Μονῇ τοῦ Ρίλου, μετὰ δὲ τὸ σχίσμα ἐγκαταλειφθὲν τῇ ἡμετέρᾳ Κοινότητι, μετετράπη εἰς Μητρόπολιν, οἷα διετέλει μέχρι χθὲς καὶ πρώην. Τοῦ ἐν λόγῳ παραρτήματος δὲ μὲν ἀνωτάτη δροσφὴ περιελάμβανε τὴν μεγάλην αὐθούσαν τῇ διοδοχῇς μετὰ μικρῆς σάλις πρὸ αὐτῆς

καὶ ἔξωστου (μιταλκονίου) πρὸς τὴν αὐλήν, ἡ δὲ δευτέρα καὶ μεσαία τὸ Μητροπολιτικὸν Γραφεῖον καὶ τὸν κοιτῶνα τοῦ Ἀρχιερέως, ὅπ' αὐτὰ δὲ ἴσογαίως ἐκτίσθησαν δύο δωμάτια, ὃν τὸ μὲν πρὸς τὴν αὐλὴν πρὸς κατοικίαν τοῦ Κλητῆρος (Καβάση), τὸ δέ, ὡς Κελλάγιον καὶ ζυμωτικόν Ηρὸς οἰκοδομήην δὲ τοῦ παραπτήματος τούτου τὰ μέγιστα συνετέλεσεν ὃ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Στογιάννης Νικολάου Μελενίκιος, ὃ ἐπὶ πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη Ἑπτάροπος τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Ἐκκλησίας διατελέσας καὶ τὰς πινακιστέρας ἐλλείψεις αὐτῆς συμπληρώσας, ἀιε ἀνήρ εὐλαβής, φιλογενής, φιλόσαιτος, ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ ὅρκούντως εὔπορος καὶ ἀιεκνος. Οὗτος λοιπόν, εἴτε ἐξ Ἰδίων κατειδὼν τὴν ἀνάγκην νέου Μητροπολιτικοῦ Οἰκήματος, εἴτε τῇ ὑποδείξει καὶ συστάσει τοῦ Χρυσάνθου, ἐδώρησε τῇ Κοινῷ ητού ἐν οἰκόπεδον ἐπὶ τῆς Μεγάλης ὁδοῦ τοῦ Βαροσίου παραπλεύρως τῆς ἐν ᾧ κατέψηι οἰκίας αὐτοῦ πρὸς ἀνέγερσιν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ νέου κτισίου. Ἐπικράτησάσης ὑμῶς παρὰ τοῖς πρότιουσι τὰ κοινὰ τῆς Ιδέας, ὅπως μὴ ἐγκατατείχῃ τὸ παλαιὸν κτίριον, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ προστεθῇ νέον τι παράρτημα, ὃ Στογιάννης Νικολάου ἀντικατέστησε τὴν δωρεὰν τοῦ οἰκοπέδου διὰ τῆς πρόσροφᾶς 60 τ. λιόδων, εἰσπράξας ἵσως αὐτιὰς ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ τῷ μακαρίῃ Παπᾶ Γεωργίῳ Βλάχῳ, ὅστις φικοδόμησε μετ' ὀλίγον ἐπ' αὐτοῦ τὴν μέχρι σήμερον σφιζομένην καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀνήκουσαν οἰκίαν. Οὗτος λοιπὸν καὶ τῆς Κοινότητος ψηφισάσης ἐτέρας 60 τ. λίρας, διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν 120 λιόδων ἀνφοροδιμήθη, ἐπιστατοῦντος Κοινοτικῆς ἀποφάσει τοῦ μακαρίου Γεωργίου Ἀθ. Ψάλτου, τὸ παράρτημα, καὶ πανηγυρικῶς ἐνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ Χρυσάνθου, ἐκφωνήσαντος καὶ τὸν ἐν τινι τῶν παλαιῶν τῆς Ι. Μητροπόλεως Κωδίκων κατακεχωρισμένον πανηγυρικὸν τῆς ήμέρας. Τὸ δὲ β) ἀξιομνημόνευτον ἐπὶ Χρυσάνθου γεγονός εἰνε ἡ δι' αὐτοῦ ἔξασφάλισις τῇ ἡμετέρᾳ ἐνταῦθα ἀποκλειστικῶς Κοινότητι ὀλοκλήρου τῆς περιοχῆς τοῦ ἐνοριακοῦ Μοναστηρίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καίτοι τότε δὲν ὑπῆρχε ἀκόμη οὕτε Ναὸς λίθινος, οὕτε τὰ μετὰ ταῦτα κτισθέντα δωμάτια. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἐπὶ Χρυσάνθου ἐπήχθη τὸ πρῶτον τὸ ξύλινον παράτηγμα, ὅπερ ἐπί τινα ἔτη ἐχρησίμευσεν, ὃς Ἐκκλησία, τοῦθ' ὅπερ, ὡς ἀνωτέρῳ εἶχηται, δι Χρύσανθος ἐποιᾶτε καὶ ἐν Παπᾶς-Τσιαΐ, ἐνθα μέχρι τότε οἱ ἡμέτεροι Χριστιανοὶ ἔμενον ἀνευ λειτουργίας καὶ εὐκτηρίους οἵους.

Ο Χρύσανθος ἐπὶ τέλοις ἔξακολουθῶν νὰ διατῷβῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατώρθωσε νὰ μετατεθῇ εἰς τὴν νεοκρητικὴν Μητρόπολιν Λέσου καὶ Καλύμνου, ἡ δὲ τάλαινα Μητρόπολις Νευροκοπίου ἀπὸ πολλοῦ χηρεύοντα οὖσιαστικῶς, ἥδη ἐκήρευσε καὶ τυπικῶς πρὸς μεγίστην αὐτῆς συμφοράν. Καθόσαν μηδενὸς ἀξίαν τινὰ ἔχοντος Κληρικοῦ δεχομένου αὐτήν, ὃς πτωχὴν καὶ ἐμπερίστατον, μνηστήρος παρουσιάσθη ὃ ἔκ τινος τῶν βουλγαροφώνων χωρίων τῆς Ἐπισκοπῆς Καμπανίας δομώμενος καὶ ἀπό τινων ἐτῶν

Μ. Σύγκελλος ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ διατελῶν κακο Γρηγόριος, κάτοχος παιδείας μὲν στοιχειωδεστάτης, χοηματικῆς ὅμως περιουσίας σεβαστῆς, ἥν ἔσχηματισεν ἐκ σφετερισμῶν καὶ καταχρήσεων, ἃς διέπραξε κατὰ τὰς διαφόρους ἔξαρχικὰς ἀποστολὰς αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς παραλιαβῆν τῶν περιουσιῶν ἀποβιωσάντων Ἀρχιερέων, καὶ δυνάμει τῆς ὅποιας ἔσχε τὰ μέσα πρὸς ἔξαρχοցάν τῆς δυστήνου ἐπαρχίας Νευροκοπίου παρὰ τῶν πιο λεύντων τότε τὰς Ἐπαρχίας Δημητράκη Ἐφέντη, ἀνεψιοῦ τοῦ Πατριαρχοῦ Διονυσίου τοῦ Ε' καὶ τοῦ Νικαίας Σωφρονίου, ἀμφοτέρων ἀνδρῶν φιλοχρημάτων μέροις ἀσυνειδησίας, καὶ τινῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν διαφόρων καὶ ὅμοιορπων αὐτοῖς, καὶ οὕτω διὰ Σιμωνίας ψηφισθείς, χειροτονεῖται ἐν αὐτῷ τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ Μητροπολίτης Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου. Τὸν ἀποφάλιον τοῦτο τέρας, ἐνδομήχως ἐνθουσιῶν ὑπὲρ τοῦ βουλγαρισμοῦ, ποὺν ἦ λαναχωρήσῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἔσλε τὸ θράσος νὰ μεταβῇ παρὸν τῷ Ἐξάρχῳ τῶν Βουλγάρων, μεθ' οὐ συνέτιξε τὸ πρόγραμμα τῆς μελλούσης προδοτικῆς πολιτείας αὐτοῦ ἐν τῇ δυσμοίρῳ ἐπαρχίᾳ Νευροκοπίου, ἦς ἀκριβοδικιώς χαρακτηρίζομενος ὑπῆρξεν οὐχὶ ποιμήν, ἀλλ' αἰμοχαρὴς λύκος καὶ ὁ ἀπαίσιος ἥθικὸς δολοφόνος καὶ ἀπεμπολητῆς, καθόσον ἔλθων ἐντιῆθαι, καὶ γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων μετὰ μεγάλων τιμῶν, ὃς Ἐλλην δῆθεν Μητροπολίτης, οὐδεμίαν παρέλιπεν εὐκαιρίαν, δπως ἔξευτελίσῃ μὲν τὴν Ἐλληνικὴν Ὁρθοδοξίαν, συστήσῃ δὲ τὸ ἐπάρχατον σχίσμα. Ἐν πρώτοις ἐντός τε καὶ ἔκτος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Μητροπόλεως συστηματικῶς προσέτιμα τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν, ἔλέγχων, ἦ εἰρωνευόμενος (;) τοὺς λαλοῦντας Ἐλληνιστὶ καὶ ἀποκαλῶν αὐτοὺς Γραικομάνους· ἔπειτα, μηδεμίαν τηρῶν ἀρχιερατικὴν ἀξιοπρέπειαν, αὐτοπροσώπως ἔκόμιζε τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ εἰς τὸ Ταχυδρομεῖον, ἦ εἰς τὰ Χάνια (ξενῶνας), τὰς διὰ τὰ χωρία ἀποστελλομένας, αὐτοπροσώπως κατήρχετο ἐν ἡμέρᾳ ἀγορᾶς (παζάρῳ) εἰς αὐτήν, συνωστιζόμενος μετὰ τῶν ἀγοραίων χωρικῶν, ἔρχόμενος εἰς εὐτελεῖς συμφωνίας (παζαρλίκια) μετ' αὐτῶν πρὸς ἀγορὰν ἔδωδίμων, ἦ ἄλλων ἀναγκαιούντων αὐτῷ, τακτικῶς δὲ ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ λάθρᾳ ἔπεσκέπτετο τὸν ἐνταῦθα Ἐξαρχικὸν Ἐπίτροπον καὶ Προϊστάμενον τῆς σχισματικῆς Κοινότητος ψευτόπαπαν Νικόλα Σάγεφ, μεθ' οὐ ἔργονθμιζε πάντως τὴν προδοτικὴν δράσιν αὐτοῦ, καὶ ἀδεᾶς προέβαινεν εἰς τὴν χειροτονίαν σχισματικῶν πρὸς ἔφημερείαν ἐν σχισματικαῖς Κοινότησιν. Ἀναφέρεται, ὅτι δύο ὑποψήφιοι σχισματικοὶ ἐκ Μπάντσου τοῦ Ραζλοκίου μετέβησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα χειροτονηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἐξάρχου· ἀλλ' οὗτος ἔξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐνταῦθα πρὸς τὸν Ἰούδαν, ὅστις καὶ προφρόνως ἔχειροτόνησεν αὐτοὺς πρὸς μέγα σκάνδαλον τῶν ἡμετέρων. Ἀπαισιώτερα διέπραττεν ἐν τοῖς χωρίοις, ἐν οἷς, πιστοῖς εἰσέτι τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, περιώδευεν, ὃς Ὁρθοδόξος δῆθεν Μητροπολίτης. Ἐν Κάτω Βροντῇ καταλύων παρὰ τῷ πολυάθλῳ Ὁρθοδόξῳ Προκοπίῳ Γιοβᾶν Τσιρομπατζῆ καὶ μηδαμῶς λαμ-

βάνων ὑπ' ὅψει τὸ βαρὺ πένθος τοῦ οἰκοδεσπότου, οὗ κατ' ἔκείνας τὰς ἡμέρας εἶχε τελευτήσει ὁ πρεσβύτερος υἱός, διερρήγνυντο κραυγάζων καὶ ἀπαιτῶν τὴν ἐπιχορήγησιν αὐτοῦ. Ἐγ Ζιρούφι συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἔνταῦθα προκρίτων κ. Προκοπίου καὶ παρεπιδημῶν χάροιν τῶν ἔξετάσεων τοῦ Σχολείου, ἀποχωρήσας τούτου ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, καὶ εἴτε ὑπὸ βουλιμίας καιταληφθείς, εἴτε τῷ προγράμματι αὐτοῦ ἐπόμενος, τῷ ἀναγράφοντι τὴν παρὰ τοῖς χωρικοῖς ἐκ παντὸς τρόπου ἔξεγερσιν τῆς ἀγανακτήσεως καὶ ἀπεκθείας κατὰ τοῦ Ὁρθοδόξου Μητροπολίτου, ἐζήτει διὰ φωνῶν καὶ ἀρῶν παρὰ τοῦ ὑπηρέτου καὶ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν ᾧ κατέλυσε νὰ τῷ δώσωσιν ἀμέσως νὰ φάγῃ. Μάτην ὁ συνοδεύων αὐτῷ κ. Προκόπιος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ ἄτοπον τῆς συμπεριφροᾶς αὐτοῦ καὶ διὰ ὃφειλε ν' ἀναμείνῃ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, διὸ ὁ οἱ δυστυχεῖς πρόκριτοι εἴχον παρασκευάσει πλουσίαν τράπεζαν! Ὁ ἀπαίσιος ἀνθρωπος δὲν ἦσχύνθη νὰ ἐκστομίσῃ εἰς ἀπάντησιν ἀκατονομάστους λέξεις, καὶ ἐπέμεινε νὰ κινέσῃ τὴν βουλιμίαν του, ἔως οὗ ἡναγκάσθησαν νὰ τῷ παραμέσωσιν, ὡς τινι βαναύσῳ ἐργάτῃ διὰ τοῦ ὑπῆρχε πρόχειρον, ὅπερ καὶ κατεβρόχθισε κιηνωδῶς. Ἐν Λιμπάδιοβᾳ δέ, διετὰ τὴν λειτουργίαν ἐξ εὐλαβείας οἱ χωρικοί, καὶ δὴ οἱ προσκόντες, μετέβησαν εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ κατέλυσε, ἵνα κατὰ τὸ εἰωθὸς ὑποβάλωσιν αὐτῷ τὰ σέβη αὐτῶν, ἔκεινος κεκλεισμένος ἐντὸς τοῦ δωματίου ἡροεῖτο νὰ δεχθῇ αὐτοὺς πρὸς περιφρόνησιν αὐτῶν· διετὲ δὲ καὶ οὗτοι, ἀποδίδοντες τὰ ἵσα, ἡτοίμασαν αὐτῷ λιτὸν γεῦμα, οὔτε Θεὸν ἐφοβήθη, οὔτε ἀνθρώπους ἢσχύνθη, ἀλλ' ὡς τις οἰστρηλατούμενος ὅνος διὸ ἐνδὲ λακτίσματος ἀνέτρεψε τὴν τράπεζαν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς! Διὰ τοιούτων καὶ ἀλλών διμοίων πραξικοπημάτων ἐπειγόντων διὰσυνείδητος προδότης τὸ ἐπισχυντον αὐτοῦ σχέδιον, ἐπισπεύσας τὴν εἰς τὸ σχίσμα ἀποσκίρτησιν πλείστων χωρίων, τέως προσκαρτερούντων τῇ Ὁρθοδοξίᾳ. Τὰ προδοτικὰ δὲ φρονήματα αὐτοῦ ἀπέδειξεν διὰθλοις καὶ κατὰ τὸ 1891, διετε, ἐνῷ ἀνάστατος σύμπασα ἡ ἡμετέρα Κοινότης διεξῆγε τὸν ἰερὸν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ἀγῶνα πρὸς τοὺς συνοίκους Σκύθας, καὶ ἡ Κυβέρνησις οὐκ δλίγους, ὡς πρωταγόρους δῆθεν, ἔργοιφεν εἰς τὰς φυλακάς, αὐτὸς οὐδὲ ἐκινήθη καν, ἀλλ' ἔμενε κεκλεισμένος ἐν τῇ Μητροπόλει, καίτοι καὶ οἱ ἡμέτεροι, κατανοήσαντες ἡδη τὰ προδοτικὰ αὐτοῦ σχέδια, οὐδεμίαν πλέον εἴχον πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην καὶ εἰργάζοντο μόνοι. Ἐν τούτοις τριετίαν δλην τὸ ἀποφώλιον τέρας διετέλεσε λυμαίνομενον τὴν τάλαιναν Ἐπαρχίαν, ἐκ θεμελίων κατασκάπτων καὶ κατερειπῶν αὐτήν. Μάτην οἱ ἡμέτεροι διὸ ἐπανειλημμένων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναφορῶν ἐρρήγνυντον ἀπελπιστικὰς κραυγάς, ἀποκαλύπτοντες αὐτόν, καὶ ἔξαιτούμενοι τὴν ἀμεσον αὐτοῦ ἀνάκλησιν! Οἱ προστάται αὐτοῦ Νικαίας Σωφρόνιος καὶ Δημητράκη Ἐφέντης ἔξεμηδένιζον τὰς ἀναφοράς, μενούσας ἀνευ ἀποτελέσματος· ἀλλὰ δῷη αὐτοῖς Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν!

Ἐπὶ τέλους ἀποθανόντος τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου, καὶ τῶν παραδυναστῶν ἐκποδὼν γενομένων, δὲ νέος Πατριάρχης Νεόφυτος δὲ Ή', ὡς τε Μακεδών καὶ ὡς οἰκεῖος τῇ ἐνταῦθα Κοινότητι, ἐν ᾧ, ὡς προανεγράφη, πρὸ 29ετίας, ὡς Ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Δράμας Ἀγαθαγγέλου εἶχε παραμείνει ἐπὶ ἐν δλον ἔτος, χάριν κατευνάσεως τοῦ σάλου, δὲν τὸ σχίσμα εἶχεν ἔξεγείρει καὶ ἐνταῦθα, προφρόνως ἔτεινεν εὐήκοον οὓς εἰς τὰ παράπονα τῶν ἡμετέρων, τὸ δὲ τέρας ἐκλήθη ἐσπευσμένως εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα, ἵνα προλάβῃ τὴν ἄφευκτον παῦσιν, ἥναγκάσθη νὰ ὑποβάλῃ παραίτησιν, μεθ' ἣν πρὸς ἔξοικονόμησιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ὃσεὶ ἐστερεῖτο τούτων καὶ μὴ εἶχε τὸ ἐαυτοῦ βαλάνιον ὑπερπεπληρωμένον ἔκ τε τῶν προτέρων ἐξαρχιῶν καὶ ἐκ τοῦ διπλοῦ ἐπιδόματος, δῆρο ἔκ τε τοῦ πτωχοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ τοῦ πλουσίου Ἐξαρχικοῦ ἀναμιφιβόλως ἐλάμβανεν δὲ ἀσυνείδητος, διωρίσθη ἥγγούμενος τῆς παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην μικρᾶς Μονῆς τῶν Βλατέων (Γσιαοὺς Μοναστίρ). Ἀλλ' ἐνταῦθα στενοχωρηθεὶς πάντως, διότι οὐδὲν εἶχε νὰ πρᾶξῃ ὑπὲρ τοῦ προσφιλοῦ του βουλγαρισμοῦ, φίπτει πλέον τὸ ἐπαίσχυντον προσωπεῖον καὶ ἀποδιδράσκει εἰς Βουλγαρίαν, ἐνθα ἡ Βουλγαρικὴ ψευδοσύνοδος, ἀμείβουσα τὰς προδοτικὰς αὐτοῦ ἐκδουλεύσεις, διώρισεν αὐτὸν βοηθὸν τοῦ Σόφιας, οἷος καὶ διετέλεσεν ἐπὶ ἴκανὰ ἔτη, ἵσως δὲ καὶ διαιτεῖται εἰσέτι, διότι διεδόθη μὲν πρό τινος, ὅτι ἔξειλπε τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἀλλ' εἴτα διεψεύσθη πάλιν ἡ εἰδῆσις. Καὶ οὗτος μέν, εἴτε διαιτηρεῖται εἰσέτι ἐν τοῖς ζῶσιν, εἴτε μή, ὡς καὶ οἱ προσηπειωθέντες ἔκ τῶν ἡμετέρων πάτρωνες αὐτοῦ, δώσουσι πάντως λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἀνθ' ὃν ἔκαστος εἰργάσαιτο θεάρεστον διωζ καὶ φιλογενὲς ἔργον εἰργάσατο δὲ Πατριάρχης Νεόφυτος, ἀπαλλάξας μὲν τὴν δύστηνον Ἐπαρχίαν τοῦ λυμεῶνος, μεριμνήσας δὲ περὶ τῆς ἐπιτυχεστέρας δσον ἔνεστιν ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ. Κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου παρεπεδίμει ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ τέως Πρωτοσύγκελλος τοῦ τότε μὲν Μητροπολίτου Μιτιλήνης, βραδύτερον δὲ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ Νικηφόρος Λεβαντερίδης δὲ Μαδύτιος. Οὗτος ἐπὶ ἴκανὰ ἔτη μετὰ τὴν ἐν Χάλκῃ I. Θεολογικῆς Σχολῆς ἀποφοίτησίν του ὑπηρετήσας τῷ Γέροντί του, καὶ μὴ εὐτυχήσας νὰ προαχθῇ ἐν τῷ μεταξὺ ὃντ' αὐτοῦ, βλέπων δέ, ὅτι καὶ δ τῷ 1891 ἐκ τῆς αὐτῆς Σχολῆς ἀποφοίτήσας ὑπότροφος τοῦ Γέροντός του καὶ ὃντ' αὐτοῦ, ὡς Ἀρχιδιάκονος, προσληφθεὶς Χρυσόστομος Καλαφάτης ἐκ Τριγλίας τῆς Βιθυνίας, τάντον Μητροπολίτης Δράμας, ἥρξατο παραγκωνίζων αὐτὸν ἐν τε τῇ εὐνοίᾳ τοῦ Γέροντος καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ, παρητίσατο τῶν ἁματοῦ καθηκόντων, καὶ ἐλθόντων εἰς Βασιλεύουσαν ἐφειλκύσατο τὴν προσοχὴν τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου, ὅστις ἐθεώρησεν αὐτὸν κατάλληλον διὰ τὸν Νευροκόπιον, καίτοι τότε αἱ καταὶ γλῶσσαι εἶτον, ὅτι δὲ Κύρος Νικηφόρος ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐννοηθεὶς ὑπό τινων ἐκεῖ ἐπιτηδείων, ὡς ἄγαν δεσποτιῶν καὶ ἔχων τὸ βαλάντιον ἀρκούντιως πεπληρωμένον

Μιτυληναϊκού χρυσίου, ήξιώθη δῆθεν τῆς Πατριαρχικῆς εὐνοίας τῇ θεομῆ ἔκείνων συστάσει μετὰ ἀδρὰν πρότερον ἀβαρίαν αὐτοῦ. Τέλος δπως ποτ' ἀν ᾧ δ Κύριο Νικηφόρος περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1902 ἀναδειχθεὶς Μητροπολίτης Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου (:) καὶ ἀφικόμενος ἐνταῦθα μετὰ συνοδείας, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ Χ'' Παπᾶ Μιχαὴλ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα Πρωτοσυγκέλλου, τῆς πρεσβυτέρας καὶ τῆς Δδος θυγατρὸς αὐτῶν Σαπφοῦς, εὐθὺς ἔξ ἀρχῆς ἐπεδόθη μὲν εἰς τὴν ἀνόθωσιν τῶν κακῶς κειμένων, ἀλλ᾽ ἐνόησεν ἄμα, δι τι ἀπέβαινεν αὐτῷ μονονουχὶ ἀδύνατος ἥτιν Νευροκόπῳ μακρὰ ποιμαντορία ἔνεκα τῶν ἔξης λόγων. Ἐν πρώτοις ἡγνόει παντελῶς τὴν τε Τουρκικὴν καὶ τὴν Βουλγαρικὴν, διὸ καὶ ἐν ταῖς συνεντεύξεσιν αὐτοῦ μετὰ τῶν γινωσκόντων μόνον τὰς εἰρημένας δύο γλώσσας λίαν ἐστενοχωρεῖτο, συνεννοούμενος διὰ διεριηγέως.

Ἄλλ' δι τι ἐφεξῆς ἐνέπνευσεν αὐτῷ τὴν ὅπογοήτευσιν ἦν ἥτιν ἀδυναμία αὐτοῦ πρὸς ἐπίτευξιν οἰκονομικοῦ ἴσοζυγίου, καθόσον τὸ μὲν ἔτοιμον ἐκ Μιτυλήνης χρῆμα δλόκληρον, ὃς φαίνεται, ἀπερρόφησεν ἥτις Ἀρχιερέα προαγωγὴν αὐτοῦ, ἀναγκάσασα μάλιστα αὐτόν, ἵνα καὶ εἰς χρέη ὑποβληθῆ, δι τὸν δποίων κύριος τις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδιαφερόμενος, ἡναγκάσθη νὰ ἔλθῃ δλίγον κατόπιν αὐτοῦ μέχρις ἐνταῦθα καὶ νὰ παραμείνῃ ἐφ ἱκανόν, φιλοξενούμενος ὑπὸ αὐτοῦ ἔως οὐκ ἔλαβε τὰ δφειλόμενα, μεθ' ὃ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἔδια, αὐτὸς δὲ καὶ ἥ προσφιλῆς συνοδεία αὐτοῦ πρός τε σιτισμὸν καὶ ἀμφίσιν ἐδέοντο οὐ σμικρᾶς δαπάνης, ἥτο ἀδύνατον νὰ καλύψωσιν αἱ πενιχραὶ ἀρχιερατικαὶ πρόσοδοι αὐτοῦ. Πρὸς κάλυψιν δθεν τῶν ἐλλειμάτων αὐτοῦ οὐ μόνον διάφορα συνήψε μικροδάνεια, ὃν τινα εἰσέτι δφείλονται ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς 30 λίρας τοῦ ἐνοικιακοῦ ἡμῶν Μοναστηρίου ὃς δανεικὰ καὶ ἀγύριστα ἔλαβε, καὶ γενναῖον τι ποσόν, δοθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἐν Σέρραις ἀρμοδίου, ἵνα διαθέσῃ αὐτὸ προσηκόντως πρὸς σύνταξιν καὶ ὑπογραφὴν γενικῆς διαιμαρτυρίας κατὰ τῆς ἐπικειμένης τότε ἔλεύσεως τοῦ τὸ πρῶτον διορισθέντος κατὰ τὸ 1893 βουλγάρου ψευδομητροπολίτου Νευροκόπου δὲν κατώθωσε νὰ διαθέσῃ δι τὸν ἔλαβεν αὐτὸ σκοπόν, καὶ ἐπὶ τέλους μετὰ διετῆ ἐστενοχωρημένην ἀρχιερατείαν κατορθώσας νὰ λάβῃ τὴν ἀδειαν τῆς Ἐκκλησίας, δπως μεταβῇ εἰς Βασιλεύουσαν λόγῳ μὲν πρὸς περιθαλψιν τῆς μηδέποτε εὐτιχῶς παθούσης ὑγείας του, διὸ καὶ δ ὅμοιγενῆς ἐνταῦθα ἰατρὸς Ν. Χρηστίδης οὐκ δλίγον ἐδυσκολεύθη, ἵνα ἐφοδιάσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ ἀπαιτουμένου πιστοποιητικοῦ ἀσθενείας, πράγματι δέ, δπως ἐργασθῆ πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης αὐτοῦ, κατέλιπε τὸν Νευροκόπον καὶ τὰ ἐμπεπιστευμένα αὐτῷ τιμαλφῇ ἔκκλησιαστικὰ καὶ ἐθνικὰ συμφέροντα, καὶ ὡχετο ἀπιών εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἰδὼν τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ μὴ ἐκπληρουμένας καὶ τὴν εἰς τὰ ἔδια ἐπάνοδον ἐπαχθεστάτην ὑπολαμβάνων, ὑπέβαλε κανονικὴν παραίησιν καὶ παρέμεινε σχολάζων ἐπὶ τριετίαν ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ μέχρις οὐδ Ἅρεων αὐτοῦ

Κωνσταντῖνος δὲ Ε' ἀναγορευθεὶς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1897 Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ οἰκτείρας τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καὶ κακουχίαν, ὑφ' ἣς κατετρύχετο, ἀνέδειξεν αὐτὸν Μητροπολίτην Λιτίτζης, οἶος καὶ διατελεῖ μέχρι σήμερον. Οἱ ἡμέτεροι ἐνταῦθα Χριστιανοὶ μνημονεύουσι τοῦ Κὺρο Νικηφόρου διὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ ἱερουργίας καὶ τὰ ὑψηλὰ τὴν τε ἔννοιαν καὶ τὴν γλῶσσαν κηρύγματα αὐτοῦ, ἀτινα ἀκατάληπτα τοῖς πλείστοις ὅντα μάτην εὐσηκήμως προῦτερέπετο ὑπὸ τῶν οἰκειοτέρων αὐτῷ προκρίτων ἵνα ἀπλουστεύσῃ, τοῦθ' ὅπερ ἐθεώρει ἀδύνατον αὐτῷ, ἀτε οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἐθισθέντι, ὡς ἔδικαιολογεῖτο

Ο Κύρος Νικηφόρος ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν μετὰ καὶ τῆς προαναγραφείσης συνοδείας αὐτοῦ κατέλιπεν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον τὸν γηραιὸν κ. Ι. Ἀθανασιάδην, ὅστις, εἰ καὶ λαϊκός, οὐλὶ ἦτον ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατρίψας παρὰ τῷ ποτε Μογκενῶν Μελετίῳ ἐκτήσατο ἕκανὴν πεῖραν καὶ ἕκανότητα περὶ τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ἔξηκολούθησεν ἐπιτροπεύων μέχρι τῆς Μ. Παρασκευῆς τοῦ ἔτους 1896, ὅτε καὶ μόνον κατώρθωσε νὰ φθάσῃ ἐνταῦθα δικατὰ τὰ μέσα μὲν Ιουνίου τοῦ 1895 ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Ζ', τοῦ λεγομένου Τσάτσου ἀπὸ σχολάζοντος Ἐπισκόπου Καμπανίας Μητροπολίτης Νευροκοπίου ἀναδειχθείς, τέως δὲ ἐν τῇ Ι. Μονῇ τῶν Ἰβήρων, ἣς ἐτύγχανεν ἀρχαῖος ἀδελφός, ἐφησυχάζων Κύρος Νεόφυτος, ὅστις ἐκδηλώσας πάντως τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως καταλείπων καὶ αὐθίς τὸν ἀποάγμονα καὶ γαλήνιον βίον εἰσέλθῃ καὶ αὐθίς εἰς τὸν πολυκύμαντον σάλον τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀξιωθῆ τοῦ ἐπιφύλον Μητροπολιτικοῦ ἀξιώματος καὶ μνησθῆ ἀρχαίων ἡμερῶν, καθόντον πρὸ 26 ἥδη ἐτῶν, ὡς σχολάζων Ἐπίσκοπος Βράτσης διέμεινεν ἐπὶ τριετίαν περίπου ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν Ἰδιότητα ἐκτάκτου Πατριαρχικοῦ ἀπεσταλμένου καὶ βοηθοῦ τῶν Μητροπολιτῶν Δράμας, Σαμοκοβίου καὶ Μελενίκου, ἔτυχε μὲν τοῦ ἐφετοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡροντίτο νὰ καταβάλῃ τῷ Πατριάρχῃ ἀνεπισήμως τὸ Μητροπολιτικὸν φιλότιμον, ἢτοι τὴν ἀμοιβὴν ἐπὶ τῇ εἰς Μητροπολίτην ἀναδείξει αὐτοῦ, οὐδεμίᾳ ἐπὶ 10 ὅλους μῆνας ἐλαυβάνετο φροντὶς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πρὸς ἔκδοσιν τοῦ βερατίου αὐτοῦ, καὶ ἵσως εἰσέτι ἐπὶ πολὺ δὲν θὰ ἐλαμβάνετο, ἐὰν μὴ ἡ ἐνταῦθα Κοινότης ἡξηνάγκαζεν οὕτως εἰπεῖν τὸν Πατριάρχην διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων τηλεγραφημάτων, δι' ὧν ἐξήτει τὴν ταχυτέραν ἀποστολὴν τοῦ ἐκλεγέντος Μητροπολίτου. Ἰδοὺ πῶς ἐκυβερνῶντο τὰ καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τῆς περικλεοῦς Πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Τσάτσου! ἐμπεριστατος ἐπαρχία, ἔχουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τῆς ὁνείου Ἰλαροτητος ἐπώνυμον, καὶ δεομένη τῆς ἀγρύπνου ἐπιβλέψεως τοῦ Κανονικοῦ Ποιμένος αὐτῆς, ἐπὶ 10μηνον ὅλον κατελείπετο ἔρημος τούτου, διατί; διάτι οὕτος ἡροντίτο νὰ κορέσῃ τὴν ἀπληστίαν Πατριαρχού, εἰς δὲ ὡς ἔρμαιον, ἐλαχεν δ Πατριαρχικὸς θρόνος, δὲν οὐδὲ καθ' ὑπνους ὠνειροπόλει. Τέλος δ Κύρος Νεόφυτος ἀφικόμενος ἐνταῦθα, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἐνόησε πάντως,

δι της ἡ πατήθη πολύ, φανταζόμενος τὸν Νευροκόπον, οἶον κατέλιπε πρὸ 26 ἔτῶν, ἐντὸς τῶν ὅποίων τὰ πράγματα ἄρδην μετεβλήθησαν. Οὐχὶ ἦτον παραμυθούμενος διὰ τοῦ ἐπιφύλου τίτλου τοῦ Μητροπολίτου, κατέβιαλε πᾶσαν δυνατὴν αὐτῷ προσπάθειαν πρὸς διακυβέρνησιν τῆς οἰκτρᾶς πλέον κεκολοβωμένης Ἐπαρχίας. Ἀλλ' ἀτυχῶς ἀφ' ἑνὸς τὸ γῆρας, εἰ καὶ θαλερὸν παρ' αὐτῷ, ἀφ' ἑτέρου ή ἐλλιπής μόρφωσις καὶ ἀτελῆς γνῶσις τῆς Τουρκικῆς, τὸ δὲ μέγιστον ή ὑπερβολικὴ ἀγαθὴ πίστις, ἀφ' ἧς, ὡς τὰ πολλὰ ἐστηρίζετο, κρίνων περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων, πρόδηλον καθίστων τὴν ἀνεπάρκειαν αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπίκαιρον ταύτην θέσιν, ἐπὶ τέλους δὲ ἡ πολύχροτος ἀληθονομικὴ τῶν Ἀποστολιδῶν ὑπόθεσις, περιπλέξασα τὸν ἀφελῆ Γέροντα, προσκάλεσε τὴν ἐνταῦθα ἀποστολὴν ἐπὶ τούτῳ Ἐξάρχου, τοῦ τότε μὲν Ὅποργαμματέως τῆς I. Συνάδου, νῦν δὲ Μητροπολίτου Λήμνου Γενναδίου Ἀλεξιάδου, οὗ ή πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἔκθεσις ἐπιβαρύνασσα αὐτόν, ἥναγκασεν, δπως μετὰ τὸ Πάσχα τοῦ 1900 ὑποβάλῃ κανονικὴν ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας παραίτησιν, καὶ ἐπανέλθῃ καὶ αὖθις εἰς τὸ ἐν τῇ I. Μονῇ τῶν Ἰβήρων περικαλλὲς ἐνδιαιτημά του, ἐν ᾧ καὶ ἡ συχάζει μέχρι σήμερον, μὴ διστάζων, ὡς λέγουσι, ν' ἀναλάβῃ καὶ αὖθις ἐνεργὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσίαν. Ὁ Κύριος Νεόφυτος, ἀρχιερεὺς τῆς παλαιᾶς Σχολῆς, διεκρίνετο ἰδίᾳ διὰ τὰ σωματικὰ αὐτοῦ προσόντα. Μεγαλόσωμος, ὡς συνήθως, οἱ πλεῖστοι Κυδωνιεῖς (Ἄιβαλιῶται) συμπολίται αὐτοῦ, καλλίφωνος καὶ μουσικός, ἵνο τί λίαν μεγαλοπρεπῆς ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις αὐτοῦ· ἐπιθυμῶν δέ, ἵνα καὶ ἐν τῇ τοῦ λόγου διακονίᾳ μὴ ὑστερῇ, καὶ μὴ δυνάμενος οἴκοθεν νὰ εἴπῃ τινά, ἀνεγίνωσκε τὰ Κυριακοδρόμια τοῦ Θεοτόκη· ἀλλ' οἱ Χριστιανοί, εἰθισμένοι εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπὸ στήθους κηρύγματα τοῦ Κύρου Νικηφόρου, δὲν ἔστερον τὸ τοιοῦτο κήρυγμα, διὸ καὶ ἂμ' ὡς ἔκεινος ἥρχετο ἀναγινώσκων, πολλοὶ δὲ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον λαθραίως ἀπεχώρουν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς μεγάλην δυσφορίαν τοῦ ἀγαθοῦ Γέροντος, δστις πρὸς ἕνα ἐκ τῶν λογιωτέρων Προκορίτων, φεύγοντα καὶ τοῦτον συνήθως, δὲν ὑπέμεινεν, ἀλλ' εἰπέ ποτε κατ' ἴδιαν: καὶ σὺ εὐλογημένε, φεύγεις, δ ὅποιος εἴσαι ἐγγράμματος καὶ εἰμιπροσῆς νὰ δώσῃς τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς ἀκροάσεως τοῦ θείου λόγου; ἔκεινος δὲ δικαιολογούμενος δὲν ἔδιστασε νὰ ὑποδείξῃ τῷ ἀγαθῷ Γέροντι τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης συμπεριφορᾶς του, εἰπών: Σεβασμιώτατε, ή ἡμεῖς ἐντελῶς ἔξεκλίναμεν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν τὴν ὑπομονὴν νὰ παραμέιψωμεν εἰς τὸ κήρυγμα, ή ἡ Ὅμετέρα Σεβασμιότης ἀναλαμβάνει ἔργον ἀνώτερον τῶν δυνάμεων της. Ἡ τοιαύτη ἀπάντησις, ἥς ἀμφοτέρα τὰ μέρη ἥλιθευον ἀτυχῶς, οὐκ διάγονον ἐπίκρανε τὴν Σεβασμιότητια Του, καὶ ἥναγκασεν, δπως τοῦ λοιποῦ παραιτηθῆ τῆς τοιαύτης διακονίας. Ὁ Κύριος Νεόφυτος δύο ἰδίᾳ καλὰ ἐπραξεν ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα Κοινότητος, καὶ δὴ α) κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1897—98, συμπεσόντος τοῦ Ἐλληνοτουρκικοῦ πολέμου, ἔνεκα δὲ τούτου διακοπέντος μὲν τοῦ ἐπιδόμα-

τος τῆς εὐσεβοῦς πηγῆς πρὸς τὰ Σχολεῖα, μηδενὸς δὲ τῶν ἐνταῦθα Προκρίτων ἀναδεχομένου τὸ σχολικὸν ταμεῖον, ἀνέλαβεν αὐτὸς αὐτοπροσώπως τοῦτο, καὶ κατώρθωσε τὸ μὲν δι’ ἔκτάκτων ἐνταῦθα συνδρομῶν καὶ ἔξωτεροικῶν ἐπικουριῶν, ὃν σπουδσιοτέρα ἦ ἐκ 30 τ. λιρῶν τῆς I. Μονῆς τοῦ Βατραχεδίου, τὸ δὲ διὰ προσωρινῶν δανείων καὶ τῶν δλίγων προσόδων τοῦ I. Μητροπολιτικοῦ ἐνταῦθα Ναοῦ νὰ καταστήσῃ ἀπρόσκοπτον τὴν κατὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ ἀτυχῆς ἐκείνο λειτουργίαν τῶν Ἐκπαιδευτηρίων· β) πολὺν εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἀναδείξεως τοῦ ἐνοριακοῦ Μοναστηρίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, κατορθώσας νὰ φέρῃ τὸ φιλανθρωπικόν, δι’ οὗ ἐπετρέπετο ἡ ἀνέγερσις λιθίνης ἐν αὐτῷ Ἐκκλησίας ἀντὶ τῆς τέως ξυλίνης, καὶ εὐτυχῆσας κατὰ Μάϊον τοῦ 1899 νὰ κατατέθῃ τὸν θεμέλιον αὐτῆς λίθον, ὅτε ηὐχήθη μέν, δπως ἀξιωθῇ καὶ ἐπιτελέσῃ καὶ τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς, μιᾶςτα δὲ καὶ νὰ ταφῇ ποτε παρ’ αὐτῇ, ἀλλ’ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἐκείνη δὲν ἔμελλε νὰ εἰσακουσθῇ. Ο Κύρος Νεόφυτος, καίπερ ἀτελῶς δμιλῶν τὴν Τουφικήν, οὐχ ἥτιον τὸ μὲν διὰ τὸ πολιὸν αὐτοῦ γῆρας, δπερ, ὃς γνωστόν, ἰδιαζόντως τιμῶσιν οἱ Ὀθωμανοί, τὸ δὲ διὰ τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας πρὸς αὐτοὺς περιποιήσεις καὶ φιλοφρονήσεις, οἵτις ἥσπαν τὸ ὑπὸ αὐτοῦ παρατιθέμενα αὐτοῖς πλούσια γεύματα, διάφορα δῶρα, οἱ ἐπὶ τοῦ μετώπου ἀσπασμοὶ μετὰ προχείρων δακρύων καὶ τὰ παρόμοια, εἶχε κερδίσει καὶ ἔχαιρε μέχρι τέλους τὴν συμπάθειαν τῶν ἐνταῦθα Ὀθωμανῶν, τῶν τε ἐν τέλει καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ἐκαλεῖτο δὲ παρὰ πολλῶν «μπαμπά» (πατήρ). Ο ἀγαθὸς Γέρων καὶ μακρὰν τῆς τέως Ἐπαρχίας αὐτοῦ διατελῶν, οὐκ ἐπαύσατο διατραπῶν τὸ ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον καὶ φίλιον αὐτοῦ, καὶ δὴ οὐ μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἔργοις. Οὕτως, δτε κατὰ τὸ 1901 δ νεοχεροτόνητος τότε ἱερεὺς Δημήτριος Νατκίδης καὶ ὁ ἐπ’ ἀδελφῆ γαμβρός του καὶ ἐκ τῶν καλῶν κἀγαθῶν τῆς ἐνταῦθα Κοινότητος Προκοπίων κ. N. Παπᾶ Δημητρίου μετέβησαν εἰς Ἀγιον Ὅρος πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ I. Μοναστηρίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, οὐ μόνον πολλὰς φιλοξένους περιποιήσεις ἐπεδαψίλευσεν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ πληροφορηθείς, δτι διαδόχος αὐτοῦ Κύρος Νικόδημος ἔζητε 20 μετζίτια ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τοῦ Μοναστηρίου, ἵνα δώσῃ ἀ ἔλεγεν, δτι εἶχεν ἱερὰ λείψανα πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτῶν κατὰ τὸν ἐγκαίνιασμὸν τοῦ πρὸ μικροῦ τότε ἀπολερατωθέντος Μοναστηριακοῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καὶ σφόδρα ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ ἱεροκαπήλῳ ταύτῃ ἀξιώσει, ἐμεσολέβησεν αὐτοπροσώπως, δπως ἡ I. Μονὴ τῶν Ἰβήρων ἐφοδιάσῃ αὐτοὺς διὰ μικύλλων τεμαχίων ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ σφράγισμάν τοῦ Αγίου Μεγαλομάρτυρος καὶ ἴαματικοῦ Παντελεήμονος καὶ τοῦ ἄγίου μάρτυρος Τρύφωνος, ἀτινα καὶ κομισθέντα ἐνταῦθα ἐναπετέθησαν ὑπὸ τὴν Αγίαν Τράπεζαν τοῦ ἐν λόγῳ I. Ναοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐσχάτως ἔξη ἡμετέρας ἐπιστολῆς πληροφορηθεὶς τὴν προσεχῆ ἀνέγερσιν νέου ἐνταῦθα Μητροπολιτικοῦ οἰκήματος, προσήνεγκε καὶ οὗτος μίαν τ. λίραν.

Τῆς ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας Νευροκοπίου κανονικῆς παραπομπῆς τοῦ Κύρου Νεοφύτου ἀποδεκτῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, αὕτη ἥρξατο σκεπτομένη περὶ καταλλήλου διαδόχου. Ἀλλ' οἴμοι! ἀντὶ καταλλήλου ἔλαχεν ὅλως ἀκατάλληλος. Ὁ πρῶτος τότε τῇ τάξει ἐν τῇ I. Συνόδῳ Γέρων Ἄγιος Δέρκων Κ. Καλλίνικος ἐκ συμπατριωτικῆς μὲν συμπαθείας ὀνταδείξας πρότερον βοηθὸν ἔαυτοῦ Ἐπίσκοπον ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Τρφάδος τὸν τέως προϊστάμενον Μακροχωρίου Νικόδημον, ἀνδρα ἀλκοολικὸν καὶ παραπαίοντα, καὶ θέλων εὐσχήμως νὰ ἔκφραστωθῇ αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του ὑπὸ τὴν αὔγλην τῆς προαγωγῆς, ἀνέδειξεν αὐτὸν Ποιμένα τῆς δυστήνου ταύτης Ἐπαρχίας, ἐφ' ᾧ ἐπὶ τριετίαν δλην ἔμελε νὰ ἐπικαθήσῃ. Ὁ Νικόδημος ἐκλεγεῖς κατὰ Ιούνιον τοῦ 1900, ἀφίκετο ἐνταῦθα περὶ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, φέροων, ὡς συνοδείαν τὸν ἄνευ πτυχίου τελειόφοιτον τῆς ἐν Χάλκῃ I. Θεολογικῆς Σχολῆς ἰερολ. κ. Κώνστανταν X" Δημητρίου, ὡς Ἀρχιδιάκονον καὶ Ἱεροκήρυκα τῆς Ἐπαρχίας (:), πρὸς δὲ καὶ Γραμματέα τῆς I. Μητροπόλεως, ἀνδρα νοήμονα μὲν καὶ ἵκανόν, ἀλλ' ἀτυχῶς Σάμιον, τὴν τούτου Διακόνισσαν Μαρίκαν, καὶ τὴν ταύτης μητέρα Κυρίαν "Ανναν, συγγενῆ αὐτοῦ. Ἐπὶ ἐν ὅλον ἔτοις, καθ' ὃ ἔμεινεν ἐνταῦθα δὲ καὶ Κώνστας, ἐν καὶ μόνον ἀγαθὸν ἐπετέλεσεν, ὅτι ἐτακτοποίησε τὸ Μητροπολιτικὸν Γραφεῖον, ἐγκαινίσας νέους καινουργεῖς Κάδικας δι' ἔκαστον αἰλάδον ὑπηρεσίας· τὸ ἀγαθὸν διποτός τοῦτο ἐνόησεν δὲ εὐλογημένος νὰ πληρωθῇ ἀδρότατα. Ἐχων τὸν ταλαιπωρον Νικόδημον τελείως ὑποχείριον ἔαυτοῦ, αὐτὸς ἦγε καὶ ἔφερε τὰ τῆς Μητροπόλεως, πρὸς χορηματικὴν δὲ ἵκανοποίησίν του ἀνέλαβε μὲν τὰ καθήκοντα διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Ἀρχεναγωγείου, καίπερ μὴ διαθέτων ἐπαρχῆς πρὸς τοῦτο χρόνον, εἰσέπραττε δ' ὅ, τι ἥδυνατο ὡς Ἀρχιδιάκονος καὶ Γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις κατώρθωσε διὰ τοῦ Νικοδήμου ν' ἀποσπάσῃ ἴδιαίτερον ἐκ διηρῶν μηνιαῖον παρὰ τοῦ πτωχοῦ Ἐθνικοῦ τῶν Πατριαρχείων Ταμείου, ὡς ἱεροκήρυξ περιοδεύων τὴν Ἐπαρχίαν, ἵνα δὲ συγκεντρωθῇ διλόκληρον τὸ συγγενολόγιον ἐπὶ τὸ αὐτό, διώρισε τὸν νεώτερον ἀδελφόν του διδάσκαλον ἐν Σταρτίστῃ. Ἡ Μητρόπολις διὰ τῆς διαμονῆς ἐν αὐτῇ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ἐκάστοτε πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν ἐρχομένων τοιούτων εἰχεν ἀποβάλει τὴν ὅψιν τῆς ἴδιότητος αὐτῆς, ὅμοιαζε δὲ μᾶλλον πρὸς κοινὴν οἰκίαν, καὶ ἴδια δὲ δὲ δ Θεὸς ἐδωρήσατο τῷ κ. Κώνστας τέκνον, οὗ τὰ σπάργανα πλυνόμενα καθ' ἐκάστην ἥπλουντο ἐπὶ τοῦ σχοινίου πρὸς ξήρανσιν, μηδαμῶς λαμβανομένου ὑπὸ ὕψει τοῦ σκανδαλισμοῦ τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Μητρόπολιν ἡμετέρων τε καὶ ξένων. Ὁ κ. Κώνστας δργῶν πρὸς Ἐθνικὴν μὲν κατ' ἐπιφάνειαν δρᾶσιν καὶ μεγαλουργίαν, διντως δὲ πρὸς χορηματισμόν, μετὰ μίαν ἐκδρομὴν μέχρι Ζιρνόβου καὶ Σταρτίστης, ἀναπληρῶν τὸν Κύρο Νικόδημον, ἐπανελθὼν συνεννοεῖται μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ κοινοῦ συγκαλέσαντες γενικὴν τῆς

Κοινότητος συνέλευσιν, πείθουσι ταύτην, δτι εἶνε ἀνάγκη χάριν τοῦ ἔθνικοῦ γοήτρου ν' ἀνεγερθῆ νέον Μητροπολιτικὸν οἰκημα, καὶ ἀνοίγουσι κατάλογον συνδρομῶν, ἐν φῶ δὲ μὲν Κὺρο Νικόδημος ἐνεγράφη διὰ 5, δὲ κ. Κώνστας διὰ 2 λίρας, ἀς δῆμος οὐδέτερος κατέβαλεν, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου παρ' ἵκανῶν ἐκ τῶν ἐγγραφέντων πολιτῶν εἰσέπραξαν τὰ ποσά, δι' ἀ τοῦ γράφησαν, τὸ δὲ σπουδαιότερον κατόρθωμα ἦν, δτι ἐνεκρίθη, δπως δὲ κ. Κώνστας ἐφοδιαζόμενος διὰ καταλλήλων συστατηρίων γραμμάτων τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῆς Κοινότητος πρὸς διάφορα ἐξέχοντα πρόσωπα ἐν Σέρραις, Δράμᾳ, Καβάλλα καὶ Ξάνθῃ, ἐν Κωνσταντινούπολει δὲ πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην μεταβῆ πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ σημειωθέντος Ἱεροῦ σκοποῦ δλως ἀφιλοκεδῶς, λαμβάνη δὲ μόνον τὰ δδοιπορικὰ αὐτοῦ. Ἐπιφθονωτέραν ἀποστολὴν δὲν ἥδυνατο νὰ ἐπιθυμήσῃ δὲ κ. Κώνστας, δστις ἀπελθῶν ἐντεῦθεν κατὰ Μάϊον τοῦ 1901 εἰς Σέρρας καὶ Δράμαν, ἐνθα ἄγγωστον, ἐὰν εἰσέπραξεν, ἢ μή, συνδρομάς, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Καβάλλαν, διὰ τοῦ σιστούδιαστοῦ ἡμῶν τε καὶ αὐτοῦ Ἀρχιμανδρίτου Σπυρίδωνος Βλάχου, Ἀρχιερατικοῦ ἐκεῖ Ἐπιτρόπου, ἐσχετίσθη μετὰ πολλῶν προσώπων, ἐν οἷς καὶ μετὰ τοῦ φιλογενοῦς φαρμακοποιοῦ κ. Ι. Δακοπούλου, δστις ἐνθουσιασμεῖς ἐκ τῆς ἐνθουσιάδους ὑπὲρ ἔθνικῆς δράσεως εὐγλωττίας τοῦ κ. Κώνστα, οὐ μόνον αὐτὸς προσήνεγκε 2 λίρας, ἀλλ ἀνέλαβε καὶ κατώρθωσε νὰ πείσῃ καὶ τὸν στενὸν φίλον του καὶ φιλόμουσον ἐν Πραβίῳ Ἡπειρώτην, τὸν ἥδη ἐν τοῖς μακαριστοῖς καταλεγόμενον Χριστόδουλον τὸν Παπουτσόπουλον, δπως προσενέγκη 25 δλας λίρας ὑπὲρ τῶν ἐνταῦθα Σχολείων μετὰ τῆς ὑποσχέσεως, δτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐτησίως θὰ προσέφερεν ίσάριθμον ποσὸν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἰσως εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ ἡ αὐτοπρόσωπος εἰς Πράβιον μετάβασις τοῦ κ. Κώνστα ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Σ. Βλάχου, διὸ καὶ εἰς τὸ λαβεῖν του ἐσημείωσε ποσόν τι πρὸς ἀποζημίωσίν του διὰ τὰ τυχηρά, ἅτινι ἥδυνατο νὰ λάβῃ ἐν Καβάλλα, ἀλλὰ χάριν τῆς ἡμετέρας Κοινότητος κατέλιπεν, ὃσεὶ εἶχεν ἀποστολῆ πρὸς ἐπιδίωξιν τυχηρῶν καὶ οὐχὶ ἐράνων. Τὸ σχετικῶς εὐάρεστον ἥτο ἐν τούτοις, δτι αἱ 27 λίραι δὲν παρεδόθησαν τῷ κ. Κώνστα, ἀγνωστον διὰ τίνας λόγους, ἀλλ ἀπεστάλησαν κατ' εὐθεῖαν ἐνταῦθα πρὸς τὸν Κύρο Νικόδημον ἐπ' ἐλπίδι μείζονος, οἵμοι, ἀσφαλείας. Ὁπως ποτὲ ἢ δὲ κ. Κώνστας μὲ ἀρχούντως πλῆρες βαλάντιον ἀναχωρήσας ἐκ Καβάλλας, μετέβη εἰς Ξάνθην, ἐνθα τῇ γενναίᾳ προστασίᾳ τοῦ μεγαθύμου καὶ ίπποτικοῦ ἀληθῶς Μητροπολίτου Ξάνθης Κυρίου Ἰωακείμ νέας γενναίας συνέλεξε συνδρομάς, ὡν δῆμως, ὃς καὶ τῶν προηγουμένων οὐδεμία εὑρηται σημείωσις ἐν τῷ μετὰ ταῦτα ὑποβληθέντι εἰς τὰ Πατριαρχεῖα προτύψῳ ίσολογισμῷ αὐτοῦ. Οὕτω λοιπὸν οὗτος ἐξακολουθήσας αἰσίως τὸ εὐτυχὲς ταξείδιόν του ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα κατώρθωσεν, δπως μὴ μόνον ἐπιτραπῆ αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἢ εἰσπραξις συνδρομῶν, ἀλλὰ δοθῆ αὐτῷ καὶ δδηγός Πατριαρχικὸς κλητήρος, μεθ' οὐ περιελθὼν τὴν

Κωνσταντινούπολιν, τίς οίδε πύσον εἰσέπραξε ποσόν. Ἀλλ' ἐν Κωνσταντινούπολει εὐδισκόμενος, παραδόξως ἐπελάθετο τῆς ἐνταῦθα ἔθνικῆς δράσεώς του, καὶ ἐνόμισεν, δτι τὸ καθῆκον τῆς αὐτοσυντηρησίας ἐπέβιαλλεν αὐτῷ νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς ἔξασφαλίσεως τοῦ ἰδίου μέλλοντος μᾶλλον, ἢ περὶ τῶν ἐνταῦθα τιμαλφῶν συμφερόντων, ὑπὲρ ὃν ὥφειλον πλέον νὰ μεριμνήσωσιν ἡ Ἔκκλησία καὶ τὸ Ἑθνος, ἀφοῦ εἶχον ἀρνηθῆ αὐτῷ τὰς 60 λίρας, ἢς ἔζήτησεν, ὃς μισθὸν αὐτοῦ, καὶ ὅχι αὐτὸς ἀνθρώπος οἰκογενειάρχης. Διὰ Σερρῶν διελθών, εἶχε πληροφορηθῆ, δτι ἡ Α. Σ. δ Ἀγιος Σερρῶν καὶ ἡ ἐφορία τῶν ἐκεῖ ἐκπαιδευτηρίων εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρήσαντος Ἱεροδιδασκάλου Κυρίου Γρηγ. Ὁρολογᾶ, νῦν Ἀγίου Στρωμανίτης, ἐσκέπτοντο νὰ μετακαλέσωνται ἡμᾶς, ἀπὸ ἔτους ἐκτελοῦντας καθήκοντα Ἱερατικοῦ Προϊσταμένου τῆς ἐν Γαλατᾷ I. Ἔκκλησίας τοῦ Ἀγίου Νικολάου, καὶ διδασκάλου ἐν τε τῷ Ἀρρεναγωγείῳ καὶ τῷ Παθεναγωγείῳ Γαλατᾶ. Προσέρχεται λοιπὸν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐν ὄντος τῆς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην I. Θεολογικῇ Σχολῇ συμμαθητείας καὶ φιλίας ἡμῶν ζητεῖ δυοῖν θάτερον, ἐὰν μὲν δηλ. δεχθῶμεν τὴν θέσιν τῶν Σερρῶν, δπως συστήσωμεν αὐτὸν ὃς διάδοχον ἡμῶν ἐν Γαλατᾷ τοῖς ἀρμοδίοις, εἰδεμῆ, δπως συστήσωμεν αὐτὸν εἰς Σέρρας. Ἡμεῖς δὲ μετά τινας ἀμφιταλαντεύσεις, ἢς διήγειρεν ἐν ἡμῖν ὁ φόβος τῆς Κυριακῆς ρήτρας «οὐδεὶς προφήτης δεκτὸς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ», ὑποχρεωθέντες νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὴν καλοῦσαν ἡμᾶς φωνὴν τῆς φίλης πατρίδος, συνεστήσαμεν αὐτόν, ὃς διάδοχον ἐν Γαλατᾷ, μηδαμῶς γινώσκοντες τὰ κατ' αὐτόν, οὗτος δὲ μείνας ἐκεῖ, ἐφρόντισε μὲν ἐντὸς δλίγου νὰ μεταπέμψηται παρ' ἔαυτῷ ἐντεῦθεν τὴν ἔαυτοῦ Διακόνισσαν μετὰ τοῦ τέκνου του, οὐχὶ διμως καὶ νὰ ἀποστείλῃ ἐνταῦθα ἢς εἶχε συλλέξει συνδρομάς, ἀνερχομένας εἰς 9.000 καὶ ἐπέκεινα Γροσίων, ὃς δ ὕδιος ὀμολόγησε βραδύτερον. Ἐπειδὴ δηλ. ἡ Κοινότης ἐνταῦθα ἐπανείλημένως ἀποταμεῖσα πρὸς τὸν Κύρο Νικόδημον ἔζήτει τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ κ. Κώνστα, καὶ μὴ εἰσακούσμενη, ἡναγκάσθη ν' ἀποταμῇ περὶ τούτου πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχην, οὗτος δὲ διὰ τοῦ ὑπογραμματέως τῆς I. Συνόδου ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς λογοδοσίαν, δ κ. Κώνστας, ίδιων τοὺς κύκλους αὐτοῦ ταραττομένους, ὑπέβαλε μὲν ἐναμοδικὸν ἴσολογισμόν, ἐν ᾖ κατώρθωσε νὰ παραστήσῃ, δτι ὅσα εἰσέπραξε, τόσα καὶ ἐδιπάνησε (,), χωρὶς ποσῶς νὰ συνυποβάλῃ, ὃς ὥφειλε καὶ ὃς ἔζήτει ἡ Κοινότης, ὅπερ ἐκράτει ἐπίσημον βιβλίον τῶν συνδρομῶν, συνώδευσε δὲ τὸν ἐν λόγῳ ολασικὸν ἴσολογισμὸν καὶ δι' ἀπολογητικοῦ ἐγγράφου, δι' οὐ καπηλικῶς ἔξύβριζε τοὺς ἐνταῦθα διμογενεῖς, καὶ ίδιᾳ ἐκείνους, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ καταγγείλωσιν αὐτὸν εἰς τὸν Πατριαρχην. Ἡ δὲ Α. Θ. Παναγιώτης, οὐδαμῶς ἐκ τούτου ταραχθεῖσα, μηχανικώτατα παρέπεμψεν εἰς τὸ α' Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, δπως ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἀποστείλῃ ἀμφότερα τὰ ἐν λόγῳ ἔγγραφα ἐνταῦθα πρὸς τὸν Κύρο Νικόδημον, ἐντελλόμενον νὰ διαφωτίσῃ τὴν Ἔκκλησίαν περὶ τῶν συμβαινόντων. Ὁ δὲ Κύρος Νικόδημος φυσικῶς

τῷ λόγῳ συνένοχος ὡν, κομισάμενος τὰ ἀποσταλέντα, σπεύδει καὶ ἀπαντᾷ διὰ χαριεστάτης ἐπιστολῆς, ἥν μετὰ τοῦ ἴσολογισμοῦ τοῦ κ. Κώνστα ἴδιο-χείρως κατεχώρισεν ἐν τῷ Κώδικι τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας, δπως πρόκηνται πάντως ἔσαιεὶ πιστὰ κάτοπτρα τῆς ἡθικῆς ἔκατέρου εἰκόνος. Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς ἐνταῦθα δράσεως τοῦ κ. Κώνστα ὁ δὲ Κὺρος Νικόδη-μος ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἔτερον ἀσύγγνωστον ἀμάρτημα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ "Ἐθνος, ὃν τὸν ἰερὸν ἄρτον ἔτισε, διέπραξεν ὁ εὐλογημένος.

Οἱ ἐνταῦθα δηλ. ἔξαρχικοὶ Καϊνῖται, κακοὶ κακῶς ἐκδιωχθέντες ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἔκ τε τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ἐκ τῆς Σχολῆς, ἀφοῦ ἐπέτυχον, δπως κτίσωσι νέαν Σχολὴν ἐν κεντρικῇ θέσει πρὸς Α. τῆς ἡμετέρας, ἐνεπνεύσθησαν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, φῶ τελείως παρεδόθησαν, δπως εἰς τὸ πεῖσμα τῆς ἡμετέρας Κοινότητος ἀνεγείρωσιν ἐν τῇ αὐλῇ αὐτῆς, καίπερ στενῇ, καὶ ναόν. "Οθεν ὁ φασιφόρος ἔωσφόρος αὐτῶν, ὁ τῆς ὀνείρου Ἰλαρδίητος φερόνυμος, ἐνθαρρυνόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ὅλο-ψύχως αὐτῷ ἀφωσιαμένου ὑποδιοικητοῦ, ἥδη κατὰ τὸ 1900 ἐντὸς τοῦ Ὁκτω-βρίου μηνὸς διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρωτοτόκου καὶ ἔξαρχου τοῦ Σατα-νᾶ ἐπέδωκεν εἰς τὴν Κυρένην τὴν σκετικὴν αἴτησιν, συνεπείᾳ τῆς δποίας ἐστάλη ἐνταῦθα τὸ νενομισμένον Ιστελιάμιον πρὸς ἔξαρχιβωσιν μή τι ὑπάρχῃ κώλυμα διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐν Ίόγῳ Ναοῦ. "Ἐν τινι λοιπὸν συνεδριάσει τοῦ ἐνταῦθα Ἱδαρὲ μετζιτισίου, ἐν ᾧ παρῆν καὶ ὁ Κύρος Νικό-δημος, ἀγνωστον διμως ἐν ποίᾳ καταστάσει, παρουσιάζεται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Ιστελιάμιον, μηδενὸς δ' ἀντιλέγοντος, ἀπεφασίσθη νὰ συνταχθῇ ὁ σκετικὸς μαζιτιᾶς, δ διαγορεύων, ὅτι οὐδὲν δῆθεν ὑπῆρχε κώλυμα πρὸς τὴν ἀνέ-γερσιν τοῦ ναοῦ! ! Καὶ ὅτι μὲν παρῆν ὁ Κύρος Νικόδημος ἐν τῇ ἀναγνώ-σει τοῦ Ιστελιάμιου καὶ ἔλαβε γνῶσιν αὐτοῦ δὲν ἀποδεικνύεται μόνον ἐκ τῆς ὑπὸ τὸ συνταχθὲν καράριων ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ὡς ἵδιοις διφθαλμοῖς ἡμεῖς εἴδομεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν πρακτικῶν τοῦ Ἱδαρὲ μετζιτισίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἵδιας διμολογίας αὐτοῦ, μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Διοικητηρίου ἐπάνοδον εἰπόντος ἐνὶ τῶν ἡμετέρων «τετέλεσται οἱ βούλγαροι θὰ κάμουν Ἐκκλησίαν». Εἰς τί διμως ἀρά γε δφείλεται ἡ παντελῆς αὐτοῦ σιωπή, ἐνῷ ἀριστα ἡδύνατο ν' ἀν-τιτάξῃ τὸ ἴσχυρὸν ἐπιχείρημα, δτι ἡ βούλγαρικὴ Ἐκκλησία κτιζομένη ἐν μέπω Ἐλληνικῶν οἰκιῶν καὶ πλησιέστατα τῇ ἡμετέρᾳ θ' ἀποβαίνῃ ἐστία καὶ πηγὴ ἀδιαλείπτων συγκρούσεων μεταξὺ τῶν δύο ἐθνικοτήτων κατά τε τὴν περιφο-ρὰν τοῦ ἐπιταφίου, τὰς διαφόρους λιτανείας καὶ ἀλλας περιστάσεις, ἔξ ὃν καὶ ἡ Κυρένηςις θὰ ἡνωχλεῖτο ἀδιακόπως, ἐνῷ πάντα ταῦτα ἥδύναντο νὰ προ-ληφθῶσιν, ἐὰν ἐν ἀλλῃ θέσει, ὡς λ. χ. δπισθεν τῆς βουλγαρικῆς ψευδομητρο-πόλεως ἐν τῷ ἀχανεὶ ἐκείνῳ γηπέδῳ, ἐκτίζετο, ἀφοῦ ἐπιθυμοῦσι νὰ κτίσω-σι καὶ δευτέραν Ἐκκλησίαν ἀπαραιτήτως; Πάντως εἰς οὐδὲν ἔτερον, εἰμὴ εἰς τὴν καλπάζουσαν, ὡς φαίνεται, βουλγαροφορίαν αὐτοῦ, ἥν δὲν ἔλειπον νὰ ἐνισχύωσιν, ἵνα γελῶσιν ἀναμφιβόλως καθ' ἔαυτούς, εὐάριθμοί τινες παρά-

σιτοι και ψωμοκόλακες, λέγοντες πάντοτε πρὸς αὐτόν, συνειθίζοντα καθ' ἔκάστην ἐσπέραν νὰ ἔξερχηται εἰς περίπατον χάριν ἀναψυχῆς· «Πρόσεχε, Δεσπότη μου, μὴ πηγαίνης πέρα ἀπὸ τὸ δένδρον» (καραγάτσιον ἐν τοῖς προθύροις τῆς πόλεως πρὸς Α. ὑπάρχον), ὡς εἶχε τὴν ἀφέλειαν δὲ ἕδιος νὰ γράφῃ καὶ πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ καταχωρίζῃ ἐν τῷ Κώδικι τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας! Προσενεχθεὶς δέ, ὡς προσηνέχθη, ἐν τῷ Ἰδαρέ μετεζισίῳ, δὲν ἔγραψε τοῦλάχιστον ἀκολούθως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς κατάλληλον ἐνέργειαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῦτο ἵσως διότι ἐφοβεῖτο ἀφ' ἔνός μέν, ἵνα μὴ ἐπιτιμηθῇ ὑπὸ τῆς ἔκκλησίας διὰ τὴν ἐπίμεμπτον πολιτείαν αὐτοῦ ἐν τῷ ζητήματι, ἀφ' ἐτέρου δέ, μὴ πληροφορηθῶσι τοῦτο οἱ βιούλγαροι καὶ ἐπιβουλευθῶσι τὴν πολύτιμον αὐτοῦ ζωήν! Οὕτω λοιπὸν τὰ ἀνθρωπόμορφα τέρατα χάρις εἰς τὴν γελοίαν ταύτην βουλγαροφορίαν τοῦ Κύρο Νικοδήμου καὶ εἰς τὴν συνήθη ἀμέλειαν τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα, μηδ' εἰς ἥμας τοῦλάχιστον ἀνενεγκόντων τι, διότι ὑπῆρχεν εἰσέτι καιρὸς πρὸς ἐνέργειαν, ἐπέτυχον, εἰ καὶ μετὰ τριετίαν ὅλην, νὰ ἐκδοθῇ τὸ φιρμάνιον κατὰ Μάρτιον τοῦ 1905, οἷονεὶ δὲ καὶ τότε φοβούμενα ἀδόκητόν τινα ἀντενέργειαν ἐκ μέρους ἡμῶν καὶ ματαίωσιν τυχὸν τοῦ ἐπιτευχθέντος θριάμβου, κατεσπευσμένως ἐντὸς ὅλίγου ἥρξαντο τῶν οἰκοδομικῶν ἔργασιῶν, ἃς προχωρησάσας ὅλίγον διέκοψαν δι' οὓς αὐτὰ γνωρίζουσι λόγους. 'Ο Κύρο Νικόδημος διὰ τοῦ καταδήλου τοῖς πᾶσιν ἀλκοολισμοῦ του εἶχεν ἐπὶ τέλους οἰκτρῶς καταπέσει ἐν ταῖς συνειδήσεσιν οὐ μόνον τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀλλογενῶν. Οὐδ' εἰς τὸ Διοικητήριον μεταβαίνων, ἥδυνατο νὰ ἐγκρατευθῇ, διὸ καὶ ἔξήγειρεν οὐ μόνον τὴν ἀγανάκτησιν καὶ περιφρόνησιν τοῦ φύσει δυσμενοῦς ἡμῖν ὑποδιοικητοῦ, λέγοντος τοῖς ἡμετέροις, δτι ἡ κακοσμία τοῦ ποτοῦ ἐφθανε μέχρις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων τὴν χλεύην. Οὕτως δὲ γραμματεὺς τῆς Ὑποδιοικήσεως (Ταχριφάτ Κιατιπῆ) Τεφρφήκη 'Εφέντης συνείθιζε νὰ λέγῃ κατ' ἴδιαν τῷ διμογενεῖ βοηθῷ 'Ὑποδιοικητῇ ἐνταῦθα N. Ταπεινῷ 'Εφέντη «μπάκ, μπάκ, Μουαβίν 'Εφέντη, σιζὶν Δεσπότη γίνε καὶ πηγαμηζῆδιο», δὲ στις μεθεομηνευόμενον «ἰδέ, ἰδέ, M. E., δὲ δικός σας δὲ Δεσπότης εἶναι πάλιν καταπόφυρος» (δηλ. ἐκ τοῦ ποτοῦ)! Άλλὰ καὶ ἔτεροι 'Οθωμανοί, λόγου συμπίπτοντος περὶ ἐκείνου, περιφρονητικῶς ἀπεκάλουν αὐτὸν σερχός (μεθύσον) Δεσπότ. Καὶ ἵνα μὴ ἀμάρτυρα φανῶμεν λέγοντες, παρατίθεμεν τὸ ἔξῆς ἀτυχὲς ἐπεισόδιον, ὡς ἡκούσαμεν αὐτὸ παρὰ τοῦ κ. N. Παπᾶ Δημητρίου, εἰς δὲν καὶ συνέβη. Κατά τινα ἀνομβρίαν οἱ τε 'Οθωμανοὶ καὶ οἱ σχισματικοὶ ἐποιήσαντο δέησιν ὑπὲρ βροχῆς· ἐπειδὴ δὲ μόνον οἱ ἡμέτεροι καθυστέρησαν ἐν τούτῳ, στρατιωτικός τις Χιλίαρχος Ρεμψῆ βέης, δστις συνείθιζε νὰ φοιτᾶ εἰς τὸ παντοπωλεῖον τοῦ κ. N. Παπᾶ Δημητρίου, νὰ φακοποτῇ καὶ φλυαρῇ δὲ, τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν ἔλθοι, ἡρώτησεν αὐτὸν μίαν ἥμέραν: διατί καὶ σεῖς δὲν ἔκάματε δουῶν (δέησιν) διὰ νὰ βρεῖς· δὲ ἀπήντησεν, δτι καὶ ἥμεῖς θὰ κάμωμεν, δταν

διατάξῃ ὁ πνευματικὸς ἀρχηγός μας· ἔκεῖνος δέ, ἄγνοιαν ὀφλισκάνων, ἢ προσποιούμενος, ὑπέλαβε, καὶ ποῖος εἶνε ὁ πνευματικὸς ἀρχηγός σας; τοῦ δὲ κ. Ν. Παπᾶ Δημητρίου ἀπαντήσαντος «ὅ Δεσπότης μας» ἔκεῖνος μετὰ τῆς μεγαλειτέρας περιφρονήσεως ἀνέκριε «μπρὸς σοῦ σαρχοσῆ ὅλαν» ἦτοι «ἄφες αὐτὸν τὸν μέθυσον καῦμένε!» Ὁ δυστυχὴς κ. Ν. Παπᾶ Δημητρίου μείνας ἐμβρόνητος καὶ μέσην ἀλγήσας τὴν καρδίαν ἐπὶ τῇ ὕβρει, ἐδάκρυσε μόνον, καὶ οὐδὲν ἡδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ περισσότερον! Ἀλλὰ καὶ οἱ ἡμέτεροι κατηγανάκτουν κατ' αὐτοῦ, διότι δὲν ἥσαν μία, οὐδὲ δύο αἱ παραδοξοποίαι του. Ἐν πρώτοις, εἴτε διότι ἀφ' ἐσπέρας κατακλινόμενος, τίς οἶδε μετὰ πόσην κοῦνιακοποσίαν (καθόσον τὸ κοῦνιάκ, οὐ τὰς φιάλας κατὰ δεκάδας ἔκεντο) ἦτο ἡ προσφιλὴς πανάκεια τῶν πολλαπλῶν, ὡς ἐλεγεν, ἀσθενειῶν του) ἡδυνάτει τὸ πρῶτον τὸ ἔγερθη ἐνωρίς, εἴτε διότι ἡ δεινὴ βουλγαροφοβία του ἐφαντάζετο ἐπικίνδυνον τὴν ὁρθοίαν εἰς τὸν Ναὸν εἰσοδον, προανήγγελε συνήθως ἐπ' Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ κώδων θὰ ἐσήμαινε 1 ὥραν τούλαχιστον μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἔκτοτε δὲ κάκιστα ἐθισθέντες οἱ ἡμέτεροι Χριστιανοί, ἥδη μετὰ τόσα ἐπ' Ἐκκλησίας κηρύγματα καὶ προτροπάς καὶ νουθεσίας ἡμῶν, ἀδύνατον ν' ἀποβάλωσι τὴν ἀνευλαβῆ καὶ ἔκφυλον συνήθειαν τοῦ ἔρχεσθαι βραδύτατα εἰς τὸν Ναὸν ἀνευ φρόβου Θεοῦ καὶ αἰδοῦς ἐξ ἀνθρώπων! Ἔπειτα στενοχωρούμενος μόνος καὶ ἀνευ ἐργασίας ἐντὸς τῆς Μητροπόλεως, ἔνθα σπανίως ἐπεσκέπτοντο αὐτὸν οἱ Χριστιανοί, ἐξαιρέσει τοῦ ἐξ ἡμισείας Ἐλληνος καὶ Ἄρμενίου Ἀντωνίου Βάροναλη, λογιστοῦ καὶ ταμίου τότε τοῦ μονωλείου τῶν καπνῶν ἐνταῦθα, δις μόνον; ἦτο δὲ πιστήθιος φίλος καὶ ἀχροιστος ἀκόλουθος αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπισκέψεις καὶ τακτικὸς συνοδὸς ἐν τῇ Μητροπόλει, σχεδὸν καθ' ἑκάστην καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν Δευτέραν, καίπερ ἡμέραν σύσπαν τῆς ἐβδομαδιαίας ἀγορᾶς, κατήρχετο ἐν συνοδείᾳ ἐνδὸς ἱερέως, διν κατέλειπε συνήθως ἐν τῇ δῆφ, ἵνα δίκην ὑπηρέτου ἀναμένῃ αὐτόν, καὶ δλοκλήρους ὥρας παρέμενεν ἀδοιλεσχῶν ἐν τοῖς καταστήμασι 2—3 φίλων του καὶ συνηθέστερον ἐν τῷ καταστήματι τῶν Ἀδελφῶν Γ. Ψάλτου, διπόθεν ἀναχωρῶν ἐπλήρους τὰ εὐρύχωρα θυλάκια του διὰ φιαλῶν κοῦνιάκ καὶ ἐπανήρχετο εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἔνθα ἀνέμενον αὐτὸν ἡ Κυρία Ἀννα καὶ φοβερός τις... μολοσσός, διν εἴχε προμηθευθῆ καὶ ἐπιμελῶς ἔτρεφεν, ἵνα φυλάττῃ αὐτὸν ἀπὸ πάσης δολοφονικῆς ἀποτείρας ἐκ μέρους τῶν σχισματικῶν, οἵτινες διμως οὐδὲν εἶχον κατ' αὐτοῦ παράπονον, οὐδὲν ἔβλεπον τὴν ἀνάγκην, διπως ἐπιβουλευθῶσι τὴν πολύτιμον αὐτοῦ ζωήν.

Ἐπὶ τέλους βαθμηδὸν συνεπληροῦντο τριετία τῆς ἐνταῦθα ἀρχιερατείας του, οἱ δὲ ἡμέτεροι ἐνταῦθα μὴ δυνάμενοι ἐπὶ πλέον ν' ἀνέχωνται αὐτοῦ, ὑπέβαλον τὰ πρέποντα παράπονα τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ, ἥτις κατὰ τὰ εἰθισμένα ἀπέστειλε τὴν σχετικὴν ἀναφορὰν τῇ Α. Σ. πρὸς ἀπολογίαν. Ἀλλ' δὲ Κὺρος Νικόδημος ἀντὶ πάσης τοιαύτης ὑπέβαλε κανονικὴν ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας παραίτησιν, ἦν διμως ἡ ἐκκλησίας ἐξ αἰσθήματος φιλαδελφίας δὲν ἀπε-

δέξατο τὸ πρῶτον. Καὶ ὅμως ἡ ἐφημερὶς «Κωνσταντινούπολις» οἶνει ὁμοσασα τὸν ἔξαναγκασμὸν τοῦ Γέροντος Ἀγίου Ἀμασείας πρὸς ὑποβολὴν παραιτήσεως ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας, ἀνέγραψε τὸ γεγονός, ὡς πρότυπον ἀξιομιμήτου χριστιανικῆς αὐταραρησίας! Ἐν τούτοις δὲ Νικόδημος ἦτο πλέον πεπεισμένος, ὅτι ἡ περαιτέρω ποιμαντορία του ἐνταῦθα θὰ ἥτο τὰ μάλιστα ἐπαχθῆται αὐτῷ τε καὶ τοῖς Χριστιανοῖς, διὸ ὑποβάλλει καὶ δευτέραν παραίτησιν, ἣν μετὰ πάροδον μηνὸς περίπου ἡ Ἐκκλησία ἀπεδέξατο δριστικῶς.

Τούτου γνωσθέντος μεταξὺ τῶν ἡμετέρων, πρὸν ἥ ἀπέλθῃ, καθ' ἕκαστην οἵ κ. κ. Δημογέροντες προσερχόμενοι εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἡξίουν ὅπως τοῖς δοθῇ λογαριασμὸς τῶν συνδομῶν, αὔτινες ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοινότητος εἰσεπράχθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Κώνστα. Ὁ δὲ Κύρος Νικόδημος μετὰ πολυημέρους ἀναβολάς, ἡναγκάσθη νὰ δηλώσῃ, ὅτι εἰς χεῖρας αὐτοῦ εἴχον περιέλθει μόνον 27 λίραι, ἀς πλὴν 49 γροσίων, τὰ δποῖα καὶ αὐτὰ παραδέχεται, ὅτι ἔξωδεύθησαν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ δείξῃ καὶ τὸ ποῦ ἔξωδεύθησαν, ἐδαπάνησε πρὸς πρόχειρον ἐπισκευὴν καὶ διαρρύθμισιν τοῦ μητροπολιτικοῦ οἰκήματος συνφδὰ τῷ ἴσολογισμῷ, δην συντάξας κατεχώρισεν ἐν τῷ Κώδικι τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας.

Οὕτω λοιπὸν Μητροπολίτης καὶ Ἀρχιδιάκονος ἀναλαβόντες τὸ δντωζ ἐθνικὸν ἔργον τῆς ἀνεγέρσεως νέου Μητροπολιτικοῦ Οἴκου, ἀτυχῶς ἐπεδείξαντο τὴν μᾶλλον ποταπὴν ἰδιοτέλειαν, καὶ οὐ μόνον οὐδὲν ὑπὲρ αὐτοῦ ἔπραξαν, ἀλλ' ὡς μὴ ὠφελεῖν, ἐφράξαν ἥδη καὶ ἡμῖν τὴν ὄδόν, ἣν αὐτοὶ ἡκολούθησαν, ὡς πικρὰν τούτου πεῖφαν ἐσχάτως ἐλάβομεν. Ἀποταμέντες δηλονότι διὰν θερμοτάτων ἐπιστολῶν πρό τινος πρός τε τὸν ἀγαπητὸν ἐν Χριστῷ Ἀδελφὸν Ἀγιον Ξάνθης Κύριον Ἰωακεῖμ καὶ τὸν τέως ἐν Καβάλλᾳ Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπόν του Ἀρχιμανδρίτην Σπυρ. Βλάχον, καὶ διατυπώσαντες τὴν θεομήν παρακλησιν, ὅπως, εἰ δυνατόν, ἐπιτραπῇ ἡμῖν ἡ ἀποστολὴ βιβλίου συνδρομῶν πρὸς συλλογὴν τοιούτων ἐν Ξάνθῃ καὶ Καβάλλᾳ, ἐλάβομεν εἰς ἀπάντησιν παρὰ μὲν τοῦ πρώτου, ὅτι ἔδει ἡ ἡμετέρα ἐνταῦθα Κοινότης ν' ἀρκεσθῇ εἰς ὅσα πρὸ τετραετίας καὶ πλέον ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ἀκριβῶς σκοποῦ εἴχε συλλέξει δὲ πολὺς κ. Κώνστας, καθόσον ἀμφότεραι αἱ ἔξονομασθεῖσαι Κοινότητες προτίθενται καὶ αὗται ν' ἀνεγείρωσιν εὐαγῆ τινα καθιδρύματα, παρὰ δὲ τοῦ δευτέρου ἔτος καὶ ἀπεριφράστως, ὅτι λυπεῖται, μὴ δυνάμενος ἐπὶ τοῦ παρόντος μηδὲν νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αἰτήσεως. Καὶ δὲν εἶχον ἀδικον οἱ ἀνθρώποι· διότι τί πτιάσουσιν αὐτοί, ἀφοῦ αὐτοὶ μὲν ἔξετέλεσαν, καὶ μάλιστα οὐ πενιχρῶς, τὸ τῆς φιλαδελφίας καὶ φιλογενείας καθῆκον, κεκαυτηριασμέναι δὲ συνειδήσεις ἀπεστέρησαν τὴν Κοινότητα τῆς ἔκειθεν ὠφελείας; Τέλος δὲν εὐλογημένος Κύρος Νικόδημος ἀρχομένου τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1903 κατέλιπε τὸν Νευροκόπον, πρὸν ἥ οὗτος κατορθώσῃ νὰ κόψῃ αὐτῷ τὰ νεῦρα, ὡς πολλάκις ἐπανελάμβανεν ὅτι ἐφοβεῖτο, καὶ διὰ Δράμας ἀπῆλθεν εἰς Βασιλεύονσαν, ἥ δὲ ἀτυχῆς Ἐπαρχία Νευροκοπίου ἔμεινε καὶ αὖθις χη-

οεύουσα, θείᾳ δὲ πάντως βουλήσει ἀπέκειτο νὰ λάχῃ ἡμῖν. Διότι ἄμα τῇ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὑποβολῇ τῆς παραπτήσεως τοῦ κ. Νικοδήμου, δισυνεπείᾳ τῶν θεομάνων ὑπὲρ ἡμῶν συστάσεων πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ Σεβασμιωτάτου καὶ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ Ἀδελφοῦ Ἅγίου Σερρῶν Κυρίου Γρηγορίου Σεβασμιώτατος καὶ ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀδελφὸς Ἅγιος Κοζάνης Κύριος Κωνστάντιος, παρεδεύων τότε ἐν τῇ I. Συνόδῳ, λίαν εὐμενῶς ἡμῖν διακείμενος καὶ εἰλικρινῶς ὑπὲρ ἡμῶν ἐνδιαφερόμενος, ἔγραψε τῷ Ἅγιῳ Σερρῶν, δπως ἐψωτήσῃ ἡμᾶς ἐν Σέρραις διατρίβοντας, ἐὰν ἐδεχόμεθα τὴν Μητρόπολιν Νευροκοπίου ἀπαντήσαντες δὲ τῷ Ἅγιῳ Σερρῶν ἀρνητικῶς, ως ἀλλως τε καὶ οὕτος καὶ διότε Ἐλλην Πρόξενος ἐκεῖ κ. I. Στορνάρης φιλικῶς συνεβούλευσαν ἡμῖν, ἐσπεύσαμεν δὲ ἵδιαυτέρας ἐπιστολῆς, τοῦτο μὲν νὰ εὐχαριστήσωμεν θεομῶς τῷ Ἅγιῳ Κοζάνης ἐπὶ τῇ πρὸς ἡμᾶς εὐμενεῖ αὐτοῦ διαθέσει, τοῦτο δὲ νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν ἡμετέραν ἀρνησιν, δφειλομένην οὐχὶ εἰς τὸ δι τοῦ ἐκ μεγαλομανίας καταφρονοῦμεν τῆς μικρᾶς καὶ ἀσήμου Μητροπόλεως Νευροκοπίου, ἀλλ’ εἰς ἥν εἴχομεν τότε γνώμην, δι τοῦτο τὰς μεγάλας ἐν αὐτῇ ἐπιτυχίας τῶν σχισματικῶν, διὰ πυρὸς καὶ σιδῆρου, ως γνωστόν, ἐπικρατησάντων, καὶ τὴν οἰκτρὰν κολόβωσιν τῆς περιφερείας τοῦ Ὁρθοδόξου Μητροπολίτου δυοῖν θάτερον ἐπεβάλλετο πλέον τῇ Ἐκκλησίᾳ νὰ πρᾶξῃ· ἦ δηλ. νὰ προσαρτήσῃ τὴν Ἐπαρχίαν Νευροκοπίου εἰς μίαν τῶν πλησιοχώρων Μητροπόλεων, καὶ ἐνοοῦμεν χωρὶς καὶ νὰ ὑποδεικνύμεν τοῦτο, τὴν Μητρόπολιν Σερρῶν διὰ τὸ καὶ πολιτικῶς ὑπάγεσθαι τὴν ὑποδιοίκησιν Νευροκόπου τῇ Διοικήσει Σερρῶν, ἦ, ἐὰν ἀλλοι λόγοι ἐπέβαλλον τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρούσεως ἀνεξαρτήτου ἐν Νευροκόπῳ Μητροπολίτου, ἔδει νὰ σταλῇ οὐχὶ νέος, δργῶν πρὸς δρᾶσιν, δστις, ως μαρτυρεῖ τὸ προηγούμενον τοῦ Κὺρο Νικηφόρου, ἀπογοητεύμενος ἐντὸς δλίγου θὰ ὑπέβαλλε παραδίησιν καὶ θὰ ηὔξει τὸν ἀριθμὸν τῶν συνταξιούχων τεῦ ἐθνικοῦ ταμείου κατὰ ἔνα ἀκόμη, ἀλλὰ σχεδὸν ἀπόμαχός τις Ἀρχιερεύς, δπως χρησιμεύῃ μόνον, ως ζῶσα διαμαρτυρία κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἀγριών καὶ αἱμοδιψῶν ἐπιδρομέων τῆς πολυφιλήτου ἡμῶν Χώρας Μακεδονίας. Καὶ ὁ μὲν Σεβασμιώτατος Ἅγιος Κοζάνης κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπέβαλεν εἴτε ἐπισήμως, εἴτε ἀνεπισήμως, τὴν ἡμετέραν ταπεινὴν γνώμην τῇ Ἐκκλησίᾳ· αὐτῇ ὅμως προούτιμησε μὲν τὸ δεύτερον μέρος αὐτῆς, προσήργησε δὲ τὴν Ἐπαρχίαν Νευροκοπίου ὑπὸ τὸν τύπον τῆς προσωρινότητος οὐχὶ εἰς τὴν Μητρόπολιν Σερρῶν, ἀλλ’ εἰς τὴν τῆς Δράμας, καὶ τοῦτο ἀναντιφράζεται διὰ μόνον τὸν λόγον, δτι καὶ ἀλλοτε ἀπετέλει τμῆμα αὐτῆς! Ὁ ψηφικέλευθος λοιπὸν καὶ ἀκάθεκτος πρὸς δρᾶσιν Μητροπολίτης Δράμας Κύρο Χρυσόστομος δι Καλαφάτης, ἄμα τῇ ἐπισήμῳ πρὸς αὐτὸν κοινοποιήσει τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας, τιθεὶς αὐτὴν ἀμέσως εἰς ἐνέργειαν, ἀνακροεῖ ἐκ Δράμας μετὰ πολυαριθμού ἐπιτελείου, ἀποτελουμένου ἐκ δύο νεαρῶν θεολόγων ακληρικῶν, ὃν τὸν ἔτερον, ἱερέα δητα, προώριζεν ως ἀρχιερατικόν του Ἐπίτροπον ἐνταῦθα, δὲ ἔτερος διάκονος, ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τῆς Μη-

τροπόλεώς του, 2 Εύρωπαίων περιηγητῶν καὶ 100 περίπου στρατιωτῶν φετά δύο ἐφίππων χωροφυλάκων, ἀρχομένου τοῦ 8)βρίου τοῦ 1903 ἀφικεῖται διὰ Σταρτίστης, ἔνθα ἐπεσκόπησε τὴν ἐκεῖ μικρὰν ἡμῶν Κοινότητα, εἰς Νευροκόπον, ἔνθα ἔιναν ἐνθουσιώδους καὶ πανηγυρικῆς ὑποδοχῆς, θεομιστάτης δὲ καὶ ἐκτάκτου φιλοξενίας παρὰ τῶν ἡμετέρων, κατοβαλόντων πᾶσαν εὐλαβῆ καὶ φιλότιμον προσπάθειαν πρὸς μείζω εὐχαρίστησιν καὶ ὑποχρέωσιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἔμπορον οὕτω διάφευσιν τῶν ἐναντίον αὐτῶν ὅπὸ τοῦ Κὺρος Νικοδήμου καὶ τοῦ κ. Κώνστα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἔξυφανθεισῶν συκοφαντῶν.

”Οντως δὲ ἡ Α. Σ. δ Ἀγιος Δράμας ἔμεινε κατενθουσιασμένος ἐκ τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων πρὸς αὐτὸν ἐνδείξεων σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης καὶ τῆς θεομονοργοῦ αὐτῶν φιλογενείας, ἵνα δὲ δείξῃ σὺν ἄλλοις καὶ τὸν πολεμικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἐπιδεικτικώτατα ἥλθεν εἰς ἀρκετὰ σοβαρὰν καὶ προκλητικὴν λογομαχίαν μετὰ τοῦ ἐνταῦθα ‘Υποδιοικητοῦ ἐξ ἀφορμῆς τῆς κεκλεισμένης Ἐκκλησίας Τσερεσιόβου, ἣς ἔζητε τὸ ἄνοιγμα, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπέτυχε πρὸς μέγαν ἐνθουσιασμὸν τῶν ἡμετέρων, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀπλοϊκωτέρων, λεγόντων πρὸς ἄλλήλους «τὸν ἔκαμε τὸν Καῦμακάμην νὰ τρέμῃ».

Τὴν Α. Σ. τὸν Ἀγιον Δράμας ἔξαιρετικῶς ἔτιμησαν οὐ μόνον οἱ ἡμέτεροι, ἀλλὰ καὶ ἴκανοι ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐνταῦθα Ὁθωμανῶν καὶ Ἰουδαίων, σπεύσαντες νὰ ἔπισκεφθῶσιν αὐτόν, παραμείναντα 8—10 ἡμέρας ἐνταῦθα, καθ' ἃς ἐκτὸς ἄλλων ἐπεθεώρησεν ἐπιτροχάδην καὶ τοὺς Κώδικας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου, ἐν οἷς καὶ τὸν τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας, ἐν ᾧ εὐρῶν ἀνακοινείας τινάς, ἀναφερομένας εἰς τὰς ἐπισήμους σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύρο Νικόδημον, ἐπηνώρῳσεν αὐτὰς ἐν τῷ περιθωρίῳ διὰ μοιλυβδίδος. Τέλος δέ, εἴτε ἐκ τῶν ἔξαιρετικῶς φιλοξένων πρὸς αὐτὸν περιποιήσεων τῶν ἡμετέρων ὑποχρεωθείς, εἴτε ἀναλογισθείς, δτι ὑπὲρ ἀπέβαινεν αὐτῷ λίαν ἵσως ἐπαχθές τὸ πρόσθετον τοῦτο βάρος, ἔγνω ν' ἀποθέσῃ αὐτό, ὡς βραδύτερον ἔγραφεν ἡμῖν, ἐκ τῶν ὕμων αὐτοῦ εἰς τοὺς ὕμους ἄλλου, ἰσχυρισθείς, δτι αἱ τοπικαὶ ὀνάγκαι καθίστων ἀπαραιτητον τὴν παρουσίαν ἀνεξαρτήτου Μητροπολίτου ἐνταῦθα, τὴν δὲ τοιαύτην γνώμην του καταστρώσας καὶ ἐν τῇ χρονογραφικῇ πράξει, ἡνὶ ἰδιοχείρως ἐν τῷ Κώδικι τῶν πρακτικῶν τῆς Δημογεροντίας κατεχώρισεν, ὑπέβαλε καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπιπροσθεὶς μάλιστα, ὡς βραδύτερον ἔγνώσθη, δτι δύο πρόσωπα ἐθεώρει κατάλληλα δι' ἐνταῦθα, τὸν Πρωτοσύγκελλον δηλ. τῆς Ι. Μητροπόλεως Σερρῶν Λεόντιον καὶ ἡμᾶς. Ο Κύρο Χρυσόστομος ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν μεθ' ἡς πομπῆς καὶ ἥλθε, μετέβη εἰς Τσερέσιοβον, ἔνθα πανηγυρικῶς ἀνέψει τὴν κεκλεισμένην Ἐκκλησίαν καὶ ἐλειτούργησεν ἐν αὐτῇ, προχειρίσας αὐθημερὸν εἰς Οίκονόμον τὸν Ἐφημέριον τῶν Ὁροδόξων Παπᾶ Ἰωάννην, ἀγνοῶν βεβαίως τὸ ἀστατον καὶ ἐπαμφοτερίζον φρόνημα αὐτοῦ, ἐξ ἵσου λατρεύοντος τῷ Θεῷ καὶ τῷ Βάσαλ, ὡς μὴ ὁφελεν. ἐν τῷ

μετεῖν οἱ ἔκει σχισματικοί, τὸ μὲν εἰσέτι διατελοῦντες ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ τρόμου ἐκ τοῦ διωγμοῦ, ὃν εἶχεν ἐγείρει πρὸ δλίγου ἡ Κυβέρνησις κατὰ τῶν ψευδεπαναστησάντων τερατῶν, τὸ δὲ καὶ ἐκπλαγέντες ἵσως ἐκ τοῦ ἐπιδεικτικοῦ μεγαλέσου τοῦ ‘Αγίου Δράμας, ἄγοντος μεθ’ ἕαυτοῦ τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν ἐπιτελεῖον, ὑπεδύθησαν τὴν ἀλωπεκῆν καὶ ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ψευδοίερέα αὐτῶν Ἀναστάτη, προσῆλθον αὐτῷ, δηλοῦντες ὑποταγὴν τοῦ λοιποῦ καὶ ἐγκατάλειψιν τοῦ ἐπαράτου σχίσματος! Ὁ ἄγαθὸς Ἅγιος Δράμας, οἵτις πάντως εἰδὼς, τί ἐστι βούλγαρος, περιχαρῆς διὰ τὸ ἀδόκητον εὐτύχημα(;)·, ἐδέχθη πάνυ προθύμως τὰ προσελθόντα γεννήματα τῶν ἐχιδνῶν, ἐνουθέτησεν αὐτὰ προσηκόντως καὶ ἥξιώσεν, ὅπως τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν δηλώσωσιν ἐπισήμως, συντάσσοντες καὶ ὑπογράφοντες δύο δμοίας ἀναφοράς, μίαν δηλ. διὰ τὴν Κυβέρνησιν καὶ μίαν δι’ αὐτόν, τοῦθ' ὅπερ τὰ τέρατα ὅλως ἀκόπως ἔξετέλεσαν. Οὕτω λοιπὸν θριαμβειτικῶς ἀπελθὼν ἐκ Τσερεσιόβου, μετέβη εἰς Ζίρνοβον παρὰ τὴν ἐναντίαν γνώμην τοῦ καλοκάγαθου τιμιωτάτου καὶ δλοψύχως τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ἀφωσιωμένου Προκοπίου Μπλάγου Ἰωάννου, γινώσκοντος καλῶς τὴν κατάστασιν, καὶ πάντοτε ἀπευκταῖόν τι φιθισμένου. Ὁ Κύριος Χρυσόστομος πεισθεὶς μᾶλλον εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ ἐντεῦθεν δρυμωμένου καὶ ἀκολουθήσαντος αὐτῷ διδασκάλου Κ. Χρηστίδου, ἀνδρὸς μὲν φιλογενοῦς, αἰσθηματίου καὶ ἴκανὰς τῷ Γένει παρασχόντος ἐκδιυλεύσεις, ἀλλὰ καὶ φιλοχρημάτου, πότου μέχρι βιαθμοῦ τινος, καὶ τὸ χειριστὸν ἀπωνοήτου πολλάκις, μετέβη εἰς Ζίρνοβον, ἔνθα ἐγένετο πανδημεὶ ὑπὸ Ὁρθοδόξων τε καὶ Σχισματικῶν δεκτὸς ἐν ἐνδείξεσι βαθέος σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως, καὶ ἔνθα ἐπανελήφθη ὑπὸ τῶν ἔκει Σχισματικῶν ἡ τοῦ Τσερεσιόβου ἴλαροτραγῳδία. Περιχαρέστατος δὲ Κύριος Χρυσόστομος ἐπὶ ταῖς ἀλλεπαλλήλοις κατακτητικαῖς δάφναις, διώρισε διδάσκαλον τὸν Κ. Χρηστίδην, καὶ πρότερον ἐπὶ πολλὰ ἔτη διδάσκαντα ἔκει, καὶ ἦδη προδιαθέσαντα ἡμετέρους καὶ σχισματικούς, ὅπως αὐτὸν ζητήσωσιν, ὃς διδάσκαλον, καὶ ὁρισεν αὐτῷ μισθὸν 45 τ. λίρας, ἀς δὲ δύσμορος δὲν ἔπιελλεν δὲν ἔδιος νὰ μετρηθῇ, ὡς λεχθήσεται ἐφεξῆς. Συγχρόνως καὶ οἱ ἐν Κάτω Βροντίῃ ἡμέτεροι, ἀναθαρρήσαντες ἐκ τῆς ἀδοκήτου, ἀλλὰ βραχίας, τῶν πραγμάτων μεταβολῆς, ἀποστέλλουσιν ἐπὶ τούτῳ πεζὸν εἰς Ζίρνοβον μετ’ ἐπιστολῆς, δι’ ἣς προσεκάλουν τὴν Α. Σ. ὅπως μὴ δκνήσῃ καὶ μεταβῇ καὶ παρ’ αὐτοῖς, καὶ δεχθῇ τὰ πεπλανημένα πρόβατα καὶ αὐθις εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλ’ ἡ Α. Σ. ἐπειγομένη πάντως, ἵνα ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ ἔδια, δὲν ἡδυνήθη νὰ μεταβῇ ἔκεισε.

Τῇ αγ.’ Ὁκτωβρίου, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ, τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ Μ. Ἐκκλησία ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ ἡμῶν ἐξέλεγεν ἡμᾶς Μητροπολίτην Νευροκοπίου, τοῦθ’ ὅπερ ἀμ’ ὡς ἐπληροφορήθη δὲν Κύριος Χρυσόστομος, ἐσπευσε δι’ ἐκτενεστάτης, ἀλλὰ καὶ αἰσθηματικωτάτης ἐπιστολῆς τοῦτο μὲν νὰ συγχαρῇ ἡμῖν θεομότατα ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ, τοῦτο δὲ νὰ δηλώσῃ ἡμῖν, δτι αὐτὸς ἦν δὲκφορτωθεὶς

ἀφ' ἔαυτοῦ τὸ βάρος τῆς πνευματικῆς διακυβερνήσεως τῆς παροικίας Νευροκοπίου, καὶ ἀποθέσας ἐπὶ τῶν ὅμων ἡμῶν, καὶ ὅτι προικοδοτεῖ ἡμῖν διὰ τῶν Ὁρθοδόξων Κοινοτήτων Νευροκόπου, Παπᾶς-Τσιαΐζ, Τσερεσιόβου, Ζιρνόβου, Σταρτίστης καὶ Κάτω Βροντῆς, ἡς ἐσώκλειε καὶ τὴν ἀνωτέρῳ σημειωθείσαν προσκλητήριον ἐπιστολήν.

‘Αλλ’ οἴμοι! οὕτε αὐτοῦ, οὕτε ἡμῶν ἡ ἐπὶ τούτῳ χαρὰ ἔμελλε νὰ ἦ μακρά, καθόσον μετὰ τριήμερον μόλις ἀπὸ τῆς ἔκλογῆς ἡμῶν, ἥτοι τῇ 26ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐτελεῖτο ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ I. Ναοῦ τοῦ Ζιρνόβου φρικωδέστατον ἀνοσιούργημα, ὅπερ ἀπέδειξεν αἰματηρῶς, ὅτι ὁ θησαυρὸς τῶν προσφάτων κατακτήσεων ἡμῶν δὲν ἦτο, εἰμὴ ἄνθρακες ἐσβεσμένοι. Τὸ ἀλιτήριον Βουλγαρικὸν Κομιτάτον μόλις ἐπληροφορήθη τὰς τοιαύτας τῶν σχισματικῶν μεταστροφάς, καὶ ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν εἰλικρίνειαν, ἢ τὸ ἐπίπλαστον αὐτῶν, πάραντα ἔλαβε τὴν τρομερὰν ἀπόφασιν νὰ θέσῃ ἄπαξ διὰ παντὸς τέρματος αὐτάς, οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ συγχρόνως ἔξαναγκάσῃ καὶ τοὺς τέως ἡμετέρους, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀποσκιρτήσωσιν εἰς τὸ σχίσμα, καὶ ἔδωκε τοῖς ἀρμοδίοις τὰς δεούσας διαταγὰς πρὸς διάπραξιν τοῦ ἀκολούθου φρικωδεστάτου ἀνοσιούργηματος.

Ο ἐν Ζιρνόβῳ Ναὸς τιμᾶται ἐπ' ὄνόματι τοῦ Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου, κατὰ δὲ τὴν μνήμην αὐτοῦ, ἀγομένην ὡς γνωστὸν τῇ 26ῃ Ὁκτωβρίου οἱ τέως λίαν φιλακόλουθοι κάτοικοι Ζιρνόβου συνείθιζον, ἵν' ἀφ' ἐσπέρας τελῶσιν δλονύκτιον ἀγρυπνίαν, ἢ ἐπηκολούθει τὴν πρωΐαν ἡ θεία λειτουργία κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἱερῶν Μοναστηρίων τοῦ Ἀγίου Ὅρους Ἀθω, εἰς ἀ γάριν ἐργασίας πολλοὶ καὶ ἑτοὶ μετέβαινον ἄλλοτε. Κατὰ τὸ σημειωθὲν λοιπὸν ἔτος δ ὡς διδάσκαλος, καθά εἰρηται, διορισθεὶς ἐν Ζιρνόβῳ Κ. Χρηστίδης, πρεσβύτερος ἀδελφὸς τῶν ἐνταῦθα Χρηστιδῶν ἀδελφῶν Γεωργίου καὶ Ἐμμανουὴλ, μετὰ τῶν ἀνέκαθεν ἡμετέρων ἐκεὶ Προκοπίων Ζαφειρίου Ἰωάννου, Ν. Γερμανοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ τούτου Γεωργίου, καίτοι οἱ πάντες, Ὅρθιδοι δηλ. καὶ σχισματικοί, ἥσαν δῆθεν ἐν, οὐχ ἥτιον ἀπεφάσισαν νὰ μὴ τελέσωσιν ἀγρυπνίαν τὴν νύκτα ἐκείνην, δρόμου δὲ βαθέος νὰ ἀρξηται ἢ ἀκολουθία. Ἐνῷ δὲ τοῦτο τόσον φρονίμως ἐσκέφθησαν, δυστυχῶς ὅλως χαλαρῶς ἐνήργησαν πρὸς λῆψιν καὶ τοῦ ἄλλου καὶ μᾶλλον ἀπαραιτήτου μέτρου, δπως δηλ. ἐκ Σταρτίστης, μίαν ὅφαν ἐκείθεν ἀπεχούσης, ζητήσωσι στρατιώτας τινάς, ἐστω καὶ εὐαρίθμους· καὶ εἰνε μὲν ἀληθές, ὅτι ἐσκέφθησαν καὶ τοῦτο νὰ πράξωσιν, ἀτυχῶς ὅμως διὰ τοῦτον, ἢ ἐκεῖνον, τὸν λόγον δὲν τὸ ἐπράξαν, ἀλλὰ μετά τινων ἀρειμανίων ἐγγωρίων Ὅθωμανῶν, μεθ' ὃν συνεδέοντο διὰ στενῆς φιλίας καὶ φακοποσίας, μέχρι σχεδόν τοῦ μεσονυκτίου ἐρακοπότουν, ἐπαναπαυθέντες εἰς τὰς διαβεβαιώσεις αὐτῶν, ὅτι αὐτοὶ ἐπὶ τέλους θὰ ἥρχοντο τὴν πρωΐαν ἔνοπλοι εἰς τὸν Νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, τοῦθ' ὅπερ ὅμως ἔνεκα τῆς μέθης καὶ τοῦ ὑπὸ ταύτης προκλη-

θέντος βαθέος ὅπνου δὲν ἡδυνήθησαν νὰ πράξωσιν, καὶ εἰς τὴν ἀφελῆ Ἰσως ἰδέαν, ὅτι οἱ κακοῦργοι ἐν καιρῷ ἡμέρας, καὶ μάλιστα ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲν ὑὰ ἀπετόλμων νὰ διαπράξωσιν.

Τὴν πρωῖν λοιπὸν καὶ ὁ Κ. Χρηστίδης, ὅστις εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ἔξετέλει συγχρόνως καὶ καθήκοντα ἱεροψάλτου, καὶ οἱ διαληφθέντες τρεῖς πρόοριτοι, τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ Μπλάγου εὐτυχῶς ἀποδημοῦντος ἐκ τοῦ χωρίου, μετέβησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μηδαμῶς ἀποδειλιάσαντες μήτε ἐκ τοῦ κοινοῦ καὶ τρομεροῦ ἐνυπνίου, ὅπερ ὁ τε Κ. Χρηστίδης καὶ ὁ Ζαφείριος εἶδον κατὰ τὰς ὅλης ὥρας, καθ' ἃς ἔκοιμηθησαν, καὶ καθ' ὃ μέλας ὅφις ἔδακεν, ἢ ἔζητει νὰ δήξῃ αὐτούς, μήτε ἐκ τῆς συστάσεως σχισματικῆς τινὸς γυναικός, ὅπως μὴ μεταβῶσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οὕτω δίκην μυῶν ἐνεκλείσθησαν ἐν τῇ παγίδι, χωρὶς Ἰσως, ἢ βεβαίως μᾶλλον, νὰ φανταζωνται οἱ τάλανες, ὅτι αἱ ὥραι ἔκειναι ἡσαν αἱ τελευταῖαι τοῦ βίου αὐτῶν. Καὶ ὅντως! τὸ ἀπαίσιον δολοφονικὸν Κομιτᾶτον προγράψαν καὶ τοὺς 4, ὡς τοὺς κυριωτέρους στύλους τῆς ἐν Ζιρνόβῳ Ὁρθοδόξου Κοινότητος, ἀνέθετο εἰς τοὺς δύο ἔγχωρίους μικροβοεβόδας, τὸν Τέσιοβαλη Ἀτανάς καὶ τὸν Μπάνιτσαλη Στοῦμεν, ὅπως στρατολογήσωσι περὶ τοὺς 30—35 ἔξ ἐπαγγέλματός τε καὶ ἔρασιτέχνας ἐκ τῶν περιχώρων κομιτατζῆδες, συλλάβωσιν, ἔστω καὶ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὰ διαληφθέντα πρόσωπα, καὶ θανατώσωσιν αὐτὰ μαρτυρικῶς. Περὶ τὴν 10ην λοιπὸν ὥραν τῆς πρωΐς τὰ ἐν λόγῳ ἀνθρωπόμορφα τέρατα, ἄτινα, ὡς λέγεται, εὑρίσκοντο ἐν Ζιρνόβῳ ἀπὸ 2—3 ἡμερῶν φιλοξενούμενα ὑπὸ τοῦ οὐραγγοταγκομόρφου καὶ διαβοήτου Ζίρνοβαλη φωτογράφου Ἰβάν Τοδώρωφ, ὅστις καὶ δίκην Ἰούδα ὀδήγησε τοὺς κακούργους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐνοπλος καὶ αὐτός, μὲ ξίφη παλλόμενα εἰσήλασαν εἰς αὐτήν, καὶ ἀφοῦ ἔταξαν φρουροὺς ἐν τε τῷ Νάρθηκι ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἥρξαντο, ὡς λίκοι αἴμοχραεῖς ἐν μέσῳ ποιμάνου, ἀνάζητοῦντες τὰ θύματα αὐτῶν, ἄτινα καὶ ἀνευρόντες καὶ δέσαντες διὰ σχοινίων, ἀπήγαγον τῆς Ἐκκλησίας, μήτε τὴν ἱερότιτα αὐτῆς μήτε τὸν ἄγρυπνον Δικαιοκρίτην σεβασθέντες μηδὲ φοβηθέντες, ὑπερακοντίσαντες δὲ ἐν τῇ ἀθεοφοβίᾳ καὶ τῇ θηριωδίᾳ καὶ αὐτοὺς αἴμοβορατέρους εἰδωλολάτρας.

‘Αλλ’ ἐν τῷ μεταέν 1—2 ἐκ τῶν ἡμετέρων διαιφυγόντες ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἔσπευσαν δρομαῖοι πρὸς τὴν τουρκικὴν συνοικίαν, ἀγγέλλοντες διὸ ἀγωνιωδῶν κραυγῶν τὸ ἀπαίσιον γεγονός. Πάραντα λοιπὸν οἱ μᾶλλον ἀρειμάντοι καὶ φίλοι τῶν ἡμετέρων Ὅθωμανοί, καὶ πρῶτος πάντων ὁ διὰ στενῆς φιλίας καὶ πολλῆς οἰκειότητος συνδεόμενος μετά τε τοῦ Ζαφειρίου καὶ τοῦ διδασκάλου Κ. Χρηστίδου Μουράτ Τσιπούσης, ἀρπάσαντες τὰ ὅπλα αὐτῶν μεθ’ ὅσων εἶχον πολεμιφοδίων ἔσπευσαν εἰς καταδίωξιν τῶν κακούργων, οἵτινες μακρόθεν ἵδοντες ἔρχομένους αὐτούς, ἐνόμισαν κατεπείγον, ὅπως παρί τι ἔξωθεν τοῦ χωρίου λατουμεῖον ἀποτελείσωσι διὸ ἀλλεπαλλήλων καὶ πολυναρίζμων πληγμάτων μαχαίρας τὰ θύματα αὐτῶν, μὴ φεισθέντες

μηδὲ τοῦ νεκροῦ ἥδη Ζαφειρίου, ὅστις ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ φόβου προσβληθεὶς ὑπὸ κεραυνοβόλου ἐν τῷ μεταξὺ ἀποπληξίας ἀπέθανεν αὐτοστιγμένη.

Ἐν τοσούτῳ οἵ ἀτρόμητοι Ὁθωμανοὶ προφθάνουσιν αὐτούς, ἀναβαίνοντας ἥδη τὴν κλιτὺν τοῦ ὑπερκειμένου τῷ Ζιρούβῳ ὅρους, καὶ χάρις εἰς τὴν τούτου ψιλότητα ἀνοίγουσι σφοδρὸν πῦρ κατ' αὐτῶν, ὅπερ ἔθέρισεν 8 ἔξ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνανδροι δολοφόνοι, ἐνῷ ἔφευγον δίκην ἀνδραπόδων, ἔροιπτον βολάς τινας, μία δὲ σφαῖδα εὐρίσκει εἰς τὸ στῆθος καὶ ἀφίνει ἐν ἀκαρεῖ ἀπνούν τὸν γενναῖον Μουράτ Τσιασούσην, πάντως προπορευόμενον τῶν λοιπῶν Ὁθωμανῶν καὶ μᾶλλον ἐφορμῶντα, δπως ἐκδικήσῃ τὸ ἀθώον τῶν φύλων αὐτοῦ αἷμα. Συνεπέίᾳ δὲ τῶν πολλῶν πυροβολισμῶν οὐ μόνον καὶ ἄλλοι Ὁθωμανοὶ ἐκ τῶν περιχώρων, ἀλλὰ καὶ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἐν Σταρτίστῃ ἐδρεύοντος αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἔσπειρσαν ἐπὶ τόπου, ἔνθα τὰ τέρατα ἀφεύκτως θὰ ὑφίσταντο πανωλεύοντα, ἐάν μὴ προστάθων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ δασώδη πλέον μέρη τοῦ ὁρούς, ἔνθα καὶ ἐκρύβησαν, ὡς αἱ ἔχιδναι ἐντὸς τῆς λόχμης. Τὸ φρικῶδες τοῦτο ἀνοσιούργημα τῶν δολοφόνων ἐνέσπειρεν ἐκ νέου τὸν τρόμον καὶ τὴν φρίκην τοῖς τε ἐν Ζιρούβῳ καὶ τοῖς ἐν Κάτω Βροντῇ καὶ διποτε ἀλλαχοῦ ἀναθαρρήσασι τέως ἡμετέροις, ἔξαναγκασθεῖσι μάλιστα μετά τινας μῆνας νὰ ὑπογράψωσιν ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἐνταῦθα Ὑποδιοίκησιν, δηλοῦντες, ὅτι ἀνέκαθεν δῆθεν βούλγαροι δύντες, ὡς ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἀναγνωρίζουσι τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ, τὸν ἐν Κωνσταντινούπολει Ἐξαρχον, ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲ καὶ τῇ σχολῇ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἔχωσι τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν γλῶσσαν.

Μάτην ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, πληροφορηθεῖσα παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ Ἀδελφοῦ Ἀγίου Δράμας τὸ φρικτὸν ἀνοσιούργημα, δπερ ἡμεῖς, ἀτε τέως ἐψηφισμένοι μόνον τυγχάνοντες, δὲν ἡθελήσαμεν ν' ἀναγγείλωμεν ἐκείνη, τοιοῦτον ὀδυνηρὸν καὶ ἀπαίσιον ἔγκαινίζοντες προοίμιον τῆς μετ' αὐτῆς ἐπισήμου ἡμῶν ἀλληλογραφίας, ἀπέστειλε μετ' ὀλίγον ἔνθεν μὲν ἐν μεγάλῳ σχήματι συλλυπητήριον Γράμμα, ἔνθεν δὲ 40 ὅλας τ. λίρας διὰ τὰς μᾶλλον ἐπειγούσας ἀνάγκας τῆς Κοινότητος· οἱ λεγόμενοι ἡμέτεροι τόσον ἡσαν κατεπτομένοι, ὥστε οὕτε εὐχαριστήριον Γράμμα νὰ ὑπογράψωσι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, οὕτε τὸ προσημειωθὲν συλλυπητήριον αὐτῆς ν' ἀναγνώσωσιν ἐπ' Ἐκκλησίας, ὡς ἐγράψαμεν ἐκ Σερρῶν τοῖς ἰερεῦσι καὶ προκούτοις, ἐτόλμησαν διὰ τὸν φόβον τῶν δολοφόνων, ἀπειλησάντων θάνατον παντί, ὅστις θὰ ἐτόλμα οὐχὶ πλέον νὰ πράξῃ τι, ἀλλὰ καὶ μόνον νὰ διμιλήσῃ τοῦ λοιποῦ ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἐλληνισμοῦ. Μάτην ἐπίσης διευθύνων τὸ ἐν Σέρραις Ἐλληνικὸν Προξενεῖον φέρελπις καὶ ἀξιόλογος υἱὸς τοῦ διασήμου Μακεδόνος ἐν Ἐλλάδι πολιτευτοῦ Στεφάνου Δραγούμη κ. Ἰων ἀμα τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι ἀνέλιαβε καὶ ἔξετέλεσε τὸ ἐπίπονον, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα οιψοκίνδυνον ταξείδιον ἀπὸ Σερρῶν εἰς Δράμαν, Ζιρνοβόν, ἔνθα καὶ λόγῳ καὶ ἔψῳ διὰ γενναίας συνδρομῆς παρεμύθησε τούς

τε ἄλλους καὶ ίδιας τὰς ἀπορφανισθείσας οἰκογενείας τῶν δυστήνων θυμάτων, είτα Στάρτισταν, Νευροκόπον, Μελένικον, Πετρίτσιον καὶ Δεμίρ-Ίσσαριον. Καὶ μέχρι σήμερον δὲ ἡ Ὁρθοδοξία ἔν τε Ζιρνίβῳ καὶ Κάτω Βροντῇ ἐπισήμως εἶνε κατηγορημένη, οἵ δὲ ήμέτεροι, ἐὰν δητῶς ὑπάρχωσι τοιοῦτοι, οὐδὲ νὰ σαλεύσωσι τὸ δὴ λεγόμενον τολμῶσιν. Ἐν τούτοις ζώπυρά τινα τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν ἔλλείπουσιν εἰσέτι παντελῶς τόσον ἐν πολλοῖς ἄλλοις σχισματικοῖς ἥδη κεκηνυμένοις χωρίοις τῆς Ἐπαρχίας, δσον καὶ ἐν Ζιρνόβῳ, ἔνθα ὁ γηραιός Ἐφημέριος Παπᾶ Στέργιος, βλαχόφωνος δμογενῆς τυγχάνων, ἐμμένει πιστὸς τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, καὶ διατρανοῖ τοῦτο οὐ μόνον διὰ τῶν πρὸς ήματς ἔστιν ὅτε ἐπιστολῶν καὶ μικρῶν δώρων του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς γενναίας αὐτοῦ στάσεως ἀπέναντι τῶν δολοφόνων, πρὸς ὧν τὰς κακούργους ἀπειλὰς τελείως κωφεύων, καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦ ήμετέρου ὀνόματος ἐν ταῖς ἱεροπραξίαις αὐτοῦ ἔξακολουθεῖ, καὶ ὅτε κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1905 δὲνταῦθα ρασοφόρος βοεβόδας, ἐπωφελούμενος τὴν ήμετέραν μετάβασιν εἰς Θεσσαλονίκην χάριν τῆς κεκλεισμένης Ἐκκλησίας Τσερεσιόβου καὶ τὴν ἐπί τινας ήμέρας ήμετέραν ἐντεῦθεν ἀπουσίαν, καθ' ἣν ἀπὸ σκοποῦ οἱ σχισματικοὶ διέδωκαν, ὅτι δῆθεν τελείως ήμετέρας ἀπογοητεύθεντες καὶ ἀποδειλιάσαντες ἐκ τῆς καταστάσεως ἀπεδράσαμεν ἀνεπιστρεπτεὶ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας, μετέβη εἰς Ζίρνοβον, δπως ἀπολαύσῃ τῶν αἰματηρῶν καρδῶν τοῦ φρικώδους ἀνοσιούργήματος τῶν δολοφόνων προδρόμων αὐτοῦ, δ πιστὸς τῆς Ἐκκλησίας στρατιώτης Παπᾶ Στέργιος, προσποιηθεὶς τὸν ἀσθενῆ, ἀπέφυγε νὰ μεταβῇ παρ' αὐτῷ καὶ προσκυνήσῃ, καίπερ ἐπανειλημένως καὶ ἐπιμόνως προσκληθεὶς μὲν ὑπ' ἐκείνου, ἐκβιασθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν σχισματικῶν. Ἐπίσης στύλος τῆς ἐν Ζιρνόβῳ Ὁρθοδοξίας θεωρητέος καὶ δικηστὸς καὶ πολλῆς ἐκτιμήσεως ἀξιος πρόκριτος Μπλάγος (=Εὐάγγελος) Ἰωάννου, κατὰ τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ήτον ἐφάμιλλοι αὐτῷ δύνανται νὰ καρακτηρισθῶσι καὶ οἱ ἵερεῖς Ἰωάννης, υἱὸς τοῦ Παπᾶ Στέργιου, καὶ Δημήτριος, ἀδελφὸς τοῦ δολοφονηθέντος Ζαφειρίου, καὶ δικηστής Ἰωάννης Παπᾶ Ἀναστασίου. Καὶ οἱ 4 δμως τελευταῖοι οὖτοι, γινώσκοντες ἐκ τῶν προτέρων, οἵα τύχη ἀναμένει αὐτούς, ἐὰν μένωσιν οἴκοι, καὶ ἔξακολουθῶσιν ὅντες Ὁρθόδοξοι, δ μὲν πρῶτος περιπλανᾶται ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Δράμας, Ζίχνης καὶ Σερρῶν τὸν ζφέμπορον ἐπαγγελλόμενος, δ δὲ δεύτερος ἐφημερεύει ἐν Πρωστισιάνῃ, δ τρίτος ἐφημερεύει ἐν Βισσισιάνῃ καὶ δ τέταρτος διωρίσθη ὑπὸ τῆς I. Μητροπόλεως Δράμας ἀριστερὸς ψάλτης ἐν τῇ μιᾷ καὶ μόνῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Δράμας Οὗτω λοιπὸν τὰ τέρατα, ὡς ἀλλαχοῦ, οὖτω καὶ ἐν Ζιρνόβῳ, ὑπὲρ οὐ τοσαῦται καὶ τηλικαῦται ἐγένοντο τέως θυσίαι ἐπὶ δλόκληρον εἰκοσαείαν τοῦλάχιστον ἐκ μέρους τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐθνους, δι' ἐνὸς μόνον τρομεροῦ ἀνοσιούργήματος ἔξηφάνισαν μὲν τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐν αὐτῷ, ἐγκαθίδρυσαν δὲ τὸ θείατον σχίσμα, ἀδεῶς καταφρονοῦντα τῆς τοῦ Θεοῦ μαρτυράτης ἀληθῶς μαρτυρίας.

Τοιαύτη φεῦ ! ἦν ἡ τῆς Ἐπαρχίας κατάστασις, δτε ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία θεία πάντως ἐπινεύσει καὶ ὅλως οἰκοθεν, ἀνευ οὐδεμιᾶς, ὡς συνήθως γίνεται, προειδοποιήσεως ἥμῶν τῇ 23ῃ Ὁκτωβρίου τοῦ ἔτους 1903, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ, ἐψήφιζεν ἡμᾶς Μητροπολίτην Νευροκοπίου. Καὶ τίς μὲν ἡ δρᾶσις ἥμῶν, ὡς τοιούτου, ἄλλοις ἀπόκειται εἰπεῖν· ἡμεῖς δὲ χρονογραφικῶς μόνον σημειοῦμέν τινα τῶν καθ' ἡμᾶς μέχρι τῆς αἰσίας ἐγκαταστάσεως ἥμῶν ἐνταῦθα.

Γεννηθέντες ἐν Σέρραις περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1867 ἐκ γονέων πτωχῶν καὶ ἀφανῶν Δημητρίου καὶ Βασιλικῆς μετὰ τὸν μακαρίτην πρεσβύτερον ἀδελφὸν Ἀπόστολον καὶ τὸν ἐπιζῶντα δεύτερον ἐκείνου Κωνσταντίνον, νήπιον ἔτι, τῆς μητρὸς ἥμῶν ἀποθανούσης, υἱοθετήθημεν ὑπὸ τῶν εὑσεβῶν καὶ εὐπόρων τότε συζύγων Κωνσταντίνου καὶ Εὐθυμίας Βασματζῆ καὶ ἀνετράφημεν φιλοστόργως ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐξεπαιδεύθημεν ἐν τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ, τῷ Σχολαρχείῳ καὶ τῷ Γυμνασίῳ Σερρῶν μέχρι τῆς Α' Γυμνασιακῆς τάξεως, δτε ἡμεῖς, καίτοι προεβιβαζόμεθα εἰς τὴν Β' τάξιν καὶ προσεφέρετο ἥμīν πᾶσα προστασία καὶ ὑποστήθοιξις ὑπὸ τοῦ συμπολίτου Γυμνασιάρχου κ. Ἰωάννου Δελλίου, οὐχ ἡτον κατεχόμενοι ὑπὸ τοῦ διακαοῦς πόθου, ἵνα μορφωθῶμεν διὰ τὸ δημοδιδασκαλικὸν ἐπάγγελμα καὶ φρονοῦντες, ὅτι ὁ πόθος ἥμῶν οὗτος ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῇ μόνον ἐὰν συνειχίζομεν τὰς ἡμετέρας σπουδὰς ἐν τῷ λειτουργοῦντι τότε εἰσέτι Διδασκαλείῳ τοῦ ἀειμνήστου Διδασκάλου καὶ Εὐεργέτου ἥμῶν Δημητρίου Μαρούλη, καίπερ κατηγορουμένου ὡς δῆθεν προτεστινίζοντος, κατετάχθημεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τελευταίας περιόδου τῷ 1882 καὶ μετὰ τριετῆ φοίτησιν τῷ 1885 ἐλίσθομεν πτυχίον πρωτοβαθμίου διδασκάλου. Καὶ διωρίσθημεν μὲν τὸ πρῶτον ἐν Μελενίκῳ καὶ μετέβημεν ἐκεῖσε, ἀλλ' ἔνεκα τῶν κομματικῶν σπαραγμῶν τῆς Κοινότητος, ἢναγκάσθημεν νὰ ἀπέλθωμεν μετὰ τριῶν ἐβδομάδων πλουσίαν φιλοξενίαν ἐν τῇ I. Μητρόπολει καὶ τὴν λῆψιν δεκαλίζου ἀποζημιώσεως, ἐπανέλθωμεν δὲ εἰς Σέρρας, ἀρχομένου τοῦ Ὁκτωβρίου. Μόλις δὲ περὶ τὰ τέλη τούτου παρουσιάσθη ἥμīν ἀπόκεντρός τις καὶ εὐτελής θέσις ἐν Σιανῷ τῆς Ἐπαρχίας Ἀρδαμερίου, δόποθεν μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ σχολικοῦ ἔτους καταδιωχθέντες ὑπὸ τοῦ τότε Ἐπισκόπου Ἀρδαμερίου, νῦν δὲ Μητροπολίτου Κοζάνης Κὺρο Κωνσταντίου, (ὅστις εἶμαρτο μετὰ 18ετίαν Συνοδικὸς ὧν νὰ προτείνῃ ἡμᾶς διὰ τὴν Μητρόπολιν Νευροκοπίου «tempora mutantur et nos mutamur» καὶ ἐισήγησιν τοῦ ἀγαπητοῦ Ἀδελφοῦ Ἀγίου Σερρῶν Κύρο Γρηγορίου), καταδιωχθέντες, λέγομεν, ὡς μαθητὴς τοῦ Μαρούλη, εἰργάσθημεν ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ ἐφεξῆς 2 σχολικὰ ἔτη ἐν Λιαριγκόβῃ καὶ Ιερισσῷ τῆς δμωνύμου Ἐπισκοπῆς, μὴ δυνηθέντες δὲ νὰ εἰσπράξωμεν ἐν Ιερισσῷ ἐκ τοῦ 30λίρου ἥμῶν μισθοῦ, ἥ τὸ ἡμισυ μόνον, διεπεραιώθημεν εἰς Θάσον, ἔνθα διωρίσθημεν ἐν τῷ χωρίῳ Μέγα Καζαβίτι¹ διδάσκαλος ὑπὸ τοῦ τότε Μαρωνείας Κυροῦ

¹ Τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰργάσθημεν ἐν τῷ χωρίῳ Μαριστές.

Κωνσταντίνου τοῦ Βαφείδου, ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου καὶ εὐποιητικωτάτου, δοτις πληροφορηθεὶς παρ' ἡμῶν, ὅτι εἴχομεν τὸν εὐλαβῆ πόθον νὰ εἰσαχθῶμεν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ι. Θεολογικὴν Σχολὴν, προθύμως ἀνεδέξατο νὰ εἰσαγάγῃ ἡμᾶς, ὡς καὶ εἰσήγαγε μετὰ διετίαν, τῷ 1890, μετατεθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν Μητρόπολιν Σερρῶν. Ἀτινῶς βραδύτερον συγκρουσθέντες πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωσῆφ, διεπράξαμεν τὸ λάθιος νὰ παραιτηθῶμεν ἀποτόμως τῆς ἐν Πρεβέζῃ, ἔνθα εἶχε πάλιν μετατεθῆ καὶ ἡμεῖς ἔνεκα τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 εἴχομεν μεταβῆ, ὑπηρεσίας, ἀφοῦ τῇ 2α Ὁκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἔχειροτονήθημεν ὑπὸ αὐτοῦ εἰς Διάκονον. Ἐπανελθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ Αὔγουστον τοῦ 1895 ἔτύχομεν τῆς προστασίας τοῦ ἐν Χάλκῃ ἐφησυχάζοντος Μακαριωτάτου Πατριάρχου καὶ Εὐεργέτου ἡμῶν Κ. Κ. Νικοδήμου πρὸς συνέχειαν τῷ σπουδῶν ἡμῶν, ἃς καὶ συμπληρώσαντες θείᾳ συνάρσει μετὰ βαθμοῦ—”Αριστα—διωρίσθημεν Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τῆς Α. Σ. τοῦ Γέροντος Ἀγίου Ἐφέσου Κύρῳ Ἰωακεὶμ ἐν Βρυνιόλλοις, ἀφοῦ πρότερον τῇ 14η Ιουλίου 1897, Κυριακῇ τῶν Πατέρων ἐν Κυδωνίαις, ἔνθα διέτριβε τότε, ἔχειροτονήθημεν ἰερεύς, ἔχειροθετήθημεν δὲ Ἀρχιμανδρίτης. Μετὰ 25 μηνῶν ὑπηρεσίαν ἐν Βρυνιόλλοις παραιτησάμενοι τὴν θέσιν ἔνεκα λόγῳ μὲν ἀσθενείας, πράγματι δὲ δυσαρεσκείας πρὸς τὴν Α. Σεβασμιότητα, τείνουσαν εὐήκοον οὓς εἰς τὰς εἰσηγήσεις τινῶν καλοθελητῶν ἡμῶν, ἀρχομένου τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1899 ἐπανήλθομεν εἰς Σέρρας, διπόθεν ἰδιωτεύοντες προσεκλήθημεν μὲν εἰς Καβάλλαν, ὡς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος, μὴ δεχθέντες δῆμος ἐκ φόβου ἀνεπαρκείας τῶν σωματικῶν ἡμῶν ἵδια δυνάμεων διὰ τὴν δυσχερεῖην θέσιν μετέβημεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ Μάϊον τοῦ 1900, ὑπερχρεώθημεν δὲ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προστάτου ἡμῶν Πατριάρχου πρόφητη Ιεροσολύμων Κ. Κ. Νικοδήμου ἵνα δεχθῶμεν τὴν δυσχερεστάτην τότε θέσιν τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου ἐν Περούμφ τῆς Ἐπαρχίας Κυζίκου καὶ ἡμείναμεν μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἐπὶ 2 μηνας Ιουλίου καὶ Αὔγουστον μόνον, διότι ἡ θέσις ἡμῶν ἀπέναντι τῶν διαμαχομένων Μητροπολίτου Κυζίκου Κωνσταντίνου καὶ Κοινότητος Περάμου διὰ τὴν ἐνοριακὴν Μονὴν τῆς Φανερωμένης ἀπέβη ἀφόρητος.

Ἐπανελθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν, ηὗτυχήσαμεν νὰ διορισθῶμεν ἱερατικὸς Προϊστάμενος τῆς ἐν Γαλατᾷ Ι. Νοσοκομειακῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Νικολάου καὶ διδάσκαλος τῶν θρησκευτικῶν ἐν τε τῷ Ἀρρεναγωγείῳ καὶ τῷ Παρθεναγωγείῳ Γαλατᾶ. Μεθ' ἐνὸς ἔτους διαμονὴν ἐν Γαλατᾷ ἡναγκάσθημεν νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὴν φωνὴν τῆς γενετείρας καὶ ἐδέχθημεν τὴν θέσιν Καθηγητοῦ τῶν Ιερῶν ἐν τε τῷ Γυμνασίῳ καὶ τῷ Παρθεναγωγείῳ τῆς πόλεως καὶ ἱεροκήρυκος, κηρύγτοντες τὸν θεῖον λόγον δὶς καθ' ἑκάστην Κυριακήν, ἥτοι ἄπαξ μὲν κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν μιᾷ τῶν Ι. Ἐκκλησιῶν ἐκ περιτροπῆς, δεύτερον δὲ μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Κεντρικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς κατὰ τὸ Κυριακὸν μάθημα.

Τὰ διπλᾶ ταῦτα καθήκοντα εἴχομεν ἀναλάβει καὶ διὰ τοίτον ἔτος, ὅτε κατὰ τὴν ἀνωτέρω σημειωθεῖσαν ἡμερομηνίαν ἐψηφίσθημεν Μητροπόλιτης Νευροκοπίου, ἄγοντες προδήλως τὸ 36ον μὲν ἔτος τῆς ἡλικίας ἡμῶν, τὸ δέντε ἀπὸ τῆς ἀποφοιτήσεως ἡμῶν ἐκ τῆς Σχολῆς. Ἐπιτρεψάσης δὲ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, δπως ἐν τῇ φίλῃ γενετείρᾳ τελεσθῇ ἢ εἰς Ἀρχιερέα χειροτονία ἡμῶν, καὶ ἀναμείσης ταύτην τοῖς Σεβασμιωτάτοις Μητροπολίταις Σερρῶν Κὺρο Γρηγορίῳ καὶ Ἐλευθερουπόλεως Κύρῳ Παναρέτῳ καὶ τῷ Θεοφίλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Πολυανῆς Κύρῳ Παρθενίῳ, ἐτελέσθη αὕτη ἐν τῷ ἔκει Ιερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῶν Αγίων Θεοδώρων ἐν πρωτοφανεῖ διὰ τὰ χρονικὰ τῆς πόλεως συρροοῇ Ἐκκλησιάσματος, ἀποτελουμένου ἐκ τε τῶν φίλων συμπολιτῶν καὶ ἐκ τῶν χριστιανῶν τῶν γειτονικῶν πόλεων καὶ χωρίων τῇ 16ῃ Νοεμβρίου 1903, καθ' ἣν ἡ αὐθημερὸν ἀγομένη μνήμη τοῦ ἀγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου συνέπιπτεν ἡμέρᾳ Κυριακῇ. Ἐνῷ δὲ τὸ πολὺ μέχρι τέλους Νοεμβρίου ἡμερα ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν δι' ἐνταῦθα, ἀτυχῶς ἔνεκα ἀκηδίας τῶν ἀφοδίων πρὸς ἔγκαιρον ἐκδοσιν καὶ ἀποστολὴν πρὸς ἡμᾶς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ βερατίου, ἀνεγνωρήσαμεν ἐκ Σερρῶν μόνον τῇ 29ῃ Δεκεμβρίου 1903 ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ ἐν συνοδείᾳ 2 ἐφίππων χωροφυλάκων καὶ τοῦ ἐκ Σερρῶν προσληφθέντος ὑπηρέτου ἡμῶν.

Μετὰ δικτάωρον καὶ πλέον τὰ μάλιστα ἐπίπονον ἐν μέσῳ χιόνων καὶ πάγων καὶ ὑπὸ δριμύτατον ψῦχος πορείαν ἡμιπαγεῖς ἀφικόμεθα εἰς Κάτω Βροντήν περὶ τὴν 11ην ὥραν ιῆς ἑσπέρας, καίτοι δὲ ἡπειγόμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς Στάρτισταν, οὐχ ἡτον κατελύσαμεν δι' ὀλίγην ὥραν, δπως θεομανθῶμεν, ἐν τῷ εὐλογημένῳ οἴκῳ τοῦ πολλὰ διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν παθόντος καὶ μόνον ἐσχάτως πρὸ τῆς ἀδηρίτου ἀνάγκης ὑποκύψαντος τῷ σχίσματι προκρίτου Ιωάννου Γεωργίου (Γιοβάν Τσιομπατζῆ), ἔνθα προσῆλθον οἱ καθήκοντα ἱερέων ἐκτελοῦντες Ἀγγελος Στογιάννου καὶ Ἀγγελος Νικολάου, ὡς καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ψευδοβλαδίκα προχειρισθεὶς ψευδοὔρενς Πέτρος σιδηρᾶς, καὶ δύο τρεῖς ἐτεροι τῇ Ὁρθοδοξίᾳ προσκείμενοι. Μεθ' ὠριαίαν δ' ἔκει διαμονὴν δύοντος τοῦ ἡλίου ἀνεχωρήσαμεν διὰ Στάρτισταν, ἔνθα ἀφικόμενοι περὶ τὴν δευτέραν περίπου νυκτερινὴν ὥραν κατελύσαμεν ἐν τῷ εὐλογημένῳ καὶ ἀβραμιαίῳ οἴκῳ τῶν ἀδελφῶν Ζιώγα, τυχόντες ἔξόχως φιλοξένου ὑποδοχῆς καὶ περιποιήσεως. Ἐνταῦθα εὑρομεν τὸν ἔλλογ. κ. Δημοσθένη Οἰκονόμου, διευθυντὴν τῆς ἐνταῦθα σχολῆς καὶ τὸν ἐπιστάτην αὐτῆς Θεόδωρον Παπᾶ Δημητρίου, ἀποσταλέντας ἐντεῦθεν ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου Δημογεροντίας πρὸς προϋπάντησιν ἡμῶν ἔκει. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἰδόντες ἐπὶ ὀλίγην ὥραν τὸν τε γηραιὸν ἐφημέριον Παπᾶ Ιωάννην καὶ τὸν λοιπὸν προκρίτους τῆς μικύλλης μέν, ἀλλὰ φιλοτίμου ταύτης ὅμογενοῦς Κοινότητος, παραλαβόντες δὲ μεθ' ἡμῶν καὶ τὸν κ. Δ. Οἰκονόμου διηυθύνθημεν εἰς Ζίροβον, ἐνῷ δὲ πιστάτης Θεόδωρος λίαν πρωΐ ἀνεχώρησε δι' ἐνταῦθα διὰ τῆς συντομωτέρας διδοῦ, τῆς διερχομένης ὑπὸ τὸ Τουρκικόν,

ἄλλ' ἐλληνόφωνον, χωρίον Λιάλοβο, κάτωθεν τοῦ δποίου εύδρών τινας τῶν ἐνταῦθα ἐμπορευομένων συμπολιτῶν ἡμῶν μετά τινων ἐγχωρίων ἐντεῦθεν ἡμετέρων καθημένους πέριξ πλουσίας ἀνθρακιᾶς, παρασκευάζοντας τέον καὶ ἔτερα θερμαντικὰ ποτὰ καὶ ἀναμένοντας ἡμᾶς, ἵνα περιποιηθῶσιν, ἅτε νομίσαντας, ὅτι ἔκειθεν θὰ διηχώμεθα, ἀνήγγειλεν αὐτοῖς τὴν διὰ Ζιρνό-βιου προσέλευσιν ἡμῶν καὶ μετ' αὐτῶν κατῆλθεν εἰς τὸ ἔξωθεν τοῦ Τουρκικοῦ χωρίου Κοποίβλιαν παντοπωλεῖον, ἕνθα εἶχεν ἀποφασισθῆ, δπως ἀναμένωσιν ἡμᾶς οἵ ἐντεῦθεν εἰς προϋπάντησιν ἡμῶν ἐξελευσόμενοι. Ἡμεῖς δὲ ἀφικόμενοι εἰς Ζιρνοβίον καὶ μετὰ πολλῶν δισταγμῶν γενόμενοι δεκτοὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ὁρθοδόξου λεγομένου Μουχτάρη Ἀγγέλου Ρούντσιου, καὶ ἰδόντες δι' ὀλίγην ὁσαύτως ὥραν τὸν τε γηραιὸν Ὁρθόδοξον Ἐφημέριον Παπᾶ Στέργιον καὶ τὰς ἀποφανισθείσας οἰκογενείας τῶν δολοφονηθέντων ἀτυχῶν θυμάτων, καὶ κατὰ τὸ ἐνὸν παραμυθησάμενοι καὶ ἐνθαρρύναντες αὐτάς τε καὶ τοὺς ὀλίγους προσελθόντας ἄλλους, ἀνεκωρήσαμεν διὰ τῆς λεωφόρου Δράμας—Ζιρνόβου—Νευροκόπου, περιαλγῶς κατὰ φρένα μεριμνήσοντες, ὅτι ἡμεθα ἵσως δι τελευταῖς Ὁρθόδοξος Ἀρχιερεύς, δστις ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τοῦ δυστήνου ἔκείνου χωρίου. Ἡδη ἡτο ἡ ὥρα ὁσεὶ ἐνάτη τοῦ δειλινοῦ, εὐτυχῶς δὲ καὶ δικόδες καὶ ὑερμότερος καὶ εὐδιώτερος, ἦ χθές, ὅτε ἀφικόμεθα ἐπὶ τῶν τελευταίων ὑψωμάτων, ἀφ' ὧν ἐθεασάμεθα τὴν πεδιάδα Νευροκόπου, τὸν διαρρέοντα αὐτὴν ποταμὸν Νέστον, παρὰ δὲ τὸ χάνιον (ἐν τῷ καὶ τὸ παντοπωλεῖον) τῆς Κοποίβλιαν, ἀπεκούσης δίωρον ἐντεῦθεν, διεκρίνομεν πολυάριθμον ἔφιππον συνοδείαν. Ἡσιαν δύο ἔφιπποι χωροφύλακες, οὓς ζητήσας παρὰ τοῦ ἐνταῦθα ὑποδιοικητοῦ Ἀλῆ Φεχήμ Βέη ἔλαβε πρόδεις δεξίωσιν ἡμῶν δι τότε καὶ νῦν αὐθις πάρεδρος ἐν τῷ Ἰδαρὲ μετζλίσιφ, ἀμα δὲ Δημογέρων, Ἐφροδος τῶν Σχολείων καὶ ἐγκριτος πρόκριτος τῆς ἡμετέρας Κοινότητος ἐνταῦθα κ. Χρῆστος Ἰωαννίδης, οἱ δύο Ἐφημέριοι τῆς Κοινότητος Οίκον. Παπᾶ Βασίλειος καὶ Παπᾶ Δημήτριος, σχεδὸν ἀπαντες οἱ ἡμέτεροι ἐνταῦθα, ἐν οἷς καὶ δι Καϊμακάμ—Μουαβινῆ Νικολάκη Ἐφέντης Ταπεινός, δι πάρεδρος τοῦ ἐνταῦθα Πρωτοδικείου Ἀριστείδης Ἐφέντης Οίκονομίδης καὶ ἄλλοι ἐν τέλει τε καὶ ἴδιωται.

Φθάσαντες καὶ ἡμεῖς ἔκεισε καὶ ἐφ' ἵππου ἀνταλλάξαντες τοὺς πρώτους χαιρετισμοὺς ἐξεκινήσαμεν πάντες ἔκειθεν ἐλαύνοντες ἐν καλπασμῷ διὰ τὸ προκεχωρηκός τῆς ὥρας, περὶ δὲ τὴν 11ῃ μ. μ. ὥραν ἀφικόμεθα εἰς τὰ πρόθυρα τῆς πόλεως, ἕνθα ἡσαν παρατεταγμένοι ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ οἵ τε μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα Ἐκπαιδευτηρίων μετὰ τῶν οἰκείων διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν, καὶ ἔψαλλον τιμητικόν τι δι' ἡμᾶς; ἄσμα, πρόδεις τὰ ἐνταῦθα δὲ ἐκατέρωθεν τῆς μεγάλης ὁδοῦ, παρίστατο ἵκανὸν πλῆθος οὖ μόνον ἡμετέρων, ἀλλὰ καὶ ἄλλογενῶν, καὶ ἴδιᾳ Ὁθωμανῶν, ἐκ περιεργίας ἐξελθόντων πρόδεις θέαν. Ὁμολογουμένως η εἰσοδος ἡμῶν εἰς τὴν πόλιν ὑπῆρξε πανηγυρική, ἵνα μὴ εἴπωμεν θριαμβευτική, κατέβημεν δὲ πρὸ τοῦ ἡμετέρου Ναοῦ, ἐν τῷ ψαλέντος τοῦ ἐσπεριγοῦν καὶ

ἐπισυναφθείσης τῆς σχετικῆς τῇ περιστάσει τελετῆς, προσεφωνήθημεν μὲν ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος ὑπὸ τοῦ ἔλλογ. διευμυντοῦ κ. Δ. Οἰκονόμου, τοῦ ἑτέρου διδασκάλου Ι. Ζουρζουβίλλη ἀναγνόντος τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα, ἀντιπροσεφωνήσαμεν δὲ ἡμεῖς τὰ εἰκότα, μεθ' ὅτι ἀνελθόντες εἰς τὸ τότε οἰκτρὸν καθ' ὅλα Μητροπολιτικὸν Οἶκημα, ἐδέχθημεν τὰς ἐπισκέψεις τῶν ἡμετέρων Χριστιανῶν, τῶν τε ἐν τέλει καὶ τῶν Ἰδιωτῶν, τὴν δὲ ἐσπέραν συρθεύθημεν ἐν τῷ δείπνῳ ὑπὸ τε τοῦ κ. Χ. Ιωαννίδου, τοῦ ἐπίσης Δημογέροντος, Ἐφόρου, Ταμίου τῶν Σχολείων καὶ ἐγκρίτου Προκρίτου κ. Ν. Κωνσταντίνου, καὶ τοῦ Ταμίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Κώστα Γ. Σχινᾶ, ἐπιτετραμένου τὰ τῆς πρώτης ἡμῶν φιλοξενίας, καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς 30ῆς Δεκεμβρίου 1903 ενδισκόμεθα ἐν μέσῳ τοῦ λογικοῦ ἡμῶν Ποιμανίου. Τῇ ἐπαύριον περὶ τὴν 5ην πρωΐνην ὥραν μετὰ προηγουμένην συνεννόσιν μετέβημεν εἰς τὸ Διοικητήριον, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ καταλλήλου ἐπιτελείου, ἔνθα δεκάς χωροφυλάκων ὑπὸ ἔνα λοχίαν ἡσαν παρατεταγμένοι καὶ ἀπέδωκαν ἡμῖν τὰς νενομισμένας τιμάς, ἀνελθόντες δὲ ἐπεσκέφθημεν τὸν ὑποδιοικητήν, ἐπιδόντες τὸ ἡμέτερον βεράτιον, πρὸς ἐπίσημον ἀνάγνωσιν τοῦ δοπίου ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς ὑποδιοικήσεως Τεφρήκη Ἐφέντη ἐξήλθομεν πάντες ἐν τῷ διαδρόμῳ τοῦ Διοικητηρίου καὶ ὅρθιοι ἡκροάσθημεν αὐτοῦ. Δεξάμενοι δὲ τὰ συγχαρητήρια τοῦ τε ὑποδιοικήτου καὶ τῶν λοιπῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων, ὃν τινας ἐπεσκέφθημεν, ηὐχαριστήσαμεν καταλήλως καὶ περὶ μεσημβρίαν ἐπανήλθομεν οἵκοι.

Τῇ ἐπομένῃ, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ καὶ πρώτῃ τοῦ νέου ἔτους 1904 ἐτελέσαμεν τὴν Α' ὀρχιερατικὴν ἡμῶν λειτουργίαν, ἐγκαίνισαντες τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἐπὶ ἴκανὰς ἐφεξῆς ἡμέρας ἐξηκολουθήσαμεν δεχόμενοι τὰς συγχαρητηρίους ἐπισκέψεις τῶν τε ἡμετέρων καὶ τῶν ἐγχωρίων Προκρίτων τῆς Μωαμεθανικῆς καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς Κοινότητος, καὶ συγχρόνως ἡρξάμεθα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἀνατεθέντων ἡμῖν δυσχερῶν καθηκόντων.

*Ἐγράφομεν ἐν Νευροκόπῳ τῇ 15ῃ Αὐγούστου 1906.

[Τὰς ἀνωτέρω ἴστορικὰς πληροφορίας διὰ τὴν κοινότητα Νευροκόπου, γραφείσας ἵδιᾳ χειρὶ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου τῆς πόλεως ταύτης Θεοδωρήτου Βασματζίδου, ἀρχιερατεύσαντος ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῆς 16ης Νοεμβρίου 1903, διότε ἔχειροτονήθη ἀρχιερεύς, μέχρι τῆς 15ης Αὐγούστου 1907, διότε ἀπέθανε ταφεὶς εἰς τὸν νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς αὐτῆς πόλεως, παρελάβομεν ἐκ παλαιού κώδικος τῆς κοινότητος Νευροκόπου, φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν «Κῶδιξ τῆς ἐν τῇ πόλει Νευροκόπου ἱερᾶς ἐκκλησίας 1832.» Ο κώδιξ, ἐσταχωμένος, ἔχει διαστάσεις $0,350 \times 0,235$ καὶ σελίδας 132. Μέχρι τῆς σελ. 76 περιλαμβάνει διαφόρους λογαριασμοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ, ἐκλογὰς δημογεόρων καὶ ἄλλας τινὰς κοινοτικὰς πρᾶξεις μέχρι τοῦ ἔτους 1876. Εἰς τὰς τελευταίας κενὰς σελίδας τοῦ κώδικος (76 - 126) ἔγραψεν ὁ ἀείμνηστος Θεοδώρητος τὰς «Ἴστορικὰς πληροφορίας» αὐτοῦ, τὰς δποίας εὐχαρίστως δημοσιεύμεν, διότι μᾶς παρέχουν πράγματι αὐθεντικὰς καὶ ἐνδιαφερούσας πληροφορίας διὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ κατὰ τῶν ἀπὸ βιορᾶς ἀπλήστων γειτόνων εἰς ἐν ἀπὸ τὰ βιοειότερα τῆς Μακεδονίας σημεῖα.

Ο κώδιξ ἐσώθη γάρις εἰς τὴν φιλοπατρίαν τοῦ αἰδεσιμωτάτου Παπᾶ Ἡλία Οἰκονομίδου, καταγομένου ἐκ Περιθωρίου (Σταρτίστης), δστις ἔχειροτονήθη ἰερεὺς ἐν Νευροκόπῳ ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Θεοδωρήτου μητροπολίτου Δαμασκηνοῦ Μοσχοπούλου, ἐκ Σερρῶν καταγομένου. Ο εὐσεβῆς καὶ φιλόπατρις ἰερεὺς ὑπῆρξεν ἐκ τῶν στυλοβατῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ περιοχῇ τοῦ Νευροκόπου. Οὗτος τὴν 1ην Αὐγούστου τοῦ 1913, μετὰ τὴν ἀνακωχῆν, κατὰ τὸν δρόνας τῆς ὁποίας ὁ Νευροκόπος περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων, μεταναστεύσας μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἐκ τῆς πόλεως ταύτης παρέλιγε μεθ' ἐαυτοῦ ὡς πολύτιμον κειμήλιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ αὐτῆς τὸ ἀρχεῖον τῆς Μητροπόλεως, καθὼς καὶ τὰ δστᾶ τοῦ ἀείμνηστου Θεοδωρήτου, εἰς τὴν πατρίδα του Περιθώριον, δπου ἐγκατασταθεὶς ὡς ἐφημέριος ἔμβαψε ταῦτα εἰς τὸν νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας Ζωοδόχου Πηγῆς. Τὴν 5ην Αὐγούστου τοῦ 1916, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Γερμανοβουλγάρων, ὁ αἰδεσιμώτατος Παπᾶς Ἡλίας ἔψυγεν ἐκ Περιθωρίου οἰκογενειακῶς, ἐγκαταλιπὼν τὰ πάντα, πλὴν τοῦ ἀρχείου, τὸ ὅποιον οὔτω περιέσωσε καὶ διεφύλαξε παρ' ἐαυτῷ ἐγκατασταθεὶς εἰς τὰ Μέγαρα ὡς ἐφημέριος τοῦ ἰεροῦ ναοῦ τοῦ Ἅγιου Δημητρίου, δπου καὶ παραμένει μέχρι σήμερον. Τὸ ἀρχεῖον τοῦτο, ἀνήκον εἰς τὴν Μητρόπολιν Νευροκόπου, παρεχωρήθη εὑμενῶς ὑπὸ τοῦ νῦν μητροπολίτου σεβασμιωτάτου κυρίου Ἀγαθαγγέλου εἰς τὴν Ἐταιρείαν Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Τὸν ἀείμνηστον Θεοδώρητον ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἀκούσῃ ὡς καθηγητὴν τῶν ψηφισκευτικῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σερρῶν. Μικρὸς τὸ σῶμα, ἰσχνὸς καὶ ἀσθενικός, φέρων μακρὰν μαύρην

γενειάδα, ἀσκητικὸς τὴν μορφὴν καὶ τὸ ἥθος, προσυκάλει τὸν σεβασμὸν ὅχι μόνον τῶν μαθητῶν του, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τῆς κοινωνίας τῶν Σερρῶν. Εὐγλωττότατος καὶ ἀκούραστος ἐκήρυξε δίς καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ἐν τε τοῖς ναοῖς καὶ ἐν τῇ αἰθουσῇ τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου, ὅπου συνέρρεε πλήθος λαοῦ. Τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἰδίου περὶ τῆς πρωτοφανοῦς συρροῆς τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν χειροτονίαν του ἐν τῷ βιζαντινῷ μητροπολιτικῷ ναῷ

Παπᾶ Ἡλίας Οἰκονομίδης

τῆς πόλεως Σερρῶν οὐδεμίαν ἔνέχουν ὑπερβολήν. Μικροὶ μαθηταί του καὶ ἡμεῖς παρέστημεν εἰς αὐτὴν μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους καὶ ἥκούσαμεν τὸν ἐνθρονιστήριον αὐτοῦ λόγον, τὸν δποῖν ἐνέπνεεν ἄκρατος πατριωτισμός, δ ὅποιος ἐκδηλοῦται καὶ εἰς τὰς Ἱστορικὰς του πληροφορίας. Ἡτο γνωστὸν ἐν Σέρραις δι τοῦ ἀείμνηστος ἱεράρχης ἦτο θετὸς υἱὸς τῆς οἰκογενείας Βασματζίδου. Παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰς πληροφορίας, τὰς δποίας μᾶς ἔδωσε περὶ αὐτοῦ δ αἰδεσιμώτατος Παπᾶ Ἡλίας.

«Ἡ μάννα, ἥτις τὸν ἐγέννησε, λόγῳ τῆς πτώχειας ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος, ἀφοῦ τὸν ἐβάπτισεν, κρέμασεν εἰς τὸν λαιμόν του ἵνα χυρτὶ γραμμένο τὸ δόνομά του καὶ τὸν ἀφῆκε τὴν νύκτα ἔμπροσθεν τῆς αὐλόπορτας μιᾶς ἀτέκνου καὶ εὐπόρου γυναικός, ἡ ὅποια, ὅταν τὸ πρωῒ ἔξηλθεν ἔξω τῆς οἰκίας της καὶ εἶδε βρέφος νὰ κλαίῃ καὶ βαπτισμένο, τὸ μεγάλωσε, τὸ νήσοθέτησε καὶ τὸ ἐσπούδασε. Αὕτα εἰς τὴν βιογραφίαν του δὲν τὰ γράφει, οὕτε καὶ πῶς ἀπεκαλύφθη ἡ καθ' ἕαυτοῦ μητέρα του. Ἀπεκαλύφθη ὡς ἔξης. "Οταν ἔχειροτονήθη ὡς ἀρχιερεὺς εἰς τὰς Σέρρας, ἐπειδὴ ἥταν ἀγαπητὸς εἰς ὅλους τοὺς Σερραίους, πήγαιναν νὰ τὸν συγχαροῦν. Μεταξὺ τῶν πολλῶν πηγῆς καὶ ἡ μάννα του, ἡ ὅποια τὸν ἐγέννησε καὶ δικαιολογήθη ὅτι λόγῳ τῆς πτώχειας τὸν ἀφῆκεν εἰς τὸν δρόμον, νὰ τὸν πάρῃ ἡ θετὴ μάννα του. Αὕτος, ἀφ' οὗ τὴν ἔξητασεν ἀκοιβᾶς, ποῦ είναι τὸ σπίτι της, τῆς εἶπεν ὡς ἔξης: «Ἐπειδὴ ἐσὺ δὲν μὲν λυπήθηκες ὡς μάννα καὶ μὲ ἑβαλες εἰς τὸν δρόμον νὰ μὲ φᾶν τὰ σκυλλιά, νὰ μὲ πατήσουν τὰ ζῷα, εἰς τὸ ἔξης εἰς τὰ μάτια μου δὲν θὰ βγῆς. Διότι δὲ Θεός ποῦ μὲ ἔδωκεν, Αὕτος προώρισε πῶς θὰ μεγαλώσω καὶ τί θὰ γίνω. Κάθε μῆνα θὰ σοῦ ἔχωνται εἰς τὸ σπίτι που δύο λίραι χρυσαῖν». Αὕτη ἥρχισε νὰ κλαίῃ καὶ ἔφυγε.

Εἰς τὸ Νευροκόπιον κάθε Κυριακὴν καὶ μικρὰν ἡ μεγάλην ἔθρην μὲ τὴν πρώτην καμπάναν αὐτὸς ενδίσκετο εἰς τὸ στασίδι τοῦ ιεροψάλτου, αὐτὸς διάβαζε τὸν τριαδικὸν κανόνα ἡ τὴν λιτήν τοῦ ἄγίου, τὸν ἔξαψαλμον, τὰ καθίσματα, τὸν κανόνα καὶ εἰς τὴν καταβασίαν πήγαινε εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον καὶ ἥρχισε νὰ ψάλλῃ τὴν καταβασίαν. Κάθε Κυριακὴν ἔκήρυσσε, κάθε Παρασκευὴν πήγαιναν οἱ χοτζᾶδες νὰ τοὺς ἔξηγήσῃ τὸ Κοράνιον, κάθε Σάββατον πήγαιναν οἱ Ἐβραῖοι νὰ τοὺς ἔξηγήσῃ τὴν Παλαιὰν διαθήκην, χωρὶς νὰ θίξῃ τὴν θρησκείαν των. Τὴν Μεγάλην Σαρακοστὴν καὶ τῶν Χριστουγέννων αὐτὸς ἔξωμοιογοῦσε δλους, ἀνδρας καὶ γυναῖκας. "Οσοι ἔωρταζον τὴν ὄνομαστικὴν τους ἔօρτην, τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὅχι, ἀλλὰ τὴν ἄλλην ἡμέραν πήγαινε νὰ τοὺς χαιρετίσῃ δλους, μικρὸν καὶ μεγάλον, πλούσιον καὶ πτωχόν. "Οστις ἀρρώσταινε, πήγαινε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, πλούσιον καὶ πτωχόν, καὶ εἰς τὸν πτωχὸν ἔθετε λεπτὰ ὑπὸ τὸ μαξιλάρι του. Ἐὰν ἀπέθηνῃς κανένας, τὴν 3ην ἡμέραν πήγαινε νὰ παρηγορήσῃ τὴν οἰκογένειάν του. Ἐὰν μάθαινε ὅτι κάποιο ἀνδρόγυνο μάλωσε, καλοῦσε πρῶτον τὸν ἀνδρα καὶ κατόπιν τὴν γυναῖκα νὰ τοὺς συμβουλεύσῃ νὰ μὴ μαλώνουν. "Οταν ἔκτιζετο τὸ Μητροπολιτικὸν μέγαρον τὶς ξυλόπροκες εἰς τὶς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα αὐτὸς τὶς πελέκησε μὲ τὸν σουγιᾶ του. "Ολόκληρον τὸ κτήριον ἔγινε μὲ συνδρομάς, δπως βλέπετε ἔκει εἰς τοὺς κώδικας. Καὶ τὰ μικρὰ παιδιά ἀκόμη τὴν δεκάραν μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἀντὶ νὰ τὴν δώσουν διὰ κουλούρι, τὴν ἔδιδαν εἰς αὐτὸν διὰ τὴν Μητρόπολιν. Τόσην πειθαρχίαν είχον. Νομίζω, ἐὰν δὲν ὅμοίασε τὸν ἄγιον Ἰωάννην τὸν Ἐλεήμονα Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, δλίγον τι θὰ τὸν ἔζύ-

γωσε. Πιστεύετε δτι θὰ ενδίσκεται στὴν σημερινὴ ἐποχὴ ἄλλος ὅμοιος;»

Τὰ ἀπερίττως ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου Παπᾶ Ἡλία λεγόμενα καλύτερον ἵσως πάσης ἄλλης περιγραφῆς δεικνύουν τὸν ἔνθερμον ψρησκευτικὸν ζῆλον τοῦ ἀγαθοῦ ποιμενάρχου, ὅπως τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ Ἰδίου ἐν ταῖς Ἱστορικαῖς πληροφορίαις δεικνύουν τὴν πατριωτικὴν φλόγα καὶ τὸ στερρόν ἥθος τοῦ ἀνδρός, ὃστις δὲν ἐδίσταξε νὰ στιγματίσῃ τὸ κακόν, ὅπουδήποτε καὶ ἂν ἔβλεπεν αὐτό.

[ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ]